

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
UYGULAMALI SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MESLEKİ RESİM EĞİTİMİ BİLİM DALI

İLKÖĞRETİM GÖRSEL SANATLAR EĞİTİMİ DERSİNDEKİ MÜZE
ETKİNLİKLERİNE YÖNELİK, ÖĞRENCİ, ÖĞRETMEN VE MÜZE
YETKİLİLERİNİN GÖRÜŞLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Sevim KAYA KOÇAK

Ankara
Mayıs, 2010

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
UYGULAMALI SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MESLEKİ RESİM EĞİTİMİ BİLİM DALI

İLKÖĞRETİM GÖRSEL SANATLAR EĞİTİMİ DERSİNDEKİ MÜZE
ETKİNLİKLERİNE YÖNELİK, ÖĞRENCİ, ÖĞRETMEN VE MÜZE
YETKİLİLERİNİN GÖRÜŞLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Sevim KAYA KOÇAK

Danışman
Yrd. Doç. Dr. Gülgün BANGİR ALPAN

Ankara
Mayıs, 2010

JÜRİ ONAY SAYFASI

Sevim KAYA KOÇAK'ın “İlköğretim Görsel Sanatlar Eğitimi Dersinde Müze Etkinliklerine Yer Verilmesine Yönelik, Öğrenci, Öğretmen Ve Müze Yetkililerinin Görüşleri Ve Önerileri” başlıklı tezi/....../..... tarihinde, jürimiz tarafından Uygulamalı Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Tezi olarak kabul edilmiştir.

Adı Soyadı

İmza

Başkan:.....	
Üye (Tez Danışmanı):	
Üye :	
Üye :	
Üye :	

ÖN SÖZ

Görsel sanat eğitimi dersi, müze etkinlikleri yoluyla ilköğretim ikinci kademedeki öğrencilerin yaratıcılıklarını, estetik bakış açılarını, diğer derslere olan tutumlarını birçok yönden geliştirecek ve onlara toplumsallaşmayı öğretecektir.

Görsel sanatlar dersinde, müzedeki eserlerle bağlantılı olarak uygulamalar yapılarak, kuramsal bilgiler dokunulabilir canlı ve kalıcı kılınır. Ayrıca müzelerde eserlerle yapılan hikâye anlatma, drama, tartışma, üç boyutlu sanat çalışmaları vb. etkinlikler ile öğrencinin aktif hale gelmesi ve kendi yaşantıları ile bağlantı kurması sağlanır.

Görsel sanatlar dersindeki bu müze gezisi etkinlikleri, müze gezisi öncesi, gezi esnası ve gezi sonrası olarak aşamalara ayrılmıştır. Bu çalışmada da böyle bir sınıflandırma uygun görülmüştür.

Bu aşamalar sayesinde öğretmenin, müze gezisi öncesinde öğrencinin neyi ne kadar bildiğini, gezi esnasında bildiklerinin değişip değişmediğini ve öğrencinin gezi den ne öğrendiğini ve sonrasın da da bu öğrendiklerini nasıl hayata geçirdiğini aşama aşama görmesi bakımından önemlidir.

Araştırmamda desteğiyle ve anlayışıyla her zaman yanımda olan tez danışmanım sayın Yrd. Doç. Gülgün BANGİR ALPAN'a teşekkürlerimi sunarım.

Bu araştırma için maddi manevi desteklerinden dolayı Babam Zarf KAYA ve eşim Mustafa KOÇAK' a, manevi desteklerinden dolayı da annem Gülnaz KAYA'ya sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Sevim KAYA KOÇAK

ÖZET

Bu çalışmanın amacı “İlköğretim görsel sanatlar eğitimi dersindeki müze etkinliklerine yönelik, öğrenci, öğretmen ve müze yetkililerinin görüşleri” doğrultusunda Görsel Sanatlar Eğitimi Dersi ile müze içi etkinliklerin ilişkilendirilmesinin gerekliliğini vurgulamaktır.

Araştırmada nicel ve nitel yöntemlerin bir arada kullanıldığı betimsel model uygulanmıştır. Nicel veriler için Ankara ve Tokat ilindeki 48 ilköğretim okulunda ikinci kademedeki 125 öğrenci ve Ankara, Tekirdağ, Kastamonu, Kayseri, Rize, Trabzon ve Tokat illerindeki çeşitli ilköğretim okullarında görev yapan 30 Görsel Sanatlar Dersi öğretmenine derecelendirme ölçekli bilgi toplama formu uygulanmıştır. Araştırmada yüzde, frekans ve aritmetik ortalama analizlerinden yararlanılmıştır. Karşılaştırmalar ise bağımsız t – testi’nden yararlanılarak çözümlenmiştir. Nitel veriler için de Ankara, İstanbul, Tokat, Amasya, Kütahya ve Afyon illerinde bulunan çeşitli müzelerden 18 müze yetkilisi ve görevlisine yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır.

Araştırmanın amaçları doğrultusunda ulaşılan sonuçlar şöyledir: Öğrenci ve öğretmen cevapları arasında tutarlılık olduğu gözlenmiştir. Öğretmen ve öğrenciler bazı müzelerde, gezi esnasında uygulamaya yönelik çalışmaların yapılamadığını, gezi sonrasında ise baskı veya biçimlendirme malzemeleri ile yapılan üç boyutlu çalışmaların daha çok kullanıldığını, drama, tartışma ve araştırma yöntemlerinin uygulamalı çalışmalardan daha az kullanıldığını ifade etmiştir. Öğrenci, öğretmen ve müze yetkililerinin görüşleri arasında da bazı farklılıklar gözlenmiştir. Müze yetkilileri öğrencilerin birçoğunun gezi öncesinde bilgilendirilmediklerini, öğrencilerin müze kurallarına uymadıklarını vurgulamışlardır. Öğrenci ve öğretmen görüşleri ile tutarlı olarak çoğu müzenin atölyesinin olmadığı bu yüzden de müze içi etkinliklere yeteri kadar yer verilemediği vurgulanmıştır.

ABSTRACT

The fundamental purpose of this study is to emphasize the necessity of correlation between visual art education lesson and museum activities in accordance with the opinions and proposals of students teachers and museum authorities intended for using the museum activities in visual arts education lesson .

In this study descriptive model,which has quantitative and qualitative methods itself, has been applied. For quantitative datas 125 students from the second grade of 48 primary schools in Ankara and Tokat furthermore 30 visual art lesson teachers from a variety of primary schools in Ankara, Tekirdağ, Kastamonu Kayseri Rize Trabzon and Tokat, have been applied rating scale data collection forms. In the study Percentage analysis,frequency analysis,arithmetic mean have been applied. Comparisons have been analysed by the help of independent t-test. For qualitative data semi-structured interview forms have been applied for 18 museum authorities and workers in Ankara, İstanbul Tokat, Amasya, Kütahya and Afyon.

The results reached in terms of the purposes of the study : It has been observed that the answers of the students and teachers are coherent however in some museums both the teachers and the students had difficulty in applying practical works. Just after the trips they expressed that three-dimensional works, produced with printing and shaping materials, were much used, on the other hand drama, discussion and research techniques were less used compared with the practical ones. There were also some differences between the opinions and the proposals of students, teachers and museum authorities. Museum authorities expressed that most of the students had not been informed before the trips so they didn't obey the rules and finally they all agree on the idea that most museums were lack of workshops so museum activities couldn't be carried out properly.

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo	Sayfa
Tablo 1. Araştırmanın çalışma grubu dağılımı	45
Tablo 2. Ölçek seçenekleri ile ilgili puan aralıkları	46
Tablo 3. Müze gezisi öncesi etkinliklere yönelik öğrenci görüşleri	48
Tablo 4. Müze gezisi sırasındaki (müze içi) etkinliklere yönelik öğrenci görüşleri	51
Tablo 5. Müze gezisi sonrasındaki etkinliklere yönelik öğrenci görüşleri	54
Tablo 6. Müze gezisi öncesi etkinliklere yönelik öğretmen görüşleri	57
Tablo 7. Müze gezisi sırasında (müze içi) etkinliklere yönelik öğretmen görüşleri	59
Tablo 8. Müze gezisi sonrası etkinliklere yönelik öğretmen görüşleri	61
Tablo 9. İlköğretim Görsel Sanatlar dersinde müze etkinliklerine yönelik öğrenci ve öğretmen görüşlerinin karşılaştırılması	74

İÇİNDEKİLER

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI	i
ÖN SÖZ	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
TABLolar LİSTESİ	v
İÇİNDEKİLER	vii
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı	6
1.3. Araştırmanın Önemi	7
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	8
1.5. Varsayımlar	8
1.6. Tanımlar	9
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	11
2.1. İlköğretimde Görsel Sanatlar Eğitimi	11
2.1.1. Tanımı ve Tarihçesi	11
2.1.2. Programın İçeriği	14
2.2. Görsel Sanatlar Eğitiminde Müze Etkinlikleri	17
2.2.1. Müzenin Tanımı ve Tarihsel Gelişimi	17
2.2.2. Müzenin Eğitimdeki Yeri ve Önemi	20
2.2.2.1. Müze Eğitimi	23
2.2.2.2. Eğitim Müzeleri	27
2.2.3. Görsel Sanatlar Eğitimi Dersi ve Müze Etkinlikleri	28
2.2.4. Görsel Sanatlar Eğitiminde Okul Müze İlişkisi	32
3. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	35
4. YÖNTEM	45
4.1. Araştırmanın Modeli	45
4.2. Çalışma Grubu	45

4.3. Verilerin Toplanması	46
4.4. Verilerin Analizi	47
5. BULGULAR ve YORUM	47
5.1. İlköğretim görsel sanatlar eğitimi dersindeki müze etkinliklerine yönelik, öğrenci görüşleri	48
5.2. İlköğretim görsel sanatlar eğitimi dersindeki müze etkinliklerine yönelik, öğretmen görüşleri	56
5.3. İlköğretim görsel sanatlar eğitimi dersindeki müze etkinliklerine yönelik, müze yetkililerinin görüşleri	64
5.4. İlköğretim Görsel Sanatlar dersindeki müze etkinliklerine yönelik öğrenci ve öğretmen görüşlerinin karşılaştırılması	74
6. SONUÇ ve ÖNERİLER	75
6.1. Sonuç	75
6.2. Öneriler	77
KAYNAKÇA	79
EKLER	85
EK-1 Bilgi Toplama Formu Ve Kodlama Yönergesi (Öğrenci)	86
EK-2 Bilgi Toplama Formu Ve Kodlama Yönergesi (Öğretmen)	89
EK-3 Müze Yetkilisi Görüşme Formu	92
EK-4 Nicel Görüşme Formu Uygulanan Öğrencilerin Bulundukları Okullar	94
EK-5 Nicel Görüşme Formu Uygulanan Öğretmenlerin Görevli Oldukları Okullar	97

1. GİRİŞ

Bu bölümde, araştırmaya ilişkin problem, amaç, önem, varsayımlar, sınırlılıklar ve tanımlar yer almaktadır.

1.1. Problem Durumu

İlkçağda müze düşüncesi, insanlarda bir ihtiyaç olarak ortaya çıkmıştır. Daha sonradan bu düşünce sanatla beslenmiş, gelişmiş ve uygarlık sürecinde yerini almıştır.

Müzenin günümüze kadar birçok tanımı yapılmıştır. Literatüre bakıldığında kısacası; kültürel, sanatsal ya da tarihsel değeri olan nesnelerin toplanarak sergilendiği yerlere müze adının verildiği görülmektedir.

Uluslararası Müzecilik Konseyi ise müzeyi şu şekilde tanımlamıştır.

“Kar amacı gütmeyen, toplumun gelişmesine ve hizmetine dönük amaçlı olarak çalışan, topluma açık ve kalıcı unsurları içeren insan ve çevresinin materyal kanıtını, etüt ve eğitim amaçları ile toplayarak saklayan, araştıran, ileten ve sergileyen bir kurumdur” (İnci, 2000: s.20, Akt. Önce. 2003: s.10).

Müzenin amacı, eski kültür kalıntılarını ve topluluklarını tanıtmak, geçmiş ile günümüz arasında bağ kurdurmak, eserlerin biçimlerini ve geçmişteki kullanım amaçlarını anlatabilmektir.

Buyurgan ve Mercin (2005: s.65) müzelerin tarihsel gelişimi ile ilgili: “Rönesans döneminde bilim ve sanatın hızla ilerlemesi ile yeni araştırmalar yapılmıştır. Aynı zamanda koleksiyonculuk da çeşitlenmiş ve yayılmıştır. Bu koleksiyonlardan biri de Paolo Giovio’ya ait antik eser koleksiyonudur. Giovio’nun bu eserleri sergilemesi ve sergilediği mekâna “müze” adını vermesi “müze” teriminin 16. yüzyıl ortalarında ilk defa kullanıldığını göstermiştir” böyle ifade etmektedir.

19. yüzyıl sonlarına doğru müzelerin eğitim işlevi yaygın biçimde benimsenmeye başlanmıştır. 1870’te ilköğretim okulları programlarında müzelerin eğitim açısından önemi vurgulanmış ve bu kavram birçok yazıya konu edilmiştir.

20. yüzyıl müzeler ve müze eğitimi açısından parlak bir dönem olmuştur. 1917'den itibaren müzede öğrenmenin üzerinde durulmaya başlanmıştır. Müzede öğrenmenin eğitim açısından bir gereklilik olduğu ifade edilmiş, hatta bu amaçla bazı müzeler bünyelerinde eğitimciler çalıştırmaya başlamış, 1919'dan sonra müzelerin üniversiteler gibi araştırma merkezleri olmaları gerektiği tartışılmaya başlanmıştır. (Buyurgan, Mercin, 2005: s.66-67).

Türkiye, birçok medeniyeti topraklarında barındırmıştır. Ayrıca tarihi, kültürü, inanışları ve örf-âdeti ile birçok sanat eserine ilham kaynağı olan ve zengin koleksiyonları barındıran müzelere sahiptir.

Türkiye de müze ziyareti bilincinin fazla geliştiği söylenemez. Ancak birkaç müze – öğrenciler ve turistler dâhil- bir milyonu aşkın kişi tarafından ziyaret edilmektedir. Bunlar dışında oldukça değerli koleksiyonlara sahip birçok müzemiz, barındırdıkları eserlerin değeriyle kıyaslanamayacak derecede az sayıda kişi tarafından ziyaret edilmektedir.... (Nihal: 2006: s.2-3).

Bazı dönemlerde müzecilik ele geçirilen veya kişilerin ellerinde bulunan eserleri saklama amacı ile organize edilmişken aynı dönemlerde müzenin sanat eğitimine yapabileceği katkılar düşünülmüş ve sanat eğitimi ile müzecilik anlayışı birleştirilmiş, hatta uygulamaya bile geçilmiştir. Bu anlamda Türkiye'nin müzelerde sanat eğitimi uygulamaları Batı'nın biraz gerisinde kalmıştır. Bu amaçla, insanları, önce müzelere çekmek daha sonra da sanat eğitiminin müzelerde gerçekleştirilebileceği düşüncesini yerleştirmek gerekmektedir.

Türkiye'de müzenin geçmişi 19. yüzyılda başlamıştır. 20. yüzyılda içerisinde müze eğitimi tartışılmaya başlanmış ve bu yüzyıl sonlarında da çağdaş müzecilik ve müze eğitimi amacıyla dernek, üniversite kurulmuştur. Kişi ve özel kuruluşların girişimleri olmasına rağmen 21. yüzyılın başındayken Batı ülkelerindeki gelişmeler göz önüne alındığında Türkiye'nin müze eğitimi konusunda iyi durumda olmadığı, hatta çok geri olduğu söylenebilir.

Müzecilik ve müze eğitimi konusunda Batı'nın daha gerisinde olmakla birlikte Görsel Sanatlar eğitiminde de Batı'nın koşullarına yakın bir anlayışla karşılaşılmaktadır. Bu amaçla günümüze kadar birçok gelişme yaşansa da şu anki ilköğretim okullarımızdaki Görsel Sanatlar dersi ile müze etkinlikleri kapsamında sürekli işleyen bir eğitim çalışması olmadığı görülmektedir.

Akmehmet (2001:s.1) Müzelerin Okul Eğitime Katkıları konulu makalesinde, Müzelerin eğitim amacıyla kullanılmasına ilişkin “Geleneksel öğretim biçimiyle zorluklar yaşayan çocuklar, müzelerde yapılan çeşitli etkinliklerle daha kolay öğrenebilirler; müzede çocuk zekâsının okul saatleri boyunca kullanılmayan yönleri ve çocuğun fark edilmeyen yetenekleri de ortaya çıkar. Tüm bunlar, müzelerin eğitimdeki gücünü göstermektedir” demiştir.

Müzeler öğrencilerin kaynaşması ve sosyalleşmesi için de ideal mekânlardan biridir. Öğrenciler, Görsel Sanatlar dersi esnasında, müzelerde değişik etkinlikler ile bir araya gelerek, birbirlerini ve kültürlerini daha yakından tanıma ve kaynaşma fırsatı bulurlar. Böylelikle müzeler Görsel Sanatlar dersi öğretim programına destek olmanın yanında, toplumsallaşma ve kültürleşme sağlayarak eğitimin genel amaçlarına da hizmet ederler. Müzeler, öğretmenlerin öğrencileri daha yakından tanınması için de bir laboratuvar niteliğindedir. Müzede mekânla birlikte sınıftaki ilişkilerin hiyerarşisi de yer değiştirir. Yeni bir ortamda, yeni insanlarla ve kültürlerle tanışmak, çocuğun bakış açısını genişletir. Okulda öğrenmeyi zor bulan bazı öğrenciler, müze ortamında birdenbire ilgili olabilirler. Çünkü müzelerde zekâ ve duyular tüm yönleriyle kullanılabilir.

Sürekli aynı sınıf ortamında, durağan bir şekilde bilgiyi arayan öğrenciler, müzelerde farklı etkinliklerle bir araya gelerek birbirlerini ve kültürel değerlerini daha iyi tanıma imkânı ve kaynaşma fırsatı bulabilirler. Özellikle Görsel Sanatlar Dersi kapsamında hem öğrencinin eğlenmesini sağlayacak hem de eğlenirken birçok yönden geliştirecek ve öğretecektir. Bu bağlamda yapılacak müze gezileri Görsel Sanatlar Dersi ile ilişkilendirildiğinde daha çok verim aldığı görülecektir.

Hooper ve Greenhill (1999: s.175) ise Müze ziyaretlerinin yararlarına ilişkin, şunları ifade etmektedir. “Müze ve galerilerde sunulan öğrenme deneyimleri sınıf ortamında sunulanları tamamlayıcı niteliktedir. Müzeye yapılan okul ziyaretlerinin en önemli yönlerinden biri, öğrencilerin alternatif öğrenme yolları ile karşılaşma ve maddi kanıt ile aktif biçimde çalışma fırsatıdır. Bazı çocuklar için bu durum, daha formal olan sınıf ortamında pek görülmeyen yetenek ve becerileri gösterme şansı sağlayabilir. Bütün çocuklar için yeni bir yere gitmek, yeni insanlarla tanışmak, bilgi toplamada yeni

yaklaşımlar denemek ve gerçek şeylerle karşılaşmak güdüleyici ve uyarıcı olarak, okulda edindikleri bilgileri bir bakış açısına yerleştirebilirler”.

Müzeler de bu amaçları doğrultusunda Görsel Sanatlar Dersi, okul, gündelik yaşantı ve müze arasında bağlantı kurarak öğrencilerin çok yönlü gelişebilmesini sağlar.

Müzelerin amaçlarının ayrıntılarına bakıldığında, Paykoç-Baykal (2000:s.104) bu maddeler halinde şu şekilde özetlemektedir.

- a). İnsanların yaşadıkları ortamlara yabancılaşmasını önlemek,
- b). Geçmişle şimdiki yaşam arasında bağ kurmak,
- c). Sergilenen eserlerle insanlar arsında köprü kurarak eserlerin, onların yaşantıları ile bütünleşmelerini sağlamak,
- d). İnsanların bugünkü yaşantıları ile nesnelerin bağlantısını kurarak siyasi, kültürel, sosyal, ekonomik ve ekolojik ilişkileri anlamalarını sağlamak ve onların araştırmacı yönlerini geliştirmek,
- e). Müzeyi bir yaşam biçimi haline getirmek, iletişim ve öğrenmeyi yoğunlaştırmak amacıyla tüm olanakları sağlamak.

Bu amaçların gerçekleştirilmesi ortaklaşa sürdürülen bir okul - müze ilişkisi ile sağlanabilir.

Bu bağlamda Özsoy (2002:s.3-4) Amerikalı sanat eğitimcilerden Brent Wilson’un okul - müze ilişkisi ile ilgili “Sanat eğitiminde müze ve okul işbirliğine yönelik eğitim etkinliklerini ve projelerini yorumlarken, “yardımlaşmacı” bir anlayıştan çok “ortaklaşa” ya da “işbirlikçi” diye adlandırılabilir bir anlayışın daha etkili olduğunu söylemektedir” sözlerini vurgulamaktadır. Ayrıca Hord’un da okul - müze ilişkisi ile ilgili yaptığı tanımlamayla da “Yardımlaşma; iki veya daha fazla kişi veya kuruluşun bir program ya da proje üzerinde, daha fazla kazançlar elde etmeye yönelik bir beklenti içerisine girmeden, birlikte çalışmak için anlaştığı zaman ortaya çıkmaktadır” okul - müze ilişkisinin önemini vurgulamaktadır.

Özsoy (2002:s.3-4) böyle bir işbirliğini “Müzeleri yılda bir kez okul ziyareti yapılan mekânlar olmaktan çıkarıp, onlardan sanat eğitiminde sürekli yararlanacak şekilde projeler geliştirilmesi ve müze kaynaklarının sanat öğretiminde yeterince kullanılmasıdır” diyerek özetlemiştir.

Müzeler Görsel Sanatlar Dersinin öğrenme yaşantılarının zenginleşmesine katkıda bulunan ideal mekânlardandır. Müzelerin ideal bir öğretim yeri olmasının temel

nedeni, kültürle ilgili her tür nesneyi barındırmalarıdır. Okulda öğrenilenler daha çok kuramsal boyutta kalmakta ve yaşamla bağlantısı kurulamamaktadır. Müzeler, sosyal ve fen bilimleri derslerinin somut örneklerini veya bağlantı kurulabilecek nesnelerini içerirler. Görsel Sanatlar Dersinde öğrenilenler müzedeki nesnelerle bağlantılı olarak uygulanır, kuramsal bilgiler dokunulabilir canlı ve kalıcı kılınır. Diğer bir nedeni, müzelerde nesnelerle yapılan drama, hikâye anlatma, sanat çalışmaları vb. etkinliklerle öğrencinin aktif hale getirilmesi ve kendi yaşantıları ile bağlantı kurulmasıdır. Öğrenciler, kendilerine aktif olma fırsatı verildiğinde canlanırlar ve yaşantıları ile bağlantı kurulduğunda konuya daha ilgi ile yaklaşır. Böylece özellikle Görsel Sanatlar Dersinde müze, nesneleri, yaratıcı düşüncüyü harekete geçirerek, öğrencinin belleğinde kalıcı olmasını sağlayarak, öğrencinin kendinde bulunan yetenekleri de ortaya çıkarmasına yardımcı olur.

Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim birinci ve ikinci kademe Görsel Sanatlar dersi müfredatına müze de eğitim konuları yerleştirmiştir. Özellikle müzeler haftasında Görsel Sanatlar dersinin müzelerde işlenmesi ile ilgili programlar bu kılavuz kitaplarda mevcuttur. Buna rağmen hala Görsel Sanatlar dersinin tümünün müzelerde değil sınıf gibi kapalı ortamlarda işlendiği görülmektedir. Görsel Sanatlar dersini müzelerde işleyen okullar da mevcutken bazı okullarda öğrencilerin hiç müzeye götürülmedikleri de bilinmektedir. Bu konuda görsel sanatlar dersi öğretmenlerine de büyük sorumluluklar düşmektedir. Onlarda alanlarında kendilerini geliştirmiş, araştırmacı ve yeterli bilgiye sahip eğitimciler olmalıdır. Fakat bugünkü eğitim sistemine baktığımız zaman öğretmenlerin çoğunun branş eğitimine sahip olmadıklarını görüyoruz. Ayrıca bazı ilköğretim okullarında birinci kademe birinci, ikinci ve üçüncü sınıf görsel sanatlar dersine sınıf öğretmenleri girmektedir. Metan (2007: s.1) ise bu konuda “Ülkemizde bazı ilköğretim okullarında Sanat Eğitimcisi kadrosu olmaması nedeniyle, sınıf öğretmenleri Görsel Sanat Eğitimi derslerini okutmaktadırlar” bu doğrultuda İlköğretim okullarında birinci kademedeki görsel sanat eğitimi dersi veren sınıf öğretmenlerinin müzeleri kullanmalarına yönelik görüşlerinin iyi bilinmesi gerekir” demektedir.

Görsel Sanatlar dersinin öğrenci üzerinde bıraktığı etki, müze gezileri ile pekiştirildiğinde öğrenmede de en üst seviyeye çıkılacağı bilinmektedir. Ayrıca Görsel Sanatlar dersinde müze gezisi öncesi, müze gezisi esnası ve müze gezisi sonrası uygulamalar yaptırılarak öğrenilenlerin de unutulmaması sağlanacak, hem öğretmen

hem de öğrenci için Görsel Sanatlar dersi daha zevkli hale gelecektir. Bu aşamalar sayesinde öğretmen de, müze gezisi öncesi, esnası ve sonrasında da öğrencinin neyi ne kadar bildiğini, bildiklerinin değişip değişmediğini, öğrencinin gezi den ne öğrendiğini ve bu öğrendiklerini nasıl hayata geçirdiğini aşama aşama görecektir.

Buyurgan verimli bir müze ziyaretinin üç aşaması olduğunu ifade etmiştir. Bu aşamalar;

1. Müze ziyareti öncesi öğretmen hazırlığı
2. Müzede sorumluluklar
3. Müze ziyaretinden sonra yaptırılacak çalışmalar (Buyurgan 2007: s.86)

Müze gezisi etkinlikleri, müze gezisi öncesi, gezi esnası ve gezi sonrası olarak aşamalara ayrılmıştır. Bu çalışmada da böyle bir sınıflandırma uygun görülmüştür.

Bu bağlamda Görsel Sanatlar Dersinin müzeler gibi daha yaratıcı, canlı, eğlenceli ve doyurucu bir ortamda işlenmesi daha kaliteli bir öğrenme ortamı oluşmasını sağlayacaktır.

İşte bu araştırma kapsamında görsel sanatlar eğitimi dersinde, müze etkinliklerine yer verilme durumu; müze gezisi öncesi, müze içi ve sonrası olarak ayrı başlıklarda öğrenci, öğretmen ve müze yetkililerinin görüşleri doğrultusunda incelenmiştir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın genel amacı İlköğretim görsel sanatlar eğitimi dersinde müze etkinliklerine yer verilmesine yönelik, öğrenci, öğretmen ve müze yetkililerinin görüşlerinin ve önerilerinin belirlenmesidir.

Bu genel amacı gerçekleştirmek için aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

İlköğretim Görsel Sanatlar dersinde;

- a) Müze gezisi öncesi,
- b) Müze içi,

c) Müze sonrası, etkinliklerine yönelik öğrenci görüşleri ve önerileri nelerdir?

2. İlköğretim Görsel Sanatlar dersinde;

a) Müze gezisi öncesi,

b) Müze içi,

c) Müze sonrası, etkinliklerine yönelik öğretmen görüşleri ve önerileri nelerdir?

3. Müze etkinliklerine yönelik müze yetkililerinin görüşleri ve önerileri nelerdir?

4. İlköğretim Görsel Sanatlar dersinde müze etkinliklerine yönelik öğrenci ve öğretmen görüşleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Araştırma ile toplanacak verilerin özellikle;

1. İlköğretim Görsel Sanatlar Dersi öğretmenlerinin müze öncesi, müze içi ve sonrası etkinliklerine yönelik yeterliliklerini belirleyeceği, bu yöndeki olası sorunlarına ışık tutacağı ve eğitim gereksinimlerini ortaya çıkaracağı,
2. İlköğretim öğrencilerinin müze öncesi, müze içi ve müze sonrası etkinliklere yönelik yeterlilikleri, becerileri ve görüşleri üzerinde düşünme, tartışma ve yeni araştırma olanakları yaratacağı, .
3. Müze Yetkililerinin müze öncesi ve müze içi etkinliklere yönelik tutum, hazırlık ve amaçları üzerinde düşünme, tartışma ve yeni araştırma olanakları yaratacağı,
4. Müze-okul, Okul-Aile işbirliği konusunda rehberlik edeceği,

5. Görsel Sanatlar eğitimi dersinin programlarının geliştirilmesi ve ilgili kaynak kitapların hazırlanmasına ışık tutacağı,
6. Ayrıca, araştırma sonucunda elde edilecek bulguların görsel sanatlar dersi öğretmenlerine, bu dersi alan öğrencilere, müze yetkililerine hatta daha sonra bu konuda yapılacak diğer araştırmalara da yardımcı olacağı; umulmaktadır.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın sınırlılıkları şunlardır:

1. Görsel Sanatlar Eğitimi Dersi'nde müze etkinliklerine yer verilmesine yönelik düşünceler bilgi toplama ve görüşme formuyla elde edilecek öğrenci, öğretmen ve müze yetkililerinin görüşleri ile sınırlıdır.
2. Araştırma, araştırmacının ulaşabildiği Ankara ve Tokat ilindeki 48 ilköğretim okulunun ikinci kademe 6-7-8 sınıflarda eğitim gören 125 öğrencisi ile sınırlıdır.
3. Ankara, Tokat, Rize, Trabzon, Kayseri, Kastamonu ve Tekirdağ illerinde bulunan çeşitli ilköğretim okullarında görevli bulunan 30 Görsel Sanatlar Dersi öğretmeni ile,
4. Ankara, İstanbul, Tokat, Amasya, Kütahya ve Afyon illerinde bulunan çeşitli müzelerden 18 müze yetkilisi ve görevlisi ile sınırlıdır.

1.5. Varsayımlar

Araştırma önerisindeki temel varsayımlar şunlardır:

1. Araştırmada görüşlerine başvuru alan öğrenci, öğretmen ve müze yetkililerinin bilgi toplama araçlarını ve görüşme sorunlarını içtenlikle yanıtlayarak gerçeği yansıttıkları düşünülmüştür.

2. Ölçme aracının kapsam geçerliliği için uzman görüşlerine başvurulması yeterli sayılmıştır.

1.6. Tanımlar

Görsel Sanatlar Eğitimi Dersi:

Algılama, düşünme ve bedensel eylemlerin de katıldığı, süreç içerisinde kendini ifade etme şeklidir (<http://www.forumturkiye.com/threads/97266-g%F6rsel-sanat-nedir>).

Günümüzde ülkemizde görsel sanatlar eğitimi diye adlandırılan resim-iş eğitimi genel eğitimin içinde yer almaktadır. Eğitim kurumlarında sanat eğitimini genel eğitim içinde ve genel olarak, sanat, sanatsal yaratıcılık, sanat tarihi gibi konularda, resim ve müzik gibi alanlarda bilgi aktarımı ve uygulama da bir arada alınmaktadır (San,1982,s. 215, akt. Metan: 2007 s.11).

Görsel Sanat eğitimi, en kısa tarifiyle okullardaki Resim-İş dersleridir. (Metan: 2007 s.11).

Müze:

Müze, sanatsal, bilimsel, geleneğe ait, tarihi, teknoloji ve doğaya ait alanlarda, geçmişin, bu günün ve geleceğin izlerini içinde barındıran, görerek, işiterek, uygulama yaparak, hatta yaşayarak öğrenmenin gerçekleştiği, halka açık heyecan verici öğrenme mekânlarıdır (Buyurgan: 2007 s.70).

İlköğretim Görsel Sanatlar Eğitimi Müze Etkinlikleri:

Müzelerin sabit ve değişen koleksiyonlarından ve aktivitelerinden yararlanarak, öğrencilerin bilgilenmesi, bakış açılarının ve yaratıcılıklarının gelişmesi için yapılan çalışmalardır. Çoğunlukla müze öncesi, müze içi ve müze sonrası etkinlikler olarak tanımlanmaktadır.

Müze Öncesi Etkinlikler:

Öğrencilerin müze ziyareti öncesinde gezilecek müze ile ilgi ön bilgilerini ölçmek ve nasıl bir müze hayal ettiklerini görmek amacıyla yapılan ders içi

faaliyetlerdir. (Ön anket, drama, tartışma, konu ile ilgili öykü tamamlama, cengel bulmacalar vs.)

Müze İçi Etkinlikler:

Öğrencilerin müze ziyareti sırasında müzelerin uygun bir ortamında müzedeki eserlerden yola çıkarak öğrencilerin hem müzede gördükleri eserleri kalıcı hale getirmek hem de eserlerden yola çıkarak yaratıcılıklarını geliştirmek amacıyla yapılan müze içi faaliyetlerdir. (Sanat eseri inceleme, atölye çalışması, demonstrasyon (Göstererek öğretme), oyun yöntemi, müze avı, gözlem defterleri vs.)

Müze Sonrası Etkinlikler:

Öğrencilerin müze gezisi sonrasında, müze içerisinde öğrendiklerini Görsel Sanatlar Dersi'nde uygulamaya dönüştürülmesi faaliyetleridir. (Son anket, röprodüksiyonlar, drama, bireysel/grup çalışması ve uygulamalı eğitim (Müze Gezisi sonrası ve müze eğitim programları çerçevesinde uygulanacak atölye çalışmalarıyla müzedeki nesnelere ilişkin resim, desen çizimi, model-maket yapımı, heykel, modelaj çalışmaları ile ifade biçiminde gerçekleşecek çalışmalardır. Ayrıca drama ve atölye çalışmalarını içerir. (Metan: 2007 s.24)) gibi yöntemler kullanılmaktadır.)

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. İlköğretimde Görsel Sanatlar Eğitimi

2.1.1 Tanımı ve Tarihçesi

Görsel sanatlar eğitimi, içine birçok sanat dalını içine alır ve bu konuda birbirine uygun birçok tanım yapılmıştır. Buyurgan ve Buyurgan’a (2007) göre; Görsel sanatlar eğitimi için, “resim, heykel, mimarlık, grafik sanatlar, endüstri tasarımı, uygulamalı sanatlar, sinematografi, fotoğrafı, tekstil, moda tasarımı, seramik, bilgisayar sanatı gibi geniş bir alanı kapsamaktadır. Okul öncesinden yüksek öğrenime kadar her aşamadaki bu dalları kapsayan sanat eğitimi ve öğretimiyle ilgili kuramsal ve uygulamalı çalışmaları “Görsel Sanatlar Eğitimi” ya da yalnız “Sanat Eğitimi” denilmektedir.

“Geniş anlamıyla “görsel sanatlar eğitimi” eğitim bilimin bir dalı olarak sanatın, estetiğin, sanat tarihinin eğitim ve öğretim ile ilgili bütün sorunlarıyla ilgilenir”. (Metan, 2007: s. 10)

Özsoy ve Mercin (2003) ise Görsel Sanat eğitimi, “bireyin görsel, ruhsal ve estetik yönlerini ve yaratıcılığını geliştirmeye çalışan etkinlikler bütünüdür” diye tanımlamaktadır.

Mercin’e göre (2002: s.28) “Türkiye’deki sanat eğitiminin Osmanlı döneminde başladığını söylemek mümkün olsa da tam anlamıyla bilimsel olduğunu kabul etmek olası değildir. Hem imparatorluğunun yapısını, hem de sosyokültürel altyapı, sanatı sadece geleneksel anlamda tanımış ve geliştirmiştir. Aynı dönemde batı toplumlarında özellikle de Gotik dönemde başlayıp Rönesans, Barok dönemlerinde devam eden plastik sanatlar ve klasik anlamda eğitim hızla devrim kazanmıştır. Ancak Osmanlı’nın son dönemlerindeki Batı’laşma hareketleriyle plastik sanatlar ve sanat eğitimi alanlarında yeni arayışların olduğu görülür”.

Osmanlı padişahlarından Fatih Sultan Mehmet, İtalyan sanatçı Gentile Bellini’yi kendi portresini yaptırtmak üzere çağırmasına rağmen Batı tarzı resim, Osmanlı İmparatorluğu’nda minyatür sanatının gerisinde kalmıştır.

Türk sanatının, Batı'ya yönelmesiyle birlikte, saraya yabancı sanatçıların davet edildiği ve bu sanatçıların çoğunun sarayda sanat eğitimi verdiği bilinmektedir. Ve bu dönemde de genellikle usta-çırak ilişkileriyle süren sanat eğitimi, babadan oğula, ustadan çırağa devam ettirilmiştir.

Osmanlı sanatı tarihinde 18. yüzyıl, önemli bir yer tutar. Dönemin padişahlarından III. Selim dönemi ıslahatlarından biri de Batı tarzı eğitim veren askeri okulların kurulmasıdır. Bu okulların başında Mühendishane-i Berri Hümayun adı altında kurulan askeri okulda ilk defa resim dersleri verilmeye başlanmıştır. III. Selim'in bu ıslahatlarını II. Mahmut devam ettirmiş ve çağdaş anlamda eğitim veren okullar açılmıştır.

“Osmanlı devletinin çöküşünü engellemek düşüncesiyle Batılılaşma eksenli hareketler içinde hem askerî hem eğitim içerikli bir takım yenilikler başlarken, resmî ve sivil okulların programlarına resim dersi de eklenmiştir....” (Alakuş, 2003).

Güzel sanatlar alanında yaşanan en önemli gelişmelerden biri de ilk Türk müzecisi olan Osman Hamdi Bey tarafından, 3 Mart 1883 tarihinde kurulan Sanayi-i Nefise Mektebi'nin eğitime başlamış olmasıdır. Akademik anlamda ilk resim derslerinin verildiği bu okul, ressam ve arkeologlar yetiştirmiştir. Bu okulun kurulmasıyla, askerî ressamlar, yerlerini yavaş yavaş Sanayi-i Nefise Mektebi'nden mezun olan sivil sanatçılara bırakmışlardır. Böylelikle ilk defa resim öğrenimi sivillere geçmiştir.

“II. Meşrutiyet'te 1913'te çıkartılan “İlköğretim Geçici Kanunu” ile altı yıl olarak zorunlu kılınmış olan ilköğretim programında olduğu gibi, ortaöğretim anlamındaki Erkek ve Kız Sultanilerinde de resim dersine yer verildiği görülmektedir....” (Alakuş , 2003).

Osmanlının son dönemlerinde yaşanan siyasi, askeri ve ekonomik olaylar nedeniyle her alanda olduğu gibi sanat alanında bir çöküş olmuştur. Bu durum, kültür ve sanat sorunlarına oldukça önem veren Atatürk'ün politikasında, Cumhuriyet'in ilanıyla

birlikte, devletin görevleri arasında ilk sıralarda yer almış ve sanata ilgiyi devlet politikası haline getirmiştir.

“Cumhuriyet dönemi her alanda yeniden bir yapılanma, canlanma ve farklılaşma dönemi olmuştur. Yapılan inkılaplarla bu değişimler hızla gerçekleştirilmiştir....” (Mercin, 2002: s. 29)

Bu dönemde sanat eğitimi almaları için yurtdışına sanatçılar gönderilmiş ve yurtdışından sanatçı ve uzman eğitimciler Türkiye’ye davet edilmiştir.

Yurtdışından davet edilen uzmanların raporları üzerine programlarda değişiklikler yapılır ve 1926 yılında ortaöğretim kurumlarına öğretmen yetiştirmek amacıyla Gazi Öğretmen Okulu (Gazi Eğitim Enstitüsü) açılır. Resim derslerinde program değişiklikleriyle birlikte okullarda işlikler ve resim odaları kurulur. 1932 yılında ise Gazi Terbiye Enstitüsünde (Gazi Öğretmen Okulu) Resim-İş Bölümü kurulur (Mercin, 2002: s. 30).

Bu dönemle birlikte 1957 yılında Liseler için hazırlanan resim dersi programı biraz daha genişletilmiştir.

İlk öğretmen okullarının öğretim programlarına bakıldığında ise 1953-1973 yılları arasında Resim-İş dersinin yoğunluklu olarak yer aldığı görülecektir (Telli, 1990: 25). 1962 yılında 7. Millî Eğitim Şûrası’nda Güzel Sanatlar Komisyonunun raporunda plâstik sanatlar eğitiminin önemsenmesi, sanatçıların desteklenmesi, bölge kültür merkezlerinin kurulması, devletin gerçek bir sanat politikasının olması istenmiş ve bu çalışmaların; a. Halk sanatı eğitimi, b. Okullardaki sanat eğitimi, c. Sanatçıların yetiştirilmesi biçiminde sınıflandırılarak ele alınması gereği vurgulanmıştır (Arısoy, 1994: 13). 1974’teki 9. Millî Eğitim Şûrası’nda ise orta öğretim kurumlarındaki sanat eğitiminin eğitsel kol etkinlikleri ile desteklenmesi ve lise ve dengi okullarda resim derslerinin seçmeli dersler arasına alınmıştır. Bu çabalar sanat eğitimi adına değerlendirildiğinde aslında hiç küçümsenmeyecek uğraşlar olarak görülebilir. Çünkü bütün bunlar, ileride yapılacak olan daha gerçekçi ve doyurucu projelere alt yapı niteliği taşımaktadır (Alakuş:2003).

Cumhuriyet kurulduktan sonra ülkemizde sanat eğitimi projelerinin devlet tarafından da daha çok desteklendiği görülmüş, Türkiye’deki sanat eğitiminin gelişimine bakıldığında üniversite seviyesindeki gelişimin daha ön planda olduğu görülmektedir.

2.1.2. Program İçeriği

Gazi Eğitim Enstitüsü 1926-1927 öğretim yılında ortaöğretime öğretmen yetiştirmek amacıyla kurulmuştur. 1932 yılında ise Enstitü bünyesinde Resim-İş Eğitimi Bölümü açılmıştır. Bölümün ilk öğretmeni ve kurucusu İsmail Hakkı Tonguç'tur. Daha sonradan İsmail Hakkı Tonguç, Malik Aksel, Hayrullah Örs, İsmail Hakkı Uludağ, şinasi Barutçu ve Mehmet Ali Atademir bölümün ilk programlarını hazırlamıştır.

Günümüz Türkiye'sinde halen yürürlükte olup, 1992-1993 öğretim yılından beri tüm ilköğretim kurumlarında uygulanmakta olan bir "İlköğretim Kurumları Resim-İş Dersi Öğretim Programı" bulunmaktadır. Bu program, MEB Talim ve Terbiye Başkanlığı'nda 1991 yılında kurulan Resim Dersleri Müfredat Programları Geliştirme Komisyonunun yaklaşık bir yıl süren çalışmaları sonucu hazırlanmıştır (Özsoy, 1993: 69, akt. Alakuş :2003)

1992 İlköğretim Kurumları Resim-İş Dersi Öğretim programının, bugüne dek resim-iş dersi öğretim programlarında tasarım eğitimine, iş veya iş teknik eğitiminden bağımsız olarak yer veren ilk program tasarısı olduğu söylenebilir.

1992 programında; I., II. ve III. sınıfta "Tasarım" konusu ele alınmışken,

IV. ve V. sınıfta grafik tasarım bağlamında "Afiş alışmaları" konusu, daha çok tercih edilmiştir.

VI. sınıfta Grafik tasarım, Tasarım bilgisi ve Savurganlık gibi konularda duygu, düşünce ve bilgilerini grafik tasarımı olarak yansıtabilme amaçlanmıştır.

VII. sınıfta ise, "Değişik tasarım alanlarıyla ilgili bilgiler edinebilme" ve "Geleneksel tasarım örnekleriyle ilgili araştırma yaparak bilgi edinebilme" amaçları belirlenmiştir.

VIII. sınıflarda "Afiş tasarımı" konusu için "evre ile ilgili gözlemlerini ve problemlerini afiş tasarımı olarak aktarabilme" amaç olarak belirlenmiştir.

İlköğretim görsel sanatlar dersi belirli amaçlar doğrultusunda yeniden düzenlenmiştir.

Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu'nun 10.09.2008 ve 7293 sayılı yazısı ile eğitim aracı olarak Kabul edilmiş, Yayınlar Dairesi Başkanlığının 04.03.2009 gün ve 883 sayılı yazısı ile 2. defa basılmış olan İlköğretim Görsel Sanatlar Dersi (1-8. Sınıflar) öğretmen kılavuz kitabında görsel sanatlar dersinin genel amaçları şu şekilde ifade edilmiştir.

Görsel sanatlar dersinin amaçları bireysel ve toplumsal, algısal, estetik ve teknik amaçlar olarak gruplanabilir.

Bireysel Ve Toplumsal Amaçlar:

1. Öğrenciye yaşamı ve doğayı gözlemleme duyarlılığı kazandırmak,
2. Öğrenciye seçme, ayıklama, birleştirme, yeniden organize etme becerileri kazandırmak; analiz ve sentez yeteneği ile eleştirel bakış açısını geliştirmek,
3. Öğrencinin yeteneklerini fark etmesini, kendine güven duygusu kazanmasını ve kendini geliştirmesini sağlamak,
4. Öğrencinin görsel biçimlendirme çalışmaları ile kendini ifade etmesini sağlamak,
5. Öğrencinin ilgisini, bu alandaki çeşitli kaynaklarla besleyebilmek (müze, galeri, tarihi eser vb.) ve bu yolla geçmişine sahip çıkma ve geleceğini yapılandırma bilinci kazandırmak,
6. Öğrencinin her alanda kullanabileceği yaratıcı davranışlar geliştirmesini sağlamak,
7. Öğrencinin ulusal ve evrensel sanat eserlerini ve sanatçıları tanımasını sağlamak,
8. Ulusal ve evrensel değerleri tanıyabilme ve anlayabilme bilincini kazandırmak,
9. Geçmişten günümüze miras kalan sanat eserlerinden haz alma ve onur duyma hassasiyeti kazandırmak,
10. İş birliği yapma, paylaşma, sorumluluk alma, kendine saygı duyduğu kadar başkalarına da saygı duyma bilinci ve duyarlılığı kazandırmak,
11. Öğrencinin ruh sağlığını koruma, iş dünyasını anlatma ve bedenine saygı duyma bilinci geliştirmesini sağlamak,
12. Öğrenciye aklını, duygularını, zevklerini sorgulama bilinci kazandırmaktır. (Peşkersor ve Yıldırım:2009 s.a 10)

Estetik Amaçlar:

1. Öğrencinin, sanatın ve sanat eserlerinin her zaman önemsenecek birer değer olduğunu kavramasını sağlamak,
2. Geçmişten günümüze miras kalan sanat eserlerinden ve doğadan haz alma, onlarla gurur duyma ve onları koruma bilincini kazandırmak,
3. Öğrenciye görsel sanatlar sevgisi ve bu sevgiyi hayatının her alanına yansıtabilme, bunu davranış biçimi haline getirebilme yeterliliği kazandırmak,
4. Öğrenciye, doğadan seçtiği veya insan eli ile üretilen nesneleri estetik birikimini kullanarak değerlendirme bilinci kazandırmak,
5. Öğrenciye kendini ifade edebilmede estetik değerlerden yararlanma yeteneği kazandırmaktır.

Teknik Amaçlar:

1. Öğrenciye her türlü araç-gereci kullanarak görsel anlatım diline dönüştürme isteği ve kullanma becerisi kazandırarak öğrencinin kendini geliştirmesine imkân tanımak,

2. Öğrenciye değişik tekniklerle elde edilen sonuçların etkilerini sezdirebilmek ve öğrencinin farklılıklardan zevk alabilmesini sağlamak,
3. Öğrenciyi farklı tekniklerin getireceği anlatım zenginliğinin farkına vardırabilmek,
4. Kullandığı tekniklerin dışında yeni teknikler arama isteği ve cesareti kazandırmak,
5. Öğrenciye, amacına uygun malzemeyi seçme, malzemeden anlam çıkarma becerisi kazandırmak,
6. Öğrenciye kendini ifade etme sürecinde çıkacak sorunlara teknik çözümler üretebilme becerisi ve güveni kazandırmaktır.

Algısal Amaçlar:

1. Öğrencinin algı birikimini ve hayal gücünü geliştirmek,
2. Öğrencinin görsel algı ve birikimlerini sanatsal anlatımlara dönüştürebilmesine imkân tanımak,
3. Birikimlerini başka alanlarda kullanabilme becerisini geliştirmek,
4. Bilgi ve birikimini sanatsal uygulamaya dönüştürme yeteneği kazandırmak,
5. Yeni durumlar karşısında özgün çözümler geliştirme becerisi kazandırmaktır.(Peşkorsor ve Yıldırım:2009 s.a 11)

Görsel sanatlar eğitiminde, duygular, imgeleme gücü, yetenekler ve tümünün birbiriyle bütünleşmesi sanat eğitimi sonucunda ortaya çıkar. Sanat eğitimi, öğrenciyi böyle bir bütünlüğe götürdüğü için ondaki yapıcı ve yaratıcı güçleri ortaya çıkarır. Öğrencinin diğer derslerde öğrendiklerini, doğa ve çevre gözlemlerinde serbestçe ortaya koyma olanağı bulur. Böyle bir eğitim, bireyin, değişmesinin, ilerlemesinin ve isteklerinde başarılı olabilmesinin önünü açar.

Öğrenme Alanları

Peşkorsor ve Yıldırım (2009 s.a 11) İlköğretim Görsel Sanatlar Dersi (1-8. sınıflar) Öğretim Programı ve Kılavuzu'nu üç öğrenme alanı altında yapılandırmıştır. Bu üç öğrenme alanı şunlardır:

1. Görsel Sanatlarda Biçimlendirme
2. Görsel Sanat Kültürü
3. Müze Bilinci

1. Görsel Sanatlarda Biçimlendirme: Sanatsal yaratmada görsel sanat öğeleri ve sanatsal düzenleme ilkeleri, amaç değil araç olarak işlev görmektedir. Ancak bunlar olmadan insanın duygu ve düşüncelerini dışa vurması, yansıtması, bir anlam yükleyerek işlevselleştirmesi ya da yepyeni bir biçim anlayışıyla ortaya koyabilmesi pek mümkün görülmemektedir. Bu nedenle “Görsel Sanatlarda Biçimlendirme” öğrenme alanı diğer öğrenme alanlarıyla birlikte dersin temelini teşkil etmektedir.

2. Görsel Sanat Kültürü: Görsel Sanat Kültürü" öğrenme alanında, öğrencilerin ulaşmaları beklenen kazanımlar, "estetik", "sanat eleştirisi", "sanat tarihi" gibi varlığını sanattan alan diğer disiplinlerin birbiri içine geçirilerek sarmal olarak verilmesiyle oluşturulmuştur. Böylelikle sanatsal uygulamalar yapan ve sanat yapmaktan zevk alan bireylerin yetiştirilmesi hedefinin yanı sıra bir sanat eserini çözümleyebilen, sanat eseri niteliğini taşıyanla bu niteliği taşımayanı değerlendirebilen, sanatçı ile zanaatçı farkını algılayabilen ve her ikisinin de toplumda yerini ve önemini kavrayabilen, daha da önemlisi sanatçı ile sanatçı olmayı birbirinden ayırt edebilen çağdaş bir nesil yetiştirilmesi hedeflenmektedir.

3. Müze Bilinci: "Müze Bilinci" öğrenme alanı ile öğrenciler;

- Görsel sanatların birbirinden farklı dallarında verilmiş olan, aynı zamanda birer kültür ve tarih mirası sayılan eserleri tanırlar. Bu çerçevede öğrenciler, sadece yerel olanı değil aynı zamanda evrensel olanı da gözlemleyebilirler.

- Çok çeşitli ve zengin arkeolojik katmanlardan oluşan Türkiye Cumhuriyeti topraklarını, Anadolu medeniyetlerini tanırlar ve bu değerlere sahip çıkma bilinci edinirler.

Müzelerin eğitim yoluyla kişilere sunacağı geniş imkânlar ve bakış açılarının yanı sıra, öğrencilerin yeni yaratımları ortaya çıkarması ve içinde bulundukları toplumu, coğrafyayı ve bunun sonucunda da farklı kültürleri kavraması sağlanır. (Peşkorsor-Yıldırım:2009 s.a 12-13)

Bu öğrenme alanları ile diğer öğrenme alanları arasında bağlantılar kurulmuş, görsel sanatlar eğitimi dersinde ve günlük yaşamının da birçok bölümünde karşılaşılabilecek ve bireyi etkileyen, bireye şekil veren vazgeçilmez bir alan olarak tüm eğitim sistemi geliştirilmiştir.

2.2. Görsel Sanatlar Eğitiminde Müze Etkinlikleri

2.2.1. Müzenin Tanımı Ve Tarihsel Gelişimi

Müzenin yılar boyunca birçok tanımı yapılmıştır. Bu tanımlardan birkaçı da şöyledir.

Müze, eski Yunanca'dan gelen bir kelime olarak karşımıza çıkar ve eski Yunanca'da bilimlerin tapınağı anlamında kullanılmaktadır.

Müze, Allan (1963:5) tarafından, koleksiyonların, inceleme, etüt ve zevk almak amacıyla yerleştirildiği bina olarak tanımlanmıştır. Sözen ve Tanyeli (1987:168) müzeyi, sanatsal, kültürel, tarihsel veya bilimsel ürünlerin sürekli olarak sergilenmesi amacıyla yapılan ya da kendisi sıralanan bu nitelikleri nedeniyle halka açık tutulan yapı olarak tanımlamışlardır. Çağdaş anlamıyla müzeler; "toplumun ve gelişiminin hizmetinde olan, halka açık, insana ve yaşadığı çevresine tanıklık etmiş malzemelerin üzerinde araştırmalar yapan, toplayan, koruyan, bilgiyi paylaşan ve sonunda inceleme, eğitim ve zevk alma doğrultusunda sergileyen, kâr düşüncesinden

bağımsız, sürekliliği olan bir kurum" olarak tanımlanmaktadır. (Madran, 1999:6,Akt. Şahan, 2005: s.1)

Müzeler de kendi içinde türlere ayrılırlar. Müzeleri Sanat, bilim ve tarih müzeleri diye daha dar bir çerçeve ile sınırlayabilirken, sergilenen eserlerin farklılıklarına ve sergileme şekillerine bakarak da sıralayabiliriz. Müzeler bilim, sanat, folklor ve antika eşyalar gibi çeşitli konularda toplanmış eserleri bir arada sunabileceği gibi doğa, tarihi, anıt, etnografya ve havacılık gibi sadece tek bir konuyu içeren eserleri de sergileyebilir.

Önce (2003, 16) Müze türlerini şu şekilde sınıflara ayırmıştır.

Müze Türleri

1. Tarih ve Sanat Müzeleri
2. Arkeoloji ve Etnografya Müzeleri
3. Arkeoloji Müzeleri
4. Etnografya Müzeleri
5. Anıt Müzeleri
6. Müze Evleri
7. Devrim Müzeleri
8. Askeri Müzeler
9. Özel Müzeler
10. Açık Hava Müzeleri

Dünyada İlk müze ön Asya uygarlıklarında görülmüştür. M.Ö. XII yy.da Elam Kralı Ştruknahunte yaptığı seferler sonunda ganimet olarak topladığı eserleri Mezopotamya'dan alır ve elam topraklarına götürür. Bu eserleri burada Tanrı Nergal'a adar ve bu hadise müzecilik için ilk adımlardan biri sayılır.

Ancak gerçek müzecilik anlayışı Batı'da görülmektedir. Batı'da da ilk müze Avrupa'da bazı koleksiyonların ziyarete açılmasıyla ortaya çıkmıştır. Özellikle 16. ve 17. Yüzyılda koleksiyonculuğa ilgi artmış ve kişisel koleksiyonlar oluşturulmaya başlanmıştır.

15. yüzyılda Roma'da Papa IV Sixtus'un; Güney Fransa'da Jean de Berry, Mantua'nın ve Gamzaga'da Ferraro'da Este'nin, ayrıca İngiltere kralı I. Karl'ın; Fransa Kralı 14. Lui'nin saraylarda bazı koleksiyonları ve eserleri sergileme girişimleri ilk müzecilik hareketlerindendir.

16. yy.da halka açılan müzeler görülmektedir.

17-18. yy.larda müzeler konularına göre sınıflara ayrılır. (arkeoloji, fen, sanat, tarih, ve etnografya gibi) ve kabineler kurulur (sikke, küçük buluntu tasnifleri gibi).

18. yy.dan itibaren koleksiyonlarını koruyan beyler, koleksiyonlarını halka açarlar.

19. yy.da artık özel koleksiyonlar devletin eline geçer ve devlet müzeleri kurulur.

“Müzelerin halka yönelik “eğitim” misyonu ile kurulmaları ise, Fransa’da başlayan aydınlanma hareketiyle oluşan toplum yapısı ve onunla birlikte gelen 1789 Fransız Devrimi’nin hemen ardından halka açılmaları ile başlamıştır”. (Tezcan Akmehtmet ve Ödekan, 2006: s.50)

“Bu yüzyılda milli duyguların ve ileri kültür düzeyinin ifadesi olan devlet müzeleri yanında, yerel müzeler de kurulmaya başlanmış ve bu müzeler halk için eğitim fırsatı sağlamıştır”(Tezcan Akmehtmet ve Ödekan.2006: s.50).

19. yüzyıl her alanda yeni fikirlerin ve gelişimin başladığı bir dönem olmuştur. Bu dönemde okul eğitimi yeni gelişmeye başladığından, yetişkinlerin ve çocukların eğitim şartlarının ve kurumlarının yeteri düzeyde olmaması sebebiyle yeni arayışlar içine girilmiştir. Bu arayışlarda insanların kendi kendini geliştirebilmesi açısından müzelerin etkili bir eğitim alanı olacağı düşünülmüştür. Bu nedenle bu dönemde eğitim amacıyla pek çok müze kurulmuştur.

“Müze eğitiminde Avrupa’dan farklı bir gelişme olarak Amerika’da çocuk müzeleri kurulmuştur” (Tezcan Akmehtmet ve Ödekan:2006 s.51).

Özkasım ve Ögel (2005: s. 6-7) Ülkemizde müzeciliğin gelişimi ile ilgili görüşlerini şu şekilde ifade etmektedir. “Müzeler, zengin tarihî ve kültürel mirasımızı “korumayı” hedefleyen, 19. yüzyılın“Batılılaşma çabalarının göstergesi olan” çağdaş bir kurum olarak ortaya çıkmışlar ve 2000’lerin ilk yıllarına dek, başlangıç dinamiklerinin biçimlendirdiği uygulamalarla koruma temelli bir anlayışı benimsemişlerdir.”

Avrupa’da ve ülkemizde 1950’lere kadar müze eğitimi kapsamında çocuklara ve okul öğrencilerine yönelik çalışmalara daha çok rastlanırken, yetişkinler için her hangi bir çalışmaya rastlanmamıştır.

2.2.2. Müzelerin Eğitimdeki Yeri ve Önemi

Comenius ve J. Dewey gibi eğitim kuramcılarının yeni düşünceler üzerine yaptıkları çalışmalarında, öğrenmede öğrenenin nesnelerle etkileşimi yoluyla öğrenenin aktif katılımının ve deneyiminin önemini vurgulamaları, müzelerin eğitim rolünü ön plana çıkarmıştır. Bu dönemlerde bu düşüncelerle birlikte geleneksel eğitim anlayışının yerini ilerlemeci eğitim anlayışı almış bununla birlikte müzelerde, okullara hizmet vermek amacıyla eğitim bölümleri kurmuşlardır.

Özsoy ve Mercin (2003 s.1) yaptıkları bir araştırmada, 1982 Anayasasının 63. maddesinde: “Devlet, tarih, kültür ve tabiat varlıklarının ve değerlerinin korunmasını sağlar, bu amaçla destekleyici ve teşvik edici tedbirleri alır.”ifadesinin üzerinde durmuşlardır. Bu konu ile ilgili “sanatın sevdinilmesi, sanat eserleri ile kültür ve tabiat varlıklarının korunup desteklenmesi -ki bu eserlerin ve kültür varlıklarının bulunduğu mekânlar genellikle müzelerdir- bir zorunluluktur” demişlerdir. Bunu yerine getirebilme ve yaygınlaştırabilmenin en etkin araçlarından birinin eğitim olduğunu ifade etmişlerdir.

Tezcan Akmehmet ve Ödekan (2006: s. 53) Müze eğitiminde yetişkin izleyiciye yönelik çalışmaların başlamasını müze eğitiminde, yaşanan önemli bir gelişme olarak görmüşlerdir.

Bunun sebebi ise eğitimde “yaşam boyu öğrenme” kavramının ortaya çıkmasıdır. İnsan Hakları Evrensel Bildirisi’nin 26. maddesinde, Her insanın eğitim hakkı olduğunun vurgulanması ve bu eğitim hakkının yetişkinler için de ilan edilmiş olması önemli bir gelişme olarak kabul edilmiştir.

“Yaşam boyu öğrenme” görüşünün 1980’lerde yaygınlaşması da müzeleri yetişkin eğitimi için ön plana çıkarmış; müzeler doğal olarak yetişkinlerin eğitim alabilecekleri kurumlar olarak görülmüşlerdir. (Hooper-Greenhil, 1999, Akt, Tezcan Akmehmet ve Ödekan, 2006: s. 53)

Bu tür gelişmelerle birlikte müze eğitimi uzmanlık ve eğitim gerektiren ayrı bir alan olmuştur. Pek çok ülkede üniversitelerde müzecilik ve müze eğitimi veren bölümler kurulmuştur. Yaşanan bu gelişmelerle birlikte müze eğitimiyle alakalı birçok araştırma yapılmıştır.

Yaşam boyu eğitim sürecinde çok yönlü öğrenme ve yaşam alanları olarak kullanılan müzelerin, yaşantılara dayalı olarak kullanılması, tarihî ve kültürel zenginlikleriyle Türkiye için yeni ve ihtiyaç duyulan bir alan oluşturmuştur. Müze eğitimi amacı ve konuları, sergileri, objeleri, çevresi, öğrenciyi merkeze alan ve disiplinler arası yönleriyle müzenin temel eğitim kuramları ve ilkeleri ışığında aktif bir öğrenme ve gelişme alanı olarak kullanılmasını sağlamıştır.

Öğrenci öğrenme sürecine katılarak, müze ziyaretleri aracılığıyla eski uygarlıklardaki eserler ve yaşam biçimleri ile ilişki kurmakta, sorgulama, yorumlama, oyun veya canlandırma ile o anı yaşayarak, sınıfa göre daha aktif bir eğitim ortamı oluşturmaktadır. Okul ortamında yapılan etkinliklerin devamı olarak, müzede yapılan etkinlikler tarih bilincinin, estetik beğenin ve yaratıcılığın gelişmesine ve düşünmeyi öğrenmeye yardımcı olmaktadır.

Bu bağlamda müzelerde sanatsal mirası öğretme ve sanatsal değerlendirme yapabilmek için etkili yöntem ve tekniklerin galeri oyunları, doğaçlama, keşif ve eser karşısında tartışma gibi aktif etkinlikler olduğu söylenebilir.

Özsoy'a (2002) göre "Bugün gelişmiş ülkelerde, okullara yönelik reform hareketlerinde, öğretmenler toplumsal kaynakları kullanmaya teşvik edilirken, onların müzelerden ve sanat galerilerinden ve bu kuruluşların özellikle eğitim amaçlı programlarından yararlanmaları öngörülmektedir. Bundan dolayıdır ki müzelerin çocuklar ve öğrenciler için düzenledikleri özel programlar bugün her zamankinden daha önemli hale gelmiştir".

"Müzelerin eğitimin vazgeçilmez parçası oldukları açıktır. Müzelerin eğitim özelliği dikkate alındığında, Abacı ve diğerleri (2009 s. 105-106) çocukların müzelerden yararlanılmasının sonuçları aşağıdaki gibi sıralamıştır".

- Çocuklar bilgilerini geliştirme yollarını öğrenir ve bu bilgilerini kitap bilgileriyle karşılaştırma alışkanlığı kazanırlar.
- Çocuklar kitaplarda okudukları tarihsel dönemlerde kullanılan yaşam nesnelerinin gerçeklerini görme olanağı bulurlar.
- Tarihsel olaylar ve o dönemin yaşam nesneleri arasında ilişki kurmaya çalışırlar. Bu durum onların doğru tarih bilinci edinmelerine yardımcı olur.
- Müzede bulunan nesnelerle günümüzdeki nesneler arasındaki farklılıkları ve benzerlilikleri düşüncelerinde karşılaştırırlar.
- Çocuklar gözlem, mantık, yaratıcılık, hayal gücü ve beğeni duygusunu geliştirirler.
- Estetik beğenilerini geliştirirler. Yaratıcı düşünmeyi öğrenirler.
- Müze çocuklara gelişimin ve değişimin kaçınılmaz olduğunu gösterir. Olayları bütün boyutlarıyla düşünebilmeyi ve değerlendirebilmeyi (çok boyutlu düşünmeyi) öğretir (Abacı, 2005).
- Bunların yanı sıra çocuklar farklı kültürleri tanırırlar.
- Sahip oldukları kültürel değerleri koruma bilinci edinirler.(Abacı ve diğerleri, 2009 s. 105-106)

Yukarıda sayılan sonuçlar değişik yaş grupları arasında farklılıklar gösterebilmektedir. Şahan (2005: s.10) bu yaş grupları arasındaki farklılıkları şöyle özetlemektedir. “6-11 yaş arası öğrencilerin hayal güçleri aktiftir; bu nedenle onlar, duysal anlatımlı etkinliklerle, mutlu edici deneyimlerle, rol oynama, hikâye anlatımı, yaratıcı canlandırma, motive ve rehberlik eden yöntemlerle en iyi şekilde öğrenmektedirler” derken, Ergenlik dönemi öğrencileri için ise ”Müzede öğrenmede en büyük zorlukları olan gruplardır” demiştir. “Genellikle beklenmeyen tepkiler verirler. Malzemeler bu evredeki grupların yaşamlarına ve ilgilerine göre sunulmalıdır. Bir dönem ile bir başka dönem arasında sosyal ve kültürel yapıların karşılaştırılması ve tartışılması ilgilerini çekebilir. Bu genç yetişkinler, soyut terimlerle düşünerek ve fikir-kavram arasında bağlantılar kurarak kabiliyetlerini geliştirirler”. Bu gruplarda karşılıklı etkileşime dayalı etkinlikler, rol oynama ve sorgulama niteliğinde etkinlikler düzenlenerek dikkatleri çekilebilir.

Çağdaş eğitim yöntemlerinde öğrenci aktiftir. Bunun nedeni de öğretmenin öğrenciye ne sunduğundan daha çok öğrencinin ne yaptığı, nasıl yaptığı ve bu aşamada hangi yolları izlediği görüşünün benimsenmesidir. Öğretmenin ise buradaki görevi; öğrencinin öğrenmesini kolaylaştırmak için ona rehberlik etmek, öğrenim sürecine öğrencinin aktif katılımını sağlamak için gerekli önlemleri almak ve öğrenciyi güdülemektir.

Özsoy ve Mercin (2003: s. 306) Bu nedenlerden dolayı müzelerin, belki de en çok ilk ve orta öğretim okulları tarafından ziyaret edilmeleri gerektiğini savunmuşlardır.

“Çünkü genç bireylerin aldıkları derslerin içeriğini oluşturan gerçek örneklerin çoğu müzelerde muhafaza edilmektedir” demişlerdir.

Gelişmiş ülkelerde gerek sınıf, gerekse sanat öğretmenlerinin günümüzde sıklıkla başvurdukları ve yararlandıkları müzeler ve sanat galerileri, öğrenciler ve halk için özel eğitim programları gerçekleştirmektedirler. Ülkemizde öğrencileri kapalı sınıf veya sanat odası atmosferinden uzaklaştırarak daha canlı, yaşayan ve deneyim kazandıran bir ortamda görsel sanatlar derslerini gerçekleştirmek, öğretmenler kadar öğrencileri de mutlu edecektir.

2.2.2.1. Müze Eğitimi

Günümüzde eğitim, müzelerin temel işlevlerinden biri olmalıdır. Artık okullarda durağan bilgiye değil, müzelerde yaşayan ve yaşatılmaya çalışılan bilgilere ulaşmak amaç olmalıdır.

Tüm dünyadaki pek çok ülkede şu anda müze ve galeri eğitimi, sağlam bir uygulama bünyesinin hazırlandığı, deneyimli ve işine bağlı görevlilerin yerlerinde bulundukları ve son derece sağlam temellenmiş, kendine güvenin ortaya çıktığı bir noktaya ulaşmıştır (Hooper-Greenhill, 1999: s.89).

Hooper-Greenhill (1999: s.89) Müze eğitimi için “artık müze dünyasında iyi yönetilen bütün müzelerin yaşamsal ve ayrılmaz bir parçası ve eğitim alanında da devletin aydınlatıcı sunumunun temel bir yönü olarak kabul edilmektedir” demiştir.

Müze eğitimi, kendini ve insanları anlama, kültürel mirası devam ettirme, geçmiş, bugünü ve geleceği anlamlı bir biçimde ilişkilendirme, estetik bakış açısı geliştirerek kültürel varlıkları, eski eserleri anlama, koruma ve yaşatma, kendi kültürünü ve farklı kültürleri çok yönlü ve hoşgörülü bir yaklaşımla tanıma ve anlama, müzeyi bir yaşam biçimi haline getirme ve müzelere birer yaşayan kurum niteliğini kazandırma, kültürlerarası anlayış ve empati geliştirme gibi hedeflere hizmet etmektedir.

Müze eğitimi, bireysel, sosyal ve fiziksel boyutları, objelerle algılar ve ilgiler yoluyla etkileşim, gözlem yapma, düşünce ve duyguları ifade etme, hayal gücünü kullanma, kendi yaşamına bağlama, bilgilenme gibi özellikleri kapsamaktadır. Ayrıca müzenin bakış açını, mesajını görme ve anlamlandırma, objeleri okuma, kültürel

değerleri ve yaşamı paylaşma, gerçeği arama, uygulamalar yapma ve değerlendirme gibi özellikleri de kapsamaktadır.

Müze eğitimi, müzenin bulunduğu ülkedeki müzecilik ve eğitim bilimlerinin durumuna, müzenin büyüklüğüne, müzenin bulunduğu toplumun yapısına, müzelerin ve devletin ekonomik durumlarına göre farklılıklar göstermektedir.

Müzeler kuruluşlarından itibaren eğitim amacını taşımışlardır. Fakat eğitim 20. yüzyıl ortalarından başlayarak müzelerin temel işlevlerinden biri olmuş, eğitim aracılığıyla izleyicilerin müze koleksiyonlarına ulaşmalarını sağlamak en önemli görevleri arasında kabul edilmiştir. Böylece müzecilikte “müze eğitimi” olarak adlandırılan ayrı bir alan ortaya çıkmıştır (Tezcan Akmehmet ve Ödekan, 2006 :s.49).

Mirza ve diğerleri (2009: s.4) müze eğitiminin içerdiği konuları şöyle ifade etmektedir. “Müze eğitiminin bireysel, sosyal ve fiziksel boyutları objelerle, algılar ve ilgiler yoluyla etkileşim, gözlem yapma, düşünce ve duyguları ifade etme, hayal gücünü kullanma, kendi yaşamına bağlama, bilgileme, müzenin bakış açısını görme ve anlama, objeleri okuma, kültürel değerleri ve yaşamı paylaşma, gerçeği arama, uygulamalar yapma ve değerlendirme gibi konuları içerir.

Müze eğitiminin genel olarak amaçlarına bakıldığında oldukça kapsamlı olduğu görülmektedir. Müze eğitimi kültür, sanat, tarih, estetik, sanat felsefesi gibi bir çok alanı bir arada sunarak, değişik bakış açısı yaratma, empati kurma, estetik bakış açısı kazandırma, geçmiş ile geleceği arasında ilişki kurma gibi eğitici öğretici çalışmalar yapmaktadır. Müze eğitiminin genel olarak amaçlarını şu şekilde sıralayabiliriz.

1. Müze Eğitiminde millî ve dinî bayramlar, mahallî kurtuluş ve kutlama günleri, önemli olaylardan, önemli kişilerden, belirli gün ve haftalardan yararlanılarak, öğrencilerin millî duyarlılığı geliştirilmelidir.

2. Müze eğitiminin amaçlarından biri öğrencileri millî, ahlaki, insani, manevi, kültürel değerler bakımından doyurucu; demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti’ne karşı görev ve sorumluluklarını yerine getirebilen bireyler olarak yetiştirmektir.

3. Müze Eğitiminde öğrenci grubunun ilgileri, beklentileri, ihtiyaçları, hazır bulunuşluk düzeyleri ve ön bilgileri dikkate alınmalıdır.

4. Müze Eğitiminde ortak ve bireysel becerilerin yanı sıra, kronoloji oluşturma, yapıtları müze eğitimi bağlamında inceleme ve biyografi oluşturma becerileri kazandırılmalıdır.

5. Klasik-geleneksel estetik ile günümüz estetiğinin birbirinden farklılıklarını ve bunların birbirlerine benzerliklerini görüp-gösterebilen bireyler yetiştirmeyi hedeflemelidir.

6. Müze eğitiminde, ziyaret edilecek yapıtların yerinde incelenmesine imkân hazırlanmalıdır. Tarihi yörelerin, ören yerlerinin görülüp tanınması, bunların incelenmesi, korunması ve bunların yaşayarak öğrenilmesi gibi konularda eğitici öğretici çalışmalar yapılmalıdır.

7. Sanatta yaşanan devrimi ve gelişimi gören ve geçmişle karşılaştıran, bağdaştıran, günlük yaşamın içine dâhil edebilen bir felsefeyi benimsemiş olan müze eğitimi öğrencilere yeni ufuklar açmayı amaç edinmelidir.

8. Müze eğitimi, araştırmacı kimliği aşılayıp, ortaya çıkarırken günümüz sorunlarına ve çatışmalarına yönelik farklı bakış açıları kazandırmalıdır.

9. Müze eğitimi, kültür incelemesi açısından farklı ülkelerin, dönemlerin, sanatçıların kültürel sanat formlarının karşılaştırılmasına, aradaki benzerlik ve farklılıkların tartışılmasına olanak sağlamalıdır.

10. Müze eğitimi, sanat eserlerini inceleme, estetik, sanat tarihi, sanat felsefesi gibi konular açısından bağlantı kurulabilecek diğer derslerle ilişkilendirilmelidir.

11. Müze Eğitiminde, estetik sezgilerin gelişimi, öğrencilerin gelişmiş bireyler olarak yetişmelerini sağlayacaktır.

12. Müze eğitimi, sergilenen nesnelerle insanlar arasında köprü kurarak nesnelerin onların yaşantıları ile bütünleşmesini sağlamalıdır.

13. Müze eğitimi, nesnelerin maddi ve ideal değerleri ile algılanması yerine insan yaşamının somut gerçeklik belgesi olarak algılanmasını sağlamalıdır.

14. Müze eğitimi, geçmişle şimdiki yaşam arasında bağlantı kurarak, İnsanın yaşadığı ortama yabancılaşmasını önlemelidir.

15. Müze eğitimi, insanların bugünkü yaşantıları ile nesnelerin bağlantısını kurarak siyasi, kültürel, sosyal, ekonomik ve ekolojik ilişkileri anlamalarını sağlamalıdır.

16. Müze eğitimi, bireylerin zamanlarını yaratıcı bir biçimde değerlendirmesini sağlamalı ve müzeyi bir yaşam biçimi haline getirmelidir.

17. Müze eğitimi, Görsel okuryazarlığı, sanatçıların dilinin anlaşılmasını ve takdir edilmesi gereğini öğretmelidir.

18. Sanat eserlerine bakarak ve yaparak uygulamalı sanatsal deneyimler (yaşantılar) sunmalıdır.

Müze eğitimi, insanların yaşamında sürekli karşılaşacakları problemleri anlamak ve bilgilerini günlük hayatta da kullanmak bakımından önem taşımaktadır. Bu anlamda müze eğitimi, çoğunlukla müzelerde yapılabileceği gibi müze dışında, okullarda, tatil ve eğitim merkezlerinde de yapılabilir.

Müze gezisi gerçekleştirilemiyorsa, müzeye gelmeyen insanlara ulaşmak amacıyla müze dışında, çeşitli materyallerin kullanımı ile müzelere ilgiyi arttırmak hedeflenmelidir. Bu bağlamda Buyurgan ve Mercin, (2005: s.100) “Müze dışında gerçekleştirilecek olan eğitim etkinliklerinde, farklı öğretim yöntem ve araç-gereçler kullanılabilir” demişlerdir. “Bunların başında müzeleri ve eserlerini tanıtıcı CD, slayt, katalog, eser kopyaları, gerçek objeler, röprodüksiyonlar olabileceği gibi gezici müze kamyonları veya tırları ile geniş halk kitlelerine ulaşılabilir. Ayrıca, müze uzmanları

tarafından okullarda veya insanların yoğun olarak bulunduğu (tatil yeri vb.) mekânlarda verilecek konferans, seminer, uygulama çalışmaları yaptırma vb. etkinlikler de müze eğitiminin bir parçası sayılabilir. Bu etkinlikler, müzede gerçekleştirilecek etkinlikler kadar yoğun ve etkili olmasa bile müzeye gelmeyen veya gelemeyen insanlara ulaşılması bakımından önemli sayılabilir” görüşünü savunmaktadırlar.

Müze eğitiminde bir eğitim politikası geliştirilmelidir. Bu, eğitimin her aşamasında daha düzenli ve plânlı bir yol izlenmesi açısından yardımcı olacaktır. Çalışmanın plânının hazırlanması, plâna uygun yöntemlerin seçilmesi, bunların yönetilmesi ve değerlendirilmesi, sağlıklı bir çalışma yürütebilmenin ön koşuludur.

Bu bağlamda müze eğitimi programlarında kullanılan belirli yöntemlere şöyle örnek verilebilir. Gezi-gözlem, sanat eseri inceleme, bellek eğitimi, psikolojik yöntem, drama, demonstrasyon (Göstererek öğretme), yaparak yaşayarak öğrenme, soru-cevap yöntemi, bireysel/grup çalışması, oyun yöntemi gibi yöntemler vb. diyebiliriz.

Eğitim plânı ise belirli aşamalardan oluşur. Bu aşamalar: Hazırlık, Ziyaret, İzleme-Uygulamalı Çalışmalar ve Değerlendirmedir. Değerlendirme eğitim planının olmazsa olmazıdır. Çünkü yapılan etkinliklerin ölçülebilirliği, dönüt alınması plandaki amaçlara ne kadar yaklaşıldığını gösterecektir. Amaçlar ve etkinlikler de önceden belirlenmelidir.

2.2.2.2. Eğitim Müzeleri

19. yüzyılın ortalarından itibaren bazı müzelerin ‘eğitim müzeleri’ olarak kurulduğu ve kullanıldığı bilinmektedir.

Eğitim amacı ile ilk önce İngiltere’de 1894-1895 yıllarında Haslemere Müzesi açılmıştır. Dünyada ise ilk eğitim müzesi 1845’te kurulan Ontario Eyalet Eğitim Dairesinin Eğitim Müzesidir.

Dünyadaki eğitim müzeleri açısından ise 20. yüzyılın başında en çok eğitim müzesi Almanya’da, daha sonra Avusturya, Brezilya, Danimarka, Fransa ve diğer ülkelerde de bulunmaktadır. Özellikle Avrupa müzeleri, bölgesi hakkında bilgi toplayan

ve yayan, çevreyi koruyan, her çeşit sosyal ve kültürel çalışmaların yapıldığı birer merkez haline gelmiştir.

Bugün müzeler, insanların genelde sıklıkla ziyaret etmedikleri müzelere ilgiyi çekme çabasındadırlar. Eğitim, müzelerin birincil görevi olan toplama ve korumanın yanında ikincil bir görev olarak görülmüştür. Çeşitli eğitim etkinliklerine rağmen bu düşünce çok uzun zaman aynı kalmıştır.

“Dewey, Pestalozzi ve Montessori gibi eğitimcilerin, önderliğini yaptığı ilerlemeci eğitim yöntemlerinin gelişimiyle, gerçek şeyler ve deneyimler üzerine odaklanmayla, müzeler ideal öğrenme ortamlarına dönüşmüştür” (Hooper-Greenhill, 1994:133,137, Akt, Şahan, 2005: s. 3-4).

Milli Eğitim Bakanlığı'nın çalışmaları doğrultusunda da artık müzeler eğitim, iletişim, sanat ve eğlence mekânına dönüştürmekte, öğrenciler yaşayarak dokunarak öğrenmektedir. İlk uygulamalar Anadolu Medeniyetleri Müzesinde başlamıştır. Bu amaçla oluşturulan atölyelerde öğrenciler hissederek öğrenip, müzede gördükleri dönem ve uygarlıkları tanıyıp, buradaki eserlerin kopyalarına dokunarak, atölyede kendileri yaparak öğrenmektedirler.

Türkiye'deki müzeler içerisinde çağdaş anlamda müze eğitimini uygulamaya çalışan müzeler ise İstanbul Arkeoloji Müzesi, Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi ve Antalya Arkeoloji Müzesi olarak belirtilebilir. (<http://www.forumfinal.com/showthread.php/sanat-ve-muezeler-12022/index.html>).

2.2.3. Görsel Sanatlar Eğitimi Dersi ve Müze Etkinlikleri

Bilginin yapısı gereği her öğrenci daha derin bir anlama etkinliğini yapılandırmak için eski ve yeni bilgileri arasında bağlantı kurmalıdır.

Öğrenci ilgisini dış dünyaya yönelterek dünyadaki değişiklikler hakkında algılarını ve bilgilerini kuvvetlendirir. Yeni teknolojiyle bağ kurmayı başarır. Duygularını, algılarını, deneyimlerini sanat etkinlikleri yoluyla, bağ kurmayı öğrenir.

Mirza ve diğerkleri (2009: s.9) “Farklı öz geçmiş, ilgi ve değerlere sahip bireylerin birbirleri ile etkileşimi, öğrenmeyi kolaylaştırır. Müze eğitiminde iş birliğine dayalı öğrenme gibi grup çalışmalarını ön plana çıkaran öğretim stratejilerine ağırlık verilmelidir” demiştir.

Öğretmenler programda önerilen etkinliklerin yanı sıra kazanımlarda öngörülen bilgi, beceri, değer ve tutumları kazandırmada farklı etkinlikler de planlayıp uygulayabilirler. Bu konuda öğretmenlere büyük sorumluluklar düşmektedir.

Öğretmen bu etkinlikleri aynen kullanırken bu etkinliklerde ekleme veya çıkarma yapabilir. Aynı amaca hizmet edecek başka etkinlikler de geliştirebilir. Etkinlikler uygulanırken öğrenci merkezli olmasına dikkat edilmeli ve öğretmenin rehberliği eşliğinde uygulanmalıdır.

Abacı ve diğerkleri, (2009: s. 105) Batı ölkelerinde bulunan müzelerin eğitim hizmetlerini vurgularken, özellikle de çocuklar söz konusu olduğunda, yalnızca müze içindeki etkinliklere bağlı kalınmadığını ifade etmişlerdir. “Müzelerin eğitimde önem verdiği anlar, müzenin galerilerinde geçirilen zamanlardır. Ama müzeden yararlanmanın ve öğrenilenin kalıcı olmasını sağlamak için müze gezisinden önce müzenin ocuk eğitimden sorumlu elemanlarının okullara gittiklerini ve çocukları müze gezisine hazırlayan etkinlikleri öğretmenle birlikte okulda uyguladıkları görölmektedir. Böylece ocuklar hem müze ziyaretine hazırlanmış olmaktadırlar hem de müze ziyareti sırasında geçirilen sınırlı saatleri daha verimli geçirme olanağı bulmaktadırlar. Gezi sonrası ise, müze çocuklara gördüklerini uygulayacakları bir ortam sunarak onları atölye çalışmalarına katmaktadır. Böylece ocuklar yalnızca görmekle kalmamakta, aynı zamanda yaşayarak öğrenmektedirler” demiştir.

Öğrencilerin bu planlar doğrultusunda inceledikleri esere yönelik olarak eserin sanatçısını, dönemini, çalışma tekniğini, eserin konusunu, döneme göre sanatçıların birbirinden etkilenme durumlarını, döneme göre gelişen sanat akımı ve tekniklerini sorgulamaları beklenmektedir. Bu kapsamda yapılacak çalışmalarda eser örneklerine ilişkin bilgi ve belgeler (CD, DVD, film şeritleri, röprodüksiyon vb.) sınıf ortamına getirilebilir veya eser yerinde incelenerek öğrencilerin incelenen eserleri tanımaları ve eserle ilgili tartışmaları sağlanır.

Ayrıca müzelerdeki sanatçı örnekleri ile sanat ilke (denge, vurgu, kontrast (zıtlık), birlik, çeşitlilik, ritim ve hareket) ve elemanlarının (çizgi, doku, leke, form, boşluk, renk ve valör) kullanımı daha başarılı olacaktır. Buyurgan ve Mercin'e (2005: s. 136) göre öğrenciler kendi tasarımlarını ortaya koyarken, yaratıcılıklarını geliştirirken en sağlıklı bilgilendirme ustaların örnekleridir.

Özsoy ve Şahan'a (2009: s.7) göre bu deneyimler sanat tarihi, sanat eleştirisi ve estetik süreçlerle birleştğinde, genel anlamda ilerlemiş bir algı, öğrencinin sonraki çaba ve öğrenmelerini teşvik edecek 'kendine güven' duygusu ile sonuçlanmaktadır.

Müze ziyareti ile bağlantılı olarak öğrenciler araştırma yapmaya istekli hale getirilmelidir. Öğrenciler çevrelerinde bulunan tarihsel yapılar ile müzelerde kullanılan eserlerin anlamlarını araştırmaya ve kendi sanat yapıtlarında kullanabilecekleri kaynaklar için İnternette araştırma yapmaya yönlendirilebilir. Ayrıca kültür incelemesi açısından farklı ülkelerin, dönemlerin, sanatçıların kültürel sanat formları karşılaştırılarak aradaki benzerlik ve farklılıklar tartışılabilir. Bu araştırmalar ve tartışmalar sonucunda, seçilmiş sanatçıların yaşam öyküleri veya önemli sanat eserlerinin özelliklerini tanıtan çalışmalar olabilir. Öğrencilerden araştırdıkları sanatçıların röportaj yapmaları bunu yazıya dökmeleri veya müzede önemli sanat eserlerinden taslak çizimler hazırlamaları istenebilir.

Özsoy ise (200: s.153) Müze ziyaretlerinde öğrencilerin müzelerden etkili bir biçimde yararlanabilmesini ziyaret öncesi iyi güdülenme ve hazırlanmalarına bağlamaktadır. "Bunu sağlamak için öğretmen hem kendisine hem de öğrencilere yönelik hazırlıkları kaydetmelidir. Ayrıca müzeye yapılacak gezi öncesinde ve gezi esnasında gerçekleşecek eğitim etkinlikleri ve uygulamaların değerlendirilmesi gereklidir. Bu amaçla bir ön anket/son anket hazırlanmalıdır " demektedir.

Öğretmen, kazanımların yapısına uygun olan değerlendirme araç ve yöntemlerini seçmelidir. Değerlendirme, öğrenmenin ayrılmaz bir parçasıdır değerlendirme bu aşamada en önemli kısımlardan biridir. Yapılan ziyaretlerin, edinilen bilgilerin kalıcılığının ve etkililiğinin ölçülmesi geri dönüt alınması, bu etkinliklerde yaşanacak ve ya yaşanmış sorunları da minimuma indirecektir. Değerlendirme yapılırken de

geleneksel yöntemlerle alternatif değerlendirme yöntemleri birlikte kullanılmalıdır. Bu değerlendirme yöntemleri ve araçları gözlem, performans, projeler, görüşmeler, öz değerlendirme ölçekleri vb.dir diyebiliriz.

Türkiye gibi oldukça zengin tarihe sahip toprakları olan ve bu tarihin belgelerini koruyan birçok müzenin bulunduğu ülkemizde, Batı ülkelerinin okul gruplarına uyguladıkları programların, Türkiye'de de uygulanması gayet mümkündür.

Hooper ve Greenhill (1999:146) Müzelere yapılan en iyi ziyaretlerin çoğunun üç aşamadan oluştuğunu ifade etmektedir: “Ön hazırlık, müze ziyareti, izleme çalışması. Ön çalışma okul içinde veya dışında gerçekleştirilebilmekte ve öğrencilerin hazırlanmasına yardımcı olmaktadır. Müze veya galeri ziyaretleri güdüleyici, uyarıcı, fiziksel deneyim ve kalıcı öğrenme sağlamaktadır. Sınıfa döndüğünde bu deneyim anımsanarak tartışılmalı ve değerlendirilmelidir. Aksi takdirde kazanılanların çoğunun kaybedilebileceği belirtilmektedir”.

Okulların eğitimlerinde müzelerden yararlanması üç aşamalı programlı bir müze gezisi ile gerçekleştirilebilmektedir.

Abacı ve diğerleri (2009: s. 106-107) bu üç aşamalı müze gezi eğitimini şu şekilde vurgulamaktadır. Bunlar:

Müze Gezisi Öncesi: Okul yönetiminin öğretim yılı Öncesi, eğitim konularını belirlemeleri ve konularına uygun yararlanacakları müzeyi seçmeleri gerekmektedir. Okul gerekli yasal girişimlerini ilgili müzeye ve bağlı bulunduğu ilçe M.E.B.'na zamanında yapması gerekmektedir. Öğretmenlerin önceden eğitimlerinde yararlanacakları müzeyi görmeleri ve gezilmesi gereken galerileri belirlemeleri gerekmektedir. Daha sonra kendi sınıflarının düzeyine göre eğitim programı oluşturulmalıdır. Müze gezisi öncesi, müze gezisine hazırlık aşamasıdır. Okullarda ve sınıflarda yapılacak etkinliklerden oluşmaktadır. Bu aşamada eğitim materyalleri hazırlanmakta, eğitim yöntem ve teknikleri hazırlanıp uygulanmaktadır. Öğretmen öğrencilerini müze ziyaretine hazırlayıcı etkinliklere en az üç gün önce derslerde uygulamaya başlamalıdır. Etkinliklerin başlangıcı sınıf ortamında yaratılacak "tartışma" ile müze kavramının sorgulanmasıdır. Burada “müze” nedir? sorusunun yanıtları aranmalıdır. Daha sonraki derslerde konu ile ilgili öykü tamamlama, müzede görecekları bir nesneyi noktaları birleştirerek ortaya çıkarma, sanat etkinlikleri, drama etkinlikleri, cengel bulmacalar vb. yöntemlerle yapılan etkinliklerle çocuklar müze gezisine hazırlanmalıdır.

Müze Gezisi: Okulda yapılan müze gezisine hazırlık etkinlikleri ile çocuklar geziye hazırlanmıştır. Dolayısıyla müze galerilerinde gördükleri sürpriz olmayacaktır.

Sınırlı zamanda yapılan müze turunda çocuklar gördüklerini daha kolay kavrayacaklardır. Gene de “müze avı” gibi eğlendirici bulmacalar ve drama yöntemi ile gezi daha da ilgi çekici duruma getirilmelidir. Öğrenciler için önceden hazırlanmış "gözlem defterleri" onların içindeki soruları yanıtlamaları ve ilgilerini çektikleri şeyleri küçük notlarla ve çizimler yaparak belirtmelerini sağlamak gerekmektedir. Bu programda üzerinde önemle durulması gereken konu Öğrenci sayısının sınırlı tutulmasıdır. En fazla bir sınıfın öğrencileri ile müze gezisi yapılmalıdır. Eğer sınıf mevcudu 25 üzerinde ise, sınıf iki ayrı gruba eşit sayıda bölünüp gruplar oluşturulmalı ve iki ayrı eğitimcinin denetiminde etkinlikler gerçekleştirilmeden uygulanmalıdır. Aynı gün okulun bütün sınıfları ile gezi yapılmamalıdır. Dikkate alınması gereken ikinci konu da; müze gezisinin müzenin bütününe kapsamayacağıdır. Eğitim, öğretim programındaki konu ile bağlantılı olan galeri ya da galerilerde yapılır. Eğer vakit kalırsa öğrenciler serbest bırakılarak müzenin tümü sonradan gezilir.

Müze Gezisi Sonrası: Müze öncesi ve gezi sırasında edinilen bilgilerin daha kalıcı hale getirilmesi için yapılan pekiştirme aşamasıdır. Müze gezisinden döndükten sonraki iki ya da üç gün içinde okulda, sınıflarda yapılır. Bu etkinliklerde. Öğrencilerin gezi sırasında kullandıkları gözlem defterleri sınıfta tartışmaya açılır. Gözlem defterlerine dayanılarak gezi yeniden gözden geçirilir. Bunun dışında müzenin galerilerinde gördükleri nesneler ile günümüzdekilerin karşılaştırılması yaptırılır. Günümüzün geldiği nokta değerlendirilmeli ve geleceğe yönelik düşüncelerin ifade edileceği tasarımlar yaptırılmalıdır.

Bu üç aşamalı müze gezi eğitimi yöntemi, eğitimcinin seçtiği konulara göre Türkiye’de bulunan bütün müzelerde uygulanabilir.

2.2.4. Görsel Sanatlar Eğitiminde Okul Müze İlişkisi

Görsel sanatlar eğitiminde müze etkinlikleri çok önemli bir yere sahiptir. Fakat bu etkinliklerin gerçekleştirilebilmesi belirli bir aşama, emek ve iş birliği gerektirmektedir. Bu bağlamda okul ile müzelerin hatta öğretmenlerin işbirliği içinde çalışarak müze etkinliklerini yürütmeleri gerekmektedir.

Milli Eğitimimizin genel amaçlarından biri olarak tanımlanan "Türk Milletinin bütün fertlerini beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımından dengeli düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan, yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek", bu kültürel ortamı yaratmak ve belli bir talep potansiyeli sağlamak şeklinde yorumlanabilir, hatta yorumlanmak durumundadır. Bu kültürel ortamı hazırlamak devlet olmanın kaçınılmaz zorunluluğu olduğuna göre, önce sanatın farkına varan, sonra sanatın hazzını alan ve nihayet sanat üreten bireyler yetiştirilmesi ve bu yolla hem mutluluk, hem de kişilik sağlamak önce devletin eğitici görevi olarak tanımlanmalıdır. O halde sanat eğitiminin ilk ve temel adımı ‘ortam yaratma şeklinde belirtilebilir; yani talep hazırlamak... Eğer bu talep yok ise istenildiği kadar örgün eğitim kurumları ve olanakları sağlansın bir sonuç elde edilemeyecek, edilse bile istenilen yararı sağlayamayacaktır (Erinç, 2004: s.88)

“Okul dönemi sanat eğitimi, eğitilene sanatın bir dil olduğunu, kendine özgü tekniği, düşünsel temeli ve görünsel nitelikleri olduğunu öğretebilmelidir” (Erinç,2004: s.94).

Okul müfredatının temel amaçlarından biri de miras aldığımız kültürle bağ kurmak ve onu uygulamaya aktarabilmektir. Kültür bizim karışık ve temelsiz duygularımızı güçlendirir; böylelikle geçmişten miras aldıklarımızı korumamıza ve bizden sonraki kuşaklara iletmemize, aynı şekilde toplumla devamlılığı korumamıza, geleceğe bakış açısında yardımcı olmakta ve bir yaşam geleneği sunmaktadır. Bir müze, geçmişin kültürlerine ve insanlarına karşı daha duygusal bağlar oluşturarak bugünü ve geçmişini daha yakından ve içten anlamamıza yardımcı olmaktadır. (Şahan, 2005: s.10-11)

Topluma sağlayacağı faydalar açısından da müzelerdeki koleksiyonlar, kültürler arası iletişimi güçlendirmektedir. Tarihî obje, çağdaş eserler veya el sanatları yoluyla kültürel çeşitlilik etkili şekilde sağlanabilmektedir. Bu bağlamda müzeler ve müze eğitimcileri, müzede yer alan objeler ile onları ziyarete gelen kişiler arasında köprü kurmaktadır. Bu köprü, ziyaretçilerin gözlem yaparken objelerin estetik yapısı ile ilgili de düşüncelerini etkilemektedir.

Estetik kaygı okul dönemi içinde oluşturulur ve gence bir kişilik özelliği olarak özümsetilir. Bu kaygının, günlük yaşamın vazgeçilmez bir ögesi, bir yaşam tarzı olarak benimsetilmesi sağlanabilir. Bu yolla sanatçı bir meslek, bir uğraşı alanı olarak seçme eğiliminde bulunanlar, yani geleceğin sanatçıları, yapay zorlamalarla değil, kendiliğinden ortaya çıkarır, daha doğrusu oluşur.(Erinç,2004: s.94)

Müzelerdeki mevcut malzemeler doğru ve etkili kullanıldığı takdirde okuldaki hemen hemen bütün dersler daha canlı ve daha keyifli bir hâle gelecektir

İnsanları boş zamanlarında sürekli müzeleri gezmeye yöneltmek, hatta bu gezilere çoğu zaman aileleri ve arkadaşları ile birlikte gelmelerini sağlamak, gerek bilgi gerekse kişisel zevk ve estetik arzuları kazandırmak açısından çok önemlidir. Bu şekilde müzeleri ziyaret alışkanlığı geliştirilebilir ve müzelerden daha çok yararlanılabilir. Bu şekilde yapılan ziyaretler okul derslerinin dışında da eğitim ve öğretimin durmadığını, devam ettiğini göstermektedir. Bu da eğitimin bir ömür boyu devam ettiğinin göstergesidir.

Eğitim ve öğretim ortamı olarak da kullanılan müzeler birçok dersin işlenmesi açısından kolaylıklar sağlamaktadır. Kimilerine göre bu tarih dersi olurken, kimilerine göre bu sanat tarihi ve ya görsel sanatlar dersi olabilir.

Okul-müze iş birliğine dair görüşler farklılık gösterebilmektedir. Ata'ya göre (2002:76) okul-müze iş birliğini tarih dersi-müze iş birliği olarak yorumlamak mümkündür. Yani, okul programları arasında müzelerin ve tarihî çevrenin en verimli kullanılabileceği ders, tarih dersi. Mercin'e göre (2002:54) müzelerin eğitsel rolü özellikle sanat eğitimi açısından önemlidir. Başka bir deyişle müzelerin eğitsel işlevinin ana teması sanat eğitimidir. Araştırma alanlarına göre yorumlar çeşitlilik içerebilmektedir....(Şahan, 2005: s.8)

Okul-müze iş birliği sanatı sevdirmek, onu yaşatmak, eğitim kalitesini yükseltmek, bilginin sürekliliğini ve kalıcılığını sağlamak adına yardımlaşmacı anlayıştan çok ortaklaşa kararlaştırılan hedefler doğrultusunda yürütülmelidir.

“Hord, müzeler ve okullar arasındaki işbirlikçi programların, müşterek, paylaşılan hedeflere ve sonuçlara doğru eşit şartlarda, birlikte planlama ve çalışma esasları dahilinde yürütülmesi gerektiğini de vurgular” (Özsoy, 2002)

Okul-müze iş birliği kapsamında çalışmalar ortaklaşa yürütmelidir. Örneğin Südor (2006, s.49-50) okul-müze iş birliğini “Karşılıklı kurum gezileri olmalı ve okul ve müze öğrenme ortamları iyi algılanmalıdır. Uygulamalı çalışmaları (Workshopları), müze koleksiyonuyla ilgili yazılı kaynakların listelerini, özel müzelerde indirimli tarifeli üyelikleri ve sosyal etkinlikleri içeren bir müze etkinliği olmalıdır. Okul gruplarının müzeye taşınma ihtiyaçları ve ücretleri; ailelere ve okul yönetimine bu yapılan etkinliğin yararlarını anlatan materyalleri müzeler sağlayabilir. Sanat öğretiminde kullanılmak üzere kitapları, görsel materyalleri, posterleri, tıpkıbasımları ve gezi hazırlık bukletlerini müzeler kendi imkânlarıyla hazırlayabilirler. Sadece sergilenen eserlere yönelik değil, tüm koleksiyonlara ait slâytlar ve tıpkıbasımlar üretebilir ve okullara indirimli olarak satabilirler” bu şekilde anlatmaktadır.

İşbirliği programında okul, müfredata bağlı kalarak, eğitimi canlandırmak adına belirli zamanlarda müzelerle iş birliği içerisinde, müze gezilerine katılmalıdır. Örneğin Özsoy (2002) müze gezisi etkinliklerini planlarken öğretmen ve okul idarecilerine düşen görevleri şöyle vurgulamıştır. “Müze gezi programları sık sık gözden geçirilmeli ve duruma göre geliştirilmeli, yenilenmelidir. Müzede eserleri bulunan sanatçılarla birlikte ve sanat uzmanlarıyla yardımlaşarak ziyaretler de planlanabilir. Okul yöneticilerinin işbirliği programına ciddi ve samimi desteği olmalıdır. Öğretmenlere müze eğitimcileriyle birlikte çalışacakları bir günü, belirli bir zamanı ayırması okul yöneticilerinin işbirliği programına vereceği desteğin önemli bir göstergesi olacaktır”

Öğretmenler, günümüzde oldukça pasif olan müze - okul arasındaki işbirliğini geliştirme konusunda aktif rol almalıdır. Sanat öğretmenleri bölgelerindeki müzeleri iyi tanıyan, hatta oraların birer mensubu gibi davranan kişiler olarak bir okulu temsil eden en önemli kişidir. Müzedeki meslektaşlarıyla sürekli ilişki içinde ve müze programlarının etkin bir katılımcısı olmalıdır. Böylece hangi sergi geçici, hangisi sergi sürekli, koleksiyonların ana teması ve önemli eserleri hakkında bilgi elde etme konusunda tereddütler olmayacaktır. Ayrıca olağan dışı etkinlikleri ve programları da bilmelidir. Böylece okuldaki sanat öğretimini müzeyi okula kolay entegre edecektir. (Buyurgan ve Mercin,2005: s.128)

Müzelere düzenlenen gezilerin her aşamasında öğretmenlere de büyük görevler düşmektedir. Öğretmen, yapılan geziyi en iyi planlamalı ve okul müze iş birliği oluşumunda köprü görevi üstlenmelidir.

3. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

ABACI (2009) “Müzelerin Eğitim Amaçlı Kullanımı” isimli projesinde, “İstanbul’da tarih boyunca yaşamış olan Türk uygarlıklarının giyim tarzları ve farklı işlevlerinin beşinci sınıf öğrencileri tarafından öğrenilebilmesini” araştırmıştır. Proje uygulamaları, İstanbul MEB’e bağlı Zahide Zehra Garring İlköğretim okulunun 5-A sınıfında toplam 32 öğrencinin katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Uygulanan programın etkililiğini ölçmek amacıyla deney-kontrol grubu deneme modeli oluşturulmuştur. Araştırmacılar tarafından hazırlanan “Müzelerin Eğitim Amaçlı Kullanımı Değerlendirme Forma” deney-kontrol gruplarına ön test-son test olarak uygulanmıştır. Anket sonuçları değerlendirildiğinde yapılan istatistiksel analizlere göre deney grubu öğrencilerinin kontrol grubu öğrencilerinden “Arkeoloji Müzesi ile ilgili bilgi düzeyi” ve araştırmanın temasını oluşturan” giysilere ilişkin bilgi düzeyleri” açısından daha başarılı oldukları bulunmuştur. Programın farklı temalarla farklı yaş grubu çocukları ile çalışılması önerilmiştir. (Abacı ve diğerleri:2009 s.a.103)

AKTEKİN (2008) Müze Uzmanlarının Okulların Eğitim Amaçlı Müze ziyaretlerine İlişkin Görüşleri konulu makalesinde, kullanılan veriler araştırmacının Türkiye’de tarih öğretiminde yerel tarihin kullanımıyla ilgili ziyaret ettiği dört müzedeki uzmanlarla yaptığı görüşmelere dayanmaktadır.

Çalışma için Ankara’da Anadolu Medeniyetleri Müzesi, Kurtuluş Savaşı Müzesi (I.TBMM Binası) ve Cumhuriyet Müzesi (II. TBMM Binası) ile Bitlis’in Ahlat ilçesindeki Selçuklu Müzesi’nden birer uzmanla yarı yapılandırılmış mülakat tekniğiyle (Robson, 1999) görüşmeler gerçekleştirilmiştir.... (AKTEKİN, 2008: s. 3-4)

Görüşme yapılan tüm müze görevlileri müzelerin eğitsel görevleri bulunduğuna inanmaktadırlar. Ancak müze yetkililerinden hiç birisi bu gezileri verimli bulmadığını söylemekte ve öğrencilerin yapılan ziyaretlerden bir şey öğrenmeden ayrıldığını dile getirmişlerdir.

METAN (2007)) İlköğretim Okullarının Birinci Kademesinde Görevli Sınıf Öğretmenlerinin Müzeleri Görsel Sanatlar Eğitimi Dersinde Kullanmalarına Yönelik Görüşleri araştırmanın amacını oluşturmaktadır. Araştırma ilköğretim ilk kademedeki bazı okullarda branş öğretmeni olmadığı için görsel sanat eğitimi derslerine giren sınıf öğretmenlerinin görsel sanatlar eğitimi derslerinde; müzelerin kullanılmasına ilişkin görüşlerinin neler olduğuna saptamaya yönelik yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini, Ankara ili Çankaya ilçesindeki ilköğretim okullarından yansız atama yoluyla seçilmiş 5 tane resmi İlköğretim okulu ve yine yansız atama yoluyla seçilmiş bu ilköğretim okullarında görevli 60 Sınıf öğretmeni oluşturmuştur. Bu araştırma kapsamında, sınıf öğretmenleri için anket kullanılmıştır.

Araştırmanın sonuçları Görsel Sanatlar Eğitimi derslerini bazı İlköğretim I.Kademe okullarında Sınıf Öğretmenlerinin okuttuğunu göstermektedir. Ancak bu öğretmenlerin branş eğitimine sahip olmadıkları da görülmektedir. Görsel Sanatlar Eğitimi dersleri için müzeler, özellikle etkin öğrenmenin gerçekleştiği yaygın eğitim kurumlarıdır. Müfredatta Görsel Sanatlar Eğitimi dersinde Müzelerin Kullanımına Yönelik Etkinlikler yer almaktadır. Fakat İlköğretim Birinci Kademe Görsel Sanatlar Eğitimi dersine giren Sınıf Öğretmenlerinin Müzeleri Görsel Sanatlar Eğitimi ders etkinliklerinde eğitimin amacına uygun kullanılmadığı görülmüştür.

SÜDOR (2006), “Anadolu Medeniyetleri Müzesinin İnteraktif Cd Yoluyla İlköğretim Altıncı Kademe Öğrencilerine Tanıtılması” konulu tezinde, interaktif CD yoluyla yapılan müze eğitimi ile klasik gezi yoluyla yapılan müze eğitimi arasındaki olumlu ya da olumsuz farkları göstermeye ve interaktif CD yoluyla yapılan müze

eğitiminin, ilköğretim 6. sınıf öğrencileri üzerindeki etkilerini belirlemeye çalışmıştır. Araştırma verileri için öğrencilere 6 sorudan oluşmuş gezi ve CD gösterimi öncesi ön anket uygulanmıştır.

Anketlerin sonuçlarına göre geleneksel gezi grubunda yer alan öğrenciler sadece gezi sırasında sunulan kaynaklardan elde ettikleri bilgiler ışığında soruları yanıtlamışlardır. interaktif CD öğrencilerin ise diğer gruptaki öğrencilere göre daha çeşitli cevaplar verdiği görülmüştür. Cevaplamalarındaki çeşitliliğin daha fazla olması ve soruları yanıtlama sürelerinin diğer gruptaki öğrencilere göre daha hızlı olması CD'nin müze gezisine göre daha avantajlı olduğunu göstermiştir. Araştırmanın sonucu, öğrenci sayısının hızla artması, bilgi miktarındaki çoğalma, içeriğin karmaşıklaşması, öğretmen sayısının yetersizliği ve bireysel kabiliyet ile farklılıkların önem kazanması gibi etkenlerle bilgisayarın eğitimde kullanılması gereksinimini ortaya çıkarmıştır.

AKÇİN (2006) Gazi Üniversitesi, Mesleki Eğitim Fakültesi Bünyesinde Yer Alan Ülker Muncuk Müzesindeki Geleneksel İşlemeli Ürünlerin Değerlendirilmesi Ve Eğitime Katkısının Araştırılması amacıyla bilgi formları ve anketler hazırlanmış, bu anketler Gazi Üniversitesi, Mesleki eğitim Fakültesi'nde yer alan sekiz adet bölümde öğrenim gören üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerine uygulanmıştır. Uygulanan ankette en çok üçüncü sınıf öğrencilerinin dördüncü sınıf öğrencilerine göre daha yoğun katılım gösterdikleri anlaşılmıştır.

Uygulama sonunda bireylerin seçtikleri ürünlere kolaylıkla ulaşabilme dereceleri onların bölümlerine göre farklılık göstermiştir. Nakış, tekstil dokuma ve örgü, giyim endüstrisi ve dekoratif sanatların bu ürünlere kolaylıkla ulaştığı sonucu ortaya çıkarken, moda tasarımı, geleneksel el sanatları, seramik eğitimi ve grafik eğitiminin bu ürünlere kolaylıkla ulaşamadığı sonucuna varılmıştır.

MERCİN (2006) Resim Dersini Müze Kaynaklı Oluşturmacı Öğrenme Yaklaşımı Etkinliklerine Göre Uygulamanın Erişkiye, Kalıcılığa Ve Tutuma Etkisi nin araştırıldığı doktora tezinden elde edilen sonuçlara göre; resim dersinin müze kaynaklı oluşturmacı öğrenme yaklaşımı etkinliklerine göre uygulandığı deney grubu öğrencileri ile geleneksel öğretim uygulamalarının gerçekleştirildiği kontrol grubu öğrencilerinin

erişi, kalıcılık ve derse yönelik tutum puanları arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark olduğu gözlenmiştir. Ayrıca resim dersinde uygulanan müze kaynaklı oluşturmacı öğrenme yaklaşımı etkinliklerine dayalı öğretim ve bu etkinliklere göre yürütülen derse yönelik olarak deney grubu öğrencilerinin görüşlerinin de olumlu olduğu görülmüştür.

AYKUT (2006) Görsel Sanatlar Eğitiminde kullanılan klasik yöntemler ile günümüzde benimsenen Disipline Dayalı Sanat Eğitimi yöntemi arasındaki farklılıkları saptamak amacıyla yaptığı araştırmasında, görsel sanatlar eğitimi alanında yaşanan bazı sorunları da saptamıştır. Araştırmadaki veriler yerli ve yabancı kaynaklardan tarama yolu ile toplanmıştır. Araştırma betimsel yöntemle yapılmıştır.

Araştırmanın sonucunda ise Disiplin Temelli Sanat Eğitimi yönteminin ulusal bir programla Amerika Bileşik Devletlerinde uygulandığı ve sonuçlarının halen araştırıldığı ve tartışıldığı görülmektedir. Araştırmaların sonuçları Amerika da' ki eğitim sisteminde Görsel Sanatlar Eğitimi(Resim-İş) derslerine ayrılan sürenin Türkiye'nin üç katı olduğuna, okul ortamındaki fiziki koşulların, öğretmen yeterliklerinin ve mali desteğin programın gereklerini karşılayacak biçimde düzenlendiğine dikkat çekmektedir.

ÇETİN (2006) Resim-İş Eğitimi Anabilim Dallarında Müze Eğitiminin Sanat Tarihi, Sanat Eleştirisi Ve Anasanat Atölyelerinde Uygulamalara Etkisi konulu tezinin amacı Eğitim Fakültelerinde yetiştirilen sanat eğitimcilerinin ilköğretim ve orta öğretimde etkili ve sanatsal birikimlerinde etkin olabilmelerinde; sanat tarihi, sanat eleştirisi ve ana sanat atölye uygulamalarına müze eğitiminin katkısının öneminin araştırılmasıdır. Araştırmanın örneklem grubunu Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Resim –iş Ana Bilim Dalı 4. sınıftan 10 lisans öğrencisi oluşturmaktadır.

Araştırmada internet kaynaklarından yararlanılmış ve Müze eğitiminin sanat tarihi, sanat eleştirisi ve ana sanat atölye uygulamaları derslerine olan etkisini Resim is eğitimi öğrencilerinin görüşlerine dayalı olarak incelenmesi konulu nitel araştırma uygulanmıştır. Ülkemiz müzelerinde eğitim anlamında yetişmiş elemanların istihdam edilmesi ve ilk orta öğretim kurumları ile daha sıkı bir koordinasyon kurulmasının gerekliliği vurgulanmıştır. Özel sermaye desteği ile müzecilik gelişmekte olsa da devletin müze kurumlarını ve müze eğitimine daha fazla destek ve bütçe ayrılması

gerektiği ve müze eğitimi sayesinde sanat eleştirisi, sanat tarihi, sanat uygulamalarıyla yetişen bireylerin toplum içinde bilinçli ve kültürlü olduğu gerçeği ortaya çıkmıştır.

ERİM (2005) Müzede Sanat Eğitimi adlı çalışmasında İlköğretim 7. sınıf öğrencileri ile yapılan araştırmasının sonuçlarını vurgulamaktadır. Çalışmanın amacı, yaşamış oldukları şehirde var olan arkeoloji müzelerinden farklı bir müzeyi sanat eleştirisi ile incelemek ve uygulamalarda cins farklılıklarının araba tasarımlarında etkisi olup olmadığını araştırmaktır.

Araştırma disiplinler arası sanat eğitimi yöntemi ile çalışılmıştır. Çalışma, özellikle 11-12 yaş erkek öğrencilerin ilgi alanına giren arabaları, müze eğitimini esas alarak incelemektedir. Bu çalışma müze eğitimi ile başlamış olup öğrencilerin kendi okullarının sanat atölyelerinde yapmış oldukları resimsel tasarımlarının sonuçlarını yansıtmaktadır. Çalışmada farklı bir müze gezilerek müze içerisindeki nesneler (arabalar) üzerinde sanat eleştirisi yaparak öğrencilerin sanat objelerine daha detaylı bakamaları sağlanmıştır.

Sonuç olarak, öğrencilerin yaratıcılıkları gözlemlenmiş ve kız-erkek öğrencilerin tasarımlarında farklılıklar bulunmuştur. Öğrencilerin çalışmaların arkalarına yapmış oldukları açıklamalara bakıldığında hayal güçlerinin gayet iyi olduğu, tasarımlarında resimleyemediklerini yazılarında ifade etmiş oldukları görülmüştür.

Araştırmanın sonunda tam tersi olması beklenirken, devlet okulu öğrencileri özel okul öğrencilerine göre daha başarılı olmuşlardır. Bu durum, özel okulda okuyan öğrencilerin sosyo-ekonomik düzeylerinin yüksek olmasının onların gelecek kaygılarını azaltmış olabileceğini düşündürmüştür....(Erim:2005. s. 306)

DEMİR, (2005) Galeri Eğitimi Programının, bireylerin sanatsal gelişimleri üzerinde olumlu etkilere yol açabileceği düşüncesinden yola çıkarak; Galeri Eğitim Programı Uygulamasının sanat eğitimi alan öğrenciler üzerindeki etkileri saptanmaya çalışılmıştır.

Bu amaçla İzmir ilindeki bazı İlk ve Orta Öğretim kurumlarındaki 500 öğrenciye anket uygulanmıştır. Sonuçlar değerlendirildikten sonra 50 kişilik deney grubuna 2

yıllık bir süre içinde Galeri Eğitim Programı uygulanmıştır. Program sonucunda anket tekrar uygulanarak verilerin analizinde Statistical Packages for Social Sciences (SPSS) programı ve “t” istatistiği kullanılmıştır. Bulgulara göre; ön anket ve son anket arasındaki fark anlamlıdır (Demir:2005 s.1).

Sonuç olarak ise yapılan galeri eğitimi programıyla, bireylerin istenilen hedeflere ulaştıklarının görülmesiyle, okullarda böyle uygulamaların ve etkinliklerin düzenlenmesinin, bireylerin gelişimleri açısından yararlı olacağı düşünülmektedir. Galeriler-okullar ve müzelerin ortak yürütecekleri çalışmalarla; öncelikle bireylerden başlanarak zamanla bu etkinliklerin bir gelenek hâline gelmesi amaçlanmaktadır.

SÜZEN (2005) İlköğretim Okullarında Görevli Yöneticilerin Ve Resim – İş Öğretmenlerinin Müze Ve Sanat Galerilerinin Görsel Sanatlar (Resim-İş) Eğitimi Amaçlı Kullanılmasına İlişkin Görüşleri konulu tezinin alt amaçlarına yönelik okul yöneticilerine ve Resim-İş öğretmenlerine sorular sormuştur. Örneklemeye alınan ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin 48’i yönetici ve yönetici yardımcısı, 40’ı ise resim-iş öğretmeni olarak görev yapmaktadır. İlköğretim okullarında görev yapan resim-iş öğretmenlerinin bazı okullarda 1 bazılarında ise 2 ya da 3 olması sebebiyle toplam 40 kişi ile görüşme yapılmıştır. Sonuç olarak müze giriş ücretlerinin pahalı olması, öğrencilerin ailelerinin gelir düzeyi, her müze de rehber bulunmaması, müzelerin reklâmlarının yetersiz olması, müze mekânlarının eğitim için elverişli olmaması, müze atmosferinin ilgi çekici olmaması, öğrenci mevcudunun fazla olması, okul yöneticilerinin müze ziyareti için gerekli imkânları sağlamaması gibi olumsuzluklar müzelerin görsel sanatlar dersinde kullanılmasını engellediği görülmüştür.

ŞAHAN, (2005) müzede çok yönlü ve etkili öğrenmenin önemini ve yararlarını pekiştirmek adına yaptığı çalışmada, dar kapsamda müzenin anlamı, müze-eğitim ilişkisinin kavram olarak içeriğinden söz edilmektedir.

Eğitimle ilgili işlevleri, bu konuyla ilgili yapılmış olan araştırma örnekleriyle birlikte verilmektedir. Ayrıca çok yönlü öğrenme ve yaşam alanı olan müzelerin öğretime ve eğitime katkısı irdelenmektedir. Bu konuda, müzelerde, eğitimle ilişkili olarak yapılan uygulamalı çalışmaların sonuçlarına yer verilmektedir. Müzelere yapılan okul ziyaretlerinin katkısı, burada yer alan koleksiyonların okul müfredatıyla

ilişkilendirilerek eğitime desteği örneklerle vurgulanmaktadır. Müze eğitimi hizmetlerinin pilot projeler ve okul-müze projeleri bazında geliştirilmesi ve yerleştirilmesine öncelik verilmesinde yarar görüldüğü vurgulanmaktadır..

MERCANOĞLU, (2004) el sanatları eğitiminde müzeler ile tarihi mekânların yeri, önemi ve kullanımına ilişkin öğrenci (111) ve öğretmen (30) görüşlerini kapsayan bir araştırma yapmıştır. Araştırma kapsamında önce kaynak taraması yapılmış daha sonra da öğretim elemanları ve lisans öğrencilerine anket uygulanmıştır.

Öğrenciler, müze ve tarihi mekânları el sanatları eğitiminde çok önemli görmüş fakat fakülte ve öğretim elemanlarının bu tür yerlerden yararlanma konusunda bir şey yapmadıklarını belirtmiştir. Şu anki sistemde öğrencilere araştırma yapma isteği ve alışkanlığının kazandırılmadığı görülmüştür. Öğretim elemanları ise müze ve tarihi mekânlara yapılan gezilerin gerektiği gibi yapılamamasına dikkat çekmişler ve bundan dolayı öğrencilerin bu gezilerden gerektiği kadar yararlanamadığını vurgulamışlardır.

MERCİN'in (2004) "İlköğretim Okullarında Sanat (Resim) Eğitimi Derslerinde Müzelerden Yararlanılmasına İlişkin Uygulamalar" konulu bir makalesinin amacı, müzede sanat (resim) eğitimi uygulamaları konusunda örnekler verebilmektir. Araştırma genel tarama modeli ile yapılmıştır. Veriler, "Müze Eğitimi ve Uygulamaları Dersi'ndeki uygulama gözlemlerinin sonuçlarından elde edilmiştir. Ayrıca bu çalışmada, makalenin yazarı tarafından daha önce yapılmış araştırma sonuçlarından da yararlanılmıştır.

Verilerin sonuçları kısaca aşağıdaki gibi belirlenmiştir: 1. Müzede sanat (resim) eğitiminin, sanat eğitimi açısından ihmal edilmemesi gereken unsurlardan biri olduğu görülmüştür. 2. Bazı araştırmalara göre Türkiye'de müzelerin sanat eğitimi amacıyla tam anlamıyla kullanılmadığı söylenebilir. Sebeplerinden biri, sanat (resim) öğretmenlerinin çok önemli olan bu konu hakkında bilgilerinin olmamasıdır.

ALTUN (2003) müzelerin eğitimdeki yerini ve bu bağlamda müzelerin eğitim olanakları (araç-gereç-personel) açısından yeterlilik durumlarını incelemiş, belirlenen anket sorularını Ankara İli Büyükşehir Belediyesi sınırlarında yer alan 23 müze ve bu müzelerin yöneticilerine uygulamıştır. Araştırma sonuçlarında, müze yöneticilerinin

çoğunluğunun lisans mezunu olduğu, müzelerin çoğunluğunda giriş ücretinin bulunmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca müzeleri gezen öğrencilerin çoğunluğunun üniversiteli ve ilköğretim öğrencilerinden, en çok ziyaret edilen müzelerin Anıtkabir, Atatürk ve Kurtuluş müzesi olduğu tespit edilmiştir.

Müzelerin eğitim olanakları açısından yeterlilik durumları(araç-gereç-personel) ile ilgili yapılan anket çalışması sonucunda Ankara müzelerinin bu konuda yeterli olmadığı görülmüştür (Altun, 2003:65).

Kurum müzelerinin her konuda kuruma bağlı olmaları nedeniyle önlerinin tıkalı olduğu, bu durumda müzelerin eğitim yönüne ağırlık vermedikleri, özellikle eğitim uzmanlığı konusunda büyük ölçüde personel eksikliği bulunduğu belirtilmiştir.

Ayrıca velilerin ve okulların konuyla ilgili olumsuz tutumları, müzelerin kendini tanıtamaması, müzelerin müze içi eğitim faaliyetleri açısından yetersiz olması öğrencilerin müzelere gitmeme sebepleri arasında görülmüştür.

MERCİN (2003) Müzelerin Sanat (Resim) Eğitimi Amaçlı Kullanılmasına İlişkin Yönetici Ve Öğretmenlerin Algılarının Değerlendirilmesi konulu araştırmasında kapsama alınan 22 öğretmene anket uygulamıştır. Araştırma kapsamına 2001–2002 öğretim yılında Türkiye’de, ortaöğretim kurumları içerisinde sanat eğitimi ağırlıklı öğretim yapan Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri alınmıştır. Araştırma sonuçlarına göre: öğretmenler, öğrencilerini müzeye çoğunlukla sanat eğitimi amaçlı götürmediklerini belirtmiştir. Öğretmenler, müze eğitimi sonrası öğrencilere gördükleri bir eserden yararlanarak iki veya üç boyutlu sanatsal bir çalışmayı gereken düzeyde yaptırmamaktadırlar. Ayrıca öğretmenlerin müze gezisi öncesinde sanat eğitimi amaçlı bir ön araştırma yapmadıkları, müze içindeki etkinlikler için de rehber (yazılı kılavuz) hazırlamadıkları gözlenmiştir.

ÖZSOY- MERCİN (2003) Sanat (Resim) Eğitiminde Müzelerin Kullanılmasında İlgili Kurum Ve Kuruluşların Karşılıklı Görev Ve Yükümlülükleri adlı araştırmanın amacı, Sanat (Resim) Eğitiminde Müzelerin Kullanılabilmesi için ilgili Kurum ve Kuruluşların Karşılıklı Görev ve Yükümlülüklerini belirlemektir. Sanat (Resim) Eğitiminde Müzelerin Kullanılabilmesi için ilgili Kurum ve Kuruluşların Karşılıklı

Görev ve Yükümlülüklerini belirlemeyi amaçlayan bu araştırma, “genel tarama” modeli çerçevesinde gerçekleştirilmiştir.

Yapılan incelemeler, gözlemler ve görüşmeler sonucunda, Türkiye’deki müzelerin çoğunun çağdaş anlamda müzecilik sergileyemediklerini söylemektedir. Müzelerin büyük bir bölümünün sanat (resim) eğitimi amacıyla hiçbir etkinlik yapılmadığı, hatta sadece bu anlamda değil, müzelerin genel anlamda da eğitim işlevlerini dahi yerine getirmedikleri belirtilmiştir.

VAROL, (2001) ilköğretim okulları ikinci kademe programı resim-iş dersinde müze eğitiminin yeri ve önemi konulu araştırmasında kaynak tarama ve görüşme yöntemi kullanılmıştır. Görüşme formu Polatlı ilçe merkezinde bulunan devlet ilköğretim okullarının ikinci kademesinde görev yapan 15 Resim-İş öğretmenine uygulanmıştır.

Varol’un araştırma sonuçlarına göre: Öğretmen ve öğrencilerin büyük kısmının müze ziyaretinde bulunmadığı ortaya çıkmıştır. Görüşmeye katılan öğretmenlerin çoğunun müze eğitime yönelik çalışmaları sınıf ortamında yaptıkları ve bu çalışmaların daha çok iki boyutlu olduğu, üç boyutlu çalışmalara birkaç okulda yer verildiği gözlenmiştir. Ayrıca öğretmenler tarafından, öğrencilere aktarılması gereken birçok önemli konuya yeterince değinilmediği görülmüştür. Türkiye’deki ekonomik şartlardan kaynaklanan öğrenci ve öğretmenin yetersiz gelir düzeyi, devletin okullara sağladığı maddi desteğin yetersizliği; öğrencilerin müze ziyaretinde bulunamamasının en önemli nedeni olarak görülmüş, bunun çözümünde de okul-müze işbirliğinin kurulması ve bu konuda devletin gerekli ekonomik desteği sağlamasının gerekliliği vurgulanmıştır.

NEVRUZ TOPALLI (2001) ilk ve orta dereceli okullarda güzel sanatlar eğitimi kapsamında müze eğitiminin rolü ve önemi konulu bir araştırmasını ikinci kademe sekizinci sınıf öğrencilerine açık uçlu sorular içeren anket şeklinde uygulamış, müze olarak da İstanbul Arkeoloji Müzesi seçilmiştir. Veriler öğrencilere uygulanan ön anket, son anket, müze içi çalışma ve okul içi çalışmayı değerlendirmelerine göre elde edilmiştir. Öğrencilere uygulanan ön anket ve son anket sorularına verilen yanıtlar, öğrencilerin müze gezisi sırasındaki ilgileri ve geri bildirimleri, Müze eğitiminin, tarihi

eserler ve kültürel varlıkların tanınmasına katkı sağladığı görülmüş ve koruma bilincinin gelişmesinde de büyük rol oynadığı ortaya çıkmıştır. Gezi ardından yapılan üç boyutlu uygulama çalışmaları, öğrencilerin eğlenerek ve kalıcı bir şekilde öğrenmelerini sağlamıştır.

Yapılan çalışmalar incelendiğinde müze eğitimi programıyla, bireylerin istenilen hedeflere ulaştıkları görmüş, okullarda böyle uygulamaların ve etkinliklerin düzenlenmesinin, bireylerin gelişimleri açısından yararlı olacağını ifade edilmiştir. Ayrıca müze eğitiminin, tarihi eserler ve kültürel varlıkların tanınmasına katkı sağladığını vurgulamıştır.

Yapılan araştırmalarda ortak olarak görsel sanatlar öğretmenlerinin müze gezileri konusunda yetersiz kaldığı vurgulanmaktadır. Müfredatta İlköğretim Birinci Kademedeki Görsel Sanatlar dersine giren Sınıf Öğretmenlerinin Müzeleri Görsel Sanatlar Eğitimi ders etkinliklerinin amacına uygun kullanılmadıkları görülmüştür. Ayrıca araştırmalarda öğretmenlerin müze gezisi öncesinde sanat eğitimi amaçlı bir ön araştırma yapmadıkları, müze içindeki etkinlikler için de rehber (yazılı kılavuz) hazırlamadıkları gözlenmiştir. Bu konuyla alakalı olarak müze yetkililerinin de hiç birisinin bu gezileri verimli bulmadığı ifade edilmiştir ve öğrencilerin yapılan ziyaretlerden bir şey öğrenemediğini ifade etmektedir. Müzelerin büyük bir bölümünde sanat (resim) eğitimi amacıyla hiçbir etkinlik yapmadığı, hatta müzelerin eğitim işlevlerini dahi yerine getirmediği ifade edilmiştir.

Araştırmalarda farklı olarak müze ziyaretlerinin yapılamamasının nedenlerine daha çok değinilmiştir. Devletin müze kurumlarına daha fazla destek vermesinin gerekliliği vurgulanırken, müze giriş ücretlerinin pahalı olması, öğrencilerin ailelerinin gelir düzeyi, her müze de rehber bulunmaması, müzelerin reklâmlarının yetersiz olması, müze mekânlarının eğitim için elverişli olmaması, müze atmosferinin ilgi çekici olmaması, öğrenci mevcudunun fazla olması, okul yöneticilerinin müze ziyareti için gerekli imkânları sağlamaması gibi olumsuzluklar müzelerin görsel sanatlar dersinde kullanılmamasının sebeplerini oluşturmuştur. Bunun çözümünde de okul-müze işbirliğinin kurulması ve bu konuda devletin gerekli ekonomik desteği sağlamasının gerekliliği vurgulanmıştır.

4. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli evren örneklem, verilerin toplanması ve verilerin analizinde kullanılan istatistiksel teknikler açıklanmıştır.

4.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, ilköğretim okulu öğrencilerinin, görsel sanatlar dersinde müze etkinliklerine yer verilmesine yönelik öğrenci, öğretmen ve müze yetkililerinin görüşlerinin saptanması konusunu içermektedir. Bu konuya yönelik veriler, öğrenci öğretmen ve müze yetkililerinin görüşlerine dayandırılmıştır. Genel tarama modeli, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evrenin tümü ya da ondan alınacak bir örneklem üzerinde yapılan taramadır. Tarama modelleri geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan bir yaklaşımdır (Karasar, 1994, s.77). Bu nedenle araştırmada nicel ve nitel yöntemlerin bir arada kullanıldığı betimsel model yeğlenmiştir.

4.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, araştırmacının ulaşabildiği ve istatistiksel olarak sayının yeterli olabileceği düşünülen ve müze gezisi etkinliklerinde bulunduğu belirtilen okulların öğrenci ve öğretmenleri ile müze yetkilileri oluşturmuştur. Örneklem dağılımı aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 1. Araştırmanın çalışma grubu dağılımı

İL	OKUL	ÖĞRENCİ	ÖĞRETMEN	MÜZE	TOPLAM
ANKARA	33	64	18	10	125
TOKAT	15	61	6	3	85
KAYSERİ	-	-	2	-	2
KASTAMONU	-	-	1	-	1
RİZE	-	-	1	-	1
TRABZON	-	-	1	-	1
TEKİRDAĞ	-	-	1	-	1
AMASYA	-	-	-	1	1
KÜTAHYA	-	-	-	1	1
İSTANBUL	-	-	-	2	2
AFYON	-	-	-	1	1
TOPLAM	48	125	30	18	221

4.3. Verilerin Toplanması

Veri toplama aracı olarak, nicel veriler için derecelendirme ölçekli bilgi toplama formu; nitel veriler için de yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır.

Araştırmada kullanılan derecelendirme ölçekli bilgi toplama formu uzmanların görüş ve önerileri ile deneme uygulamalarından elde edilen veriler dikkate alınarak araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Bilgi toplama formunun Cronbach Alfa Güvenirlik katsayısı 0,84'tür.

Bilgi toplama formunda; hiç katılmıyorum (1), katılmıyorum (2), Orta düzeyde katılıyorum (3), katılıyorum (4), tamamen katılıyorum (5) gibi dereceler ve sayısal değerler bulunmaktadır. Her seçeneğe karşılık gelen puan aralıklarının eşit olduğu (4/5) düşüncesinden hareket edilerek seçeneklerin sınırları aşağıdaki gibi (Tablo 2) belirlenmiştir.

Tablo 2. Ölçek seçenekleri ile ilgili puan aralıkları

Seçenekler	Maddeye verilen puanlar	Puan aralığı
Tamamen katılıyorum	5	4.20 – 5.00
Ortanın üstünde katılıyorum	4	3.40 - 4.19
Orta düzeyde katılıyorum	3	2.60 – 3.39
Orta Düzeyin Altında Katılıyorum	2	1.80 – 2.59
Katılmıyorum	1	1.00 – 1.79

Bu puan aralığına göre 2.60 ve yukarısı olumlu katılım olarak kabul edilmiştir.

Bilgi toplama ve görüşme formlarının hazırlanmasında aşağıdaki yol izlenmiştir.

1. Konu ile ilgili ayrıntılı literatür taraması yapılmıştır.

2. Buna göre ilköğretim okulu öğrencilerinin ve öğretmenlerin müze gezisi ve etkinliklerine yönelik olası eğitim olanaklarının ve eğitim koşullarının listesi

oluşturulmuştur. Belirlenen olanak ve koşullar doğrultusunda oluşturulan bilgi toplama formu ve görüşme formu, alanda uzman akademisyenler tarafından incelenmiştir.

3.Oluşturulan taslak listeler kapsam geçerliliği açısından uzman görüşlerine sunulmuştur.

4. Son şekli verilen bilgi toplama formu, ilköğretim okulu öğrenci ve öğretmenlerine bizzat araştırmacı tarafından uygulanmış, müze etkinliklerine yönelik görüşleri saptanmaya çalışılmıştır.

5. Müze yetkilileri ile de birebir görüşmeler yapılmış ve notlar tutulmuştur. Görüşmeler yaklaşık 1 saat sürmüştür.

4.4. Verilerin Analizi

İlköğretim görsel sanatlar eğitimi dersinde müze etkinliklerine yer verilmesine yönelik, öğrenci, öğretmen ve müze yetkililerinin görüşleri ve önerileri konulu araştırma için toplanan veriler, araştırmanın alt amaçları doğrultusunda analiz edilmiştir. Araştırmanın nicel bölümündeki veriler için istatistiksel olarak; (f) frekans, (%) yüzde, ($\bar{X}$) aritmetik ortalama dağılımları yeğlenmiş, karşılaştırmalar ise bağımsız t – testi’nden yararlanılarak çözümlenmiştir.

Araştırmanın nitel bölümünde ise öncelikle görüşme notları satır satır incelenmiş ve verilerin kodlamaları yapılarak bir kod listesi oluşturulmuştur. Kod listelerinden birbirleriyle ilişkili olanlar bir araya getirilerek tematik kodlama yapılmıştır. Tematik kodlamalarda araştırmanın soruları ile olan iç ve dış tutarlılığına dikkat edilmiştir. Daha sonra her katılımcının görüşleri bu kod ve tema listesi göz önünde bulundurularak gruplanmış ve araştırma soruları doğrultusunda bulgu başlıkları oluşturulmuştur.

5. BULGULAR ve YORUM

Bu bölümde, toplanan verilerin yöntem bölümünde açıklanan tekniklerle analizi sonunda elde edilen bulgular sunulmuş ve yorumlanmaya çalışılmıştır. Bulgular ve yorum araştırmanın alt amaçlarına yönelik düzenlenmiştir.

5.1. İlköğretim görsel sanatlar eğitimi dersindeki müze etkinliklerine yönelik, öğrenci görüşleri

Müze gezisi öncesi etkinlikler

Araştırmaya katılan öğrencilerin ilköğretim görsel sanatlar eğitimi dersinde müze etkinliklerine yönelik, öğrenci görüşleri tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Müze gezisi öncesi, etkinliklere yönelik öğrenci görüşleri

Müze Gezisi Öncesi Etkinlikler	Kesinlikle Katılıyorum		Orta Düzeyin Üstünde Katılıyorum		Orta Düzeyde Katılıyorum		Orta Düzeyin Altında Katılıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum		TOPLAM	Aritmetik Ortalama
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	F	
1 Öğretmen gezi öncesinde müze hakkında bizi bilgilendirir.	78	62,4	25	20	14	11,2	4	3,2	4	3,2	125	4,35
2 Öğretmen müze gezisi öncesi, müzelerle ilgili ne bildiğimizi sorgular.	36	28,8	37	29,6	29	23,2	10	8	13	10,4	125	3,57
3 Öğretmen müzeyi gezmeden önce bize müze için de uyulacak kurallar hatırlatır.	96	76,8	15	12	8	6,4	2	1,6	4	3,2	125	4,60
4 Öğretmen gezeceğimiz müze ile ilgili bize önceden araştırma ödevi verir.	24	19,2	22	17,6	32	25,6	21	16,8	26	20,8	125	2,93
5 Öğretmenimiz gezeceğimiz müze de yapacağımız etkinliklerle ilgili önceden bize bilgi vermektedir. (Gözlem notları yazma, resim çizme, müze avı gibi bulmacalar, drama yöntemi, atölye çalışması vb.)	32	25,6	41	32,8	28	22,4	13	10,4	11	8,8	125	3,56

Müze gezisi öncesinde öğrencilerin, % 76,8’lik bölümü “Öğretmen müzeyi gezmeden önce bize müze içinde uyulacak kuralları hatırlatır.” sorusuna Kesinlikle Katılıyorum” cevabı vermişlerdir. % 29,6’sı “Öğretmen müze gezisi öncesi, müzelerle ilgili ne bildiğimizi sorgular.” Sorusuna “Orta Düzeyin Üstünde Katılıyorum” cevabını, % 3,2’si “Öğretmen gezi öncesinde müze hakkında bizi bilgilendirir.” Sorusuna

“Kesinlikle Katılmıyorum” cevabını, %22,4’ü “Öğretmenimiz gezeceğimiz müze de yapacağımız etkinliklerle ilgili önceden bize bilgi vermektedir.” Sorusuna “Orta Düzeyde Katılıyorum” cevabını vermişlerdir.

Ankete katılan öğrencilerin verdiği cevaplar sonucunda tablo-3 incelendiğinde, öğretmenlerin, birçoğunun (%76,8) müze içindeki uyulması gereken kuralları hatırlattığı, (%62,4) gezi öncesi müze hakkında bilgilendirdiği, (%25,6) müze gezisi öncesi müze ile ilgili araştırma ödevi verdiği gözlenmiştir.

Müze gezisi öncesi, etkinliklere yönelik öğrenci görüşlerine baktığımız zaman bütün maddelere verilen cevapların 2.60 ‘ın üzerinde, yani olumlu katılımın olduğu öğrencilerin genelde “Tamamen katılıyorum, Ortanın üstünde katılıyorum, Orta düzeyde katılıyorum” gibi cevaplar verdiği görülmektedir.

Sorulara ve verilen cevaplar incelendiğinde “Öğretmen gezi öncesinde müze hakkında bizi bilgilendirir” ve “Öğretmen müzeyi gezmeden önce bize müze için de uyulacak kuralları hatırlatır” maddelerine daha çok tamamen katılıyorum cevabı verilmiştir. “Öğretmen müze gezisi öncesi, müzelerle ilgili ne bildiğimizi sorgular” ve “Öğretmenimiz gezeceğimiz müze de yapacağımız etkinliklerle ilgili önceden bize bilgi vermektedir. (Gözlem notları yazma, resim çizme, müze avı gibi bulmacalar, drama yöntemi, atölye çalışması vb.)” sorularına öğrencilerin büyük çoğunluğu orta düzeyin üstünde katılıyorum cevabı vermişlerdir. Son olarak da “Öğretmen gezeceğimiz müze ile ilgili bize önceden araştırma ödevi verir” sorusuna öğrencilerin belirli bir kısmı orta düzeyde katılıyorum cevabı vermişlerdir.

Bu verilen cevaplar doğrultusunda öğretmenlerin gezi öncesinde öğrencilere genel anlamda daha çok bilgi verdiği ve müze içerisindeki kuralları hatırlattığı ortaya çıkmıştır. Bu hemen hemen bütün öğrencilerin sorularında evet diye işaretledikleri bir madde olduğu için öğretmenlerin bu konuya daha çok önem verdikleri görülmüştür. Öğrencilerin ön bilgilerini sorgulama (ön anket) veya gezi öncesinde uygulamalı çalışmalar yaptırılması da her okulda olmasa da birçok okulda gözlenmiştir. Bu maddede incelendiğinde öğretmenlerin önce genel bilgi ve hatırlatmalar yaptığı, daha sonra uygulamalı çalışmalar yaptırıp ve ön bilgileri sorguladıkları görülmüştür. Müze gezisi öncesi ile alakalı olarak da daha az tercih edilen bir seçenek olarak öğrencilere araştırma ödevi verilmiştir. Bu sorulara genele olarak bakıldığında öğretmenler

öğrencileri kendi bilgileri doğrultusunda yönlendirmiş, öğrencilerin bilgiye öğretmen tarafından ulaşılması sağlanmış fakat değişik uygulamalar da yaptırılarak öğrenciler müze gezisine olumlu bir şekilde hazırlanmıştır.

Mercanoğlu'nun (2004) araştırması şu anki sistemde öğrencilere araştırma yapma isteği ve alışkanlığının kazandırılmadığını vurgulamıştır.

Metan (2007) ve Mercin (2004) bu konuda görsel sanatlar öğretmenlerinin yetersiz kaldığını vurgulamaktadır.

Müze gezisi sırasındaki (müze içi) etkinlikler

Tablo 4. Müze gezisi sırasındaki (müze içi) etkinliklere yönelik öğrenci görüşleri

Müze Gezisi Sırasında (Müze İçi) Etkinlikler	Kesinlikle Katılıyorum		Orta Düzeyin Üstünde Katılıyorum		Orta Düzeyde Katılıyorum		Orta Düzeyin Altında Katılıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum		TOPLAM	Aritmetik Ortalama
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	F	
6 Müze de bulunan eserlerin taslak resimlerini çizeriz.	22	17,6	18	14,4	22	17,6	17	13,6	46	36,8	125	2,61
7 Gezi sırasında gözlemlerimize yönelik not tutuyoruz.	41	32,8	26	20,8	22	17,6	15	12	19	15,2	125	3,43
8 Müzenin elverişli bir bölümünde, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak (oyun hamuru, plastik bardak, pet şişe, metal, bakır ve pirinç levha, fon kartonu, kil gibi biçimlendirme malzemeleri ile) üç boyutlu yeni bir ürün ortaya koyarız.	14	11,2	23	18,4	26	20,8	13	10,4	48	38,4	125	2,52
9 Müzenin elverişli bir bölümünde, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak sulu boya, guaş boya, pastel boya ve yağlı boya, ip ve patates gibi baskı gereçleri ile yeni bir ürün ortaya koyarız.	21	16,8	25	20	26	20,8	14	11,2	39	31,2	125	2,81
10 Müze gezisi, müzede görevli bir rehber ya da yetkili eşliğinde yapılmaktadır.	78	62,4	22	17,6	11	8,8	4	3,2	9	7,2	125	4,26
11 Müze rehberinin yaptığı açıklamalar bizim için bilgilendirici olmaktadır.	80	64	21	16,8	14	11,2	4	3,2	6	4,8	125	4,35
12 Müze gezisi için ayrılan süre yeterli olmaktadır.	53	42,4	37	29,6	15	12	8	6,4	12	9,6	125	3,90

Müze gezisi sırasında öğrencilerin, % 64'ü “Müze rehberinin yaptığı açıklamalar bizim için bilgilendirici olmaktadır.” Sorusuna “Kesinlikle Katılıyorum” cevabı vermişlerdir. % 3,2'si “Müze gezisi, müzede görevli bir rehber ya da yetkili eşliğinde yapılmaktadır.” Sorusuna “Orta Düzeyin Altında Katılıyorum”, % 38,4'ü “Müzenin elverişli bir bölümünde, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak (oyun

hamuru, plastik bardak, pet şişe, metal, bakır ve pirinç levha, fon kartonu, kil gibi biçimlendirme malzemeleri ile) üç boyutlu yeni bir ürün ortaya koyarız.” Sorusuna “Kesinlikle Katılmıyorum”, %17,6’sı “Müze de bulunan eserlerin taslak resimlerini çizeriz.”, % 20,8’i “Gezi sırasında gözlemlerimize yönelik not tutuyoruz.” ve % 42,4’ü “Müze gezisi için ayrılan süre yeterli olmaktadır.” Cevabını vermişlerdir.

Müze gezisi sırasındaki (müze içi) etkinliklere yönelik öğrenci görüşlerine baktığımız zaman bütün maddelere verilen cevapların 2.60 ‘ın üzerinde olduğu, sadece “Müzenin elverişli bir bölümünde, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak (oyun hamuru, plastik bardak, pet şişe, metal, bakır ve pirinç levha, fon kartonu, kil gibi biçimlendirme malzemeleri ile) üç boyutlu yeni bir ürün ortaya koyarız.” sorusuna 2.60’ın altında olumsuz cevabın verildiği görülmüştür.

Cevaplar incelendiğinde “Müze de bulunan eserlerin taslak resimlerini çizeriz” ve “Müzenin elverişli bir bölümünde, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak sulu boya, guaş boya, pastel boya ve yağlı boya, ip ve patates gibi baskı gereçleri ile yeni bir ürün ortaya koyarız” maddelerine daha çok “orta düzeyde katılıyorum” cevabı verilmiştir. Bu sorularla birlikte “Müzenin elverişli bir bölümünde, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak (oyun hamuru, plastik bardak, pet şişe, metal, bakır ve pirinç levha, fon kartonu, kil gibi biçimlendirme malzemeleri ile) üç boyutlu yeni bir ürün ortaya koyarız.” Sorusuna verilen cevaplar da dikkate alındığında genelde müzelerde uygulamalı çalışmaları orta düzeyde ve ya orta düzeyin altında yapıldığı ortaya çıkmış ve baskı malzemeleri ile taslak çizimlerin, biçimlendirme malzemelerinden daha çok kullanıldığı gözlenmiştir.

Müze gezisi esnasında “Gezi sırasında gözlemlerimize yönelik not tutuyoruz” ve “Müze gezisi için ayrılan süre yeterli olmaktadır” diyen öğrenci sayıları da hemen hemen birbirine eşittir ve verilen cevaplar “ortanın üstünde katılıyorum” olmuştur. Bu da müze de uygulamalı çalışmaların yanı sıra edindikleri bilgilerle ilgili not tutulmasının öğrenciler tarafından daha çok tercih edildiğini göstermektedir. “Müze gezisi, müzede görevli bir rehber ya da yetkili eşliğinde yapılmaktadır” ve “Müze rehberinin yaptığı açıklamalar bizim için bilgilendirici olmaktadır” diyen öğrenciler bu soruya “tamamen katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Ayrıca Tablo incelendiğinde öğrencilerin genel olarak müzelerde etkinlik yapabilecek yeteri kadar alan (atölye v.b.) olmadığından şikâyet ettikleri görülmüştür. Öğrencilerin vermiş olduğu cevaplar

doğrultusunda görülüyor ki müze rehberi eşliğinde yapılan geziler onlar için daha bilgilendirici ve daha verimli olmaktadır.

Özsoy ve Mercin (2003) müzelerin büyük bir bölümünde sanat (resim) eğitimi amacıyla hiçbir etkinliğin yapılmadığını, hatta sadece bu anlamda değil, müzelerin genel anlamda da eğitim işlevlerini dahi yerine getirmediklerini ifade etmişlerdir.

Süzen (2005) ise müze atmosferinin ilgi çekici olmaması nedeniyle, görsel sanatlar dersinde müzenin kullanılması zorlaşmaktadır demiştir.

Müze gezisi sonrası etkinlikler

Tablo 5. Müze gezisi sonrasındaki etkinliklere yönelik öğrenci görüşleri

Müze Gezisi Sonrası Etkinlikler	Kesinlikle Katılıyor		Orta Düzeyin Üstünde Katılıyor		Orta Düzeyde Katılıyor		Orta Düzeyin Altında Katılıyor		Kesinlikle Katılmıyor		TOPLAM	Aritmetik Ortalama
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	F	
13 Müze gezisi sonrasında, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak, gezi sırasında gözlemlerimiz ve etkinliklerimiz ile ilgili bir araştırma ödevi hazırlarız.	34	27,2	23	18,4	28	22,4	8	6,4	31	24,8	125	3,17
14 Müze gezisi sonrasında, görsel sanatlar dersinde müzede bulunan bir ya da birkaç eserden yola çıkarak (oyun hamuru, plastik bardak, pet şişe, metal, bakır ve pirinç levha, fon kartonu, grafon kâğıdı, kil gibi biçimlendirme malzemeleri ile) üç boyutlu yeni bir ürün ortaya koyarız.	20	16	23	18,4	21	16,8	16	12,8	45	36	125	2,70
15 Müze gezisi sonrasında, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak, sulu boya, guaş boya, pastel boya ve yağlı boya, ip ve patates gibi baskı gereçleri ile yeni bir ürün ortaya koyarız.	20	16	26	20,8	25	20	22	17,6	32	25,6	125	2,83
16 Müze gezisi sonrasında görsel sanatlar dersinde, müzedeki eserlerden yola çıkarak (drama) gösteri yaparız.	20	16	24	19,2	23	18,4	15	12	43	34,4	125	2,72
17 Müze gezisi sonrasında görsel sanatlar dersinde, müzedeki eserlerden yola çıkarak tartışma yaparız.	37	29,6	26	20,8	21	16,8	16	12,8	25	20	125	3,27
18 Müze gezisi sonrasında okulumuzda müze ile ilgili yapılan etkinliklerden oluşan bir sergi hazırlanmaktadır.	24	19,2	29	23,2	21	16,8	15	12	36	28,8	125	2,91

19	Müze gezisi bizim görsel sanatlar dersine yönelik yaratıcılığımızı geliştirmektedir.	63	50,4	32	25,6	17	13,6	2	1,6	11	8,8	125	4,09
20	Müze gezileri bizim uygarlık tarihi, sanat tarihi, arkeoloji gibi bilim dallarına olan ilgimizi arttırmaktadır.	73	58,4	26	20,8	13	10,4	8	6,4	5	4	125	4,23
21	Müze gezileri bizim sanatsal ve estetik beğenilerimizi güçlendirmektedir.	77	61,6	27	21,6	12	9,6	4	3,2	5	4	125	4,35

Müze gezisi sonrası etkinlikler aşamasında öğrencilerden % 17,6'sı "Müze gezisi sonrasında, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak, sulu boya, guaş boya, pastel boya ve yağlı boya, ip ve patates gibi baskı gereçleri ile yeni bir ürün ortaya koyarız." Sorusuna "Orta Düzeyin Altında Katılıyorum" cevabını vermişlerdir. % 4'ü "Müze gezileri bizim uygarlık tarihi, sanat tarihi, arkeoloji gibi bilim dallarına olan ilgimizi arttırmaktadır." Sorusuna "Kesinlikle Katılmıyorum", % 25,6'sı "Müze gezisi bizim görsel sanatlar dersine yönelik yaratıcılığımızı geliştirmektedir." Sorusuna "Orta Düzeyin Üstünde Katılıyorum", %36'sı "Müze gezisi sonrasında, görsel sanatlar dersinde müzede bulunan bir ya da birkaç eserden yola çıkarak (oyun hamuru, plastik bardak, pet şişe, metal, bakır ve pirinç levha, fon kartonu, grafon kâğıdı, kil gibi biçimlendirme malzemeleri ile) üç boyutlu yeni bir ürün ortaya koyarız." Sorusuna "Kesinlikle Katılmıyorum" şeklinde cevap vermişlerdir.

Müze gezisi sonrasındaki etkinliklere yönelik öğrenci görüşlerine baktığımız zaman bütün maddelere verilen cevapların 2.60 'ın üzerinde, yani olumlu katılımın olduğu öğrencilerin genelde "Tamamen katılıyorum, Ortanın üstünde katılıyorum, Orta düzeyde katılıyorum" gibi cevaplar verdiği görülmektedir.

Cevaplar incelendiğinde "Müze gezileri bizim sanatsal ve estetik beğenilerimizi güçlendirmektedir" ve "Müze gezileri bizim uygarlık tarihi, sanat tarihi, arkeoloji gibi bilim dallarına olan ilgimizi arttırmaktadır" sorulara genelde "tamamen katılıyorum" cevabı verilmiştir. Bu sorularla birlikte "Müze gezisi bizim görsel sanatlar dersine yönelik yaratıcılığımızı geliştirmektedir" Sorusuna da "ortanın üstünde katılıyorum" cevabı verilmiş ve müzeye yapılan gezilerin, gezi sonrasında öğrencileri ne kadar etkilediği ve diğer derslerle birlikte birçok bilim dalına olan ilgilerini de arttırdığı görülmüştür.

Müze gezisi sonrasında ise okullarda ve görsel sanatlar dersinde çok fazla bir etkinlik yapılmadığı gözlenmektedir. Bunu da “Müze gezisi sonrasında, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak, gezi sırasındaki gözlemlerimiz ve etkinliklerimiz ile ilgili bir araştırma ödevi hazırlarız”, “Müze gezisi sonrasında, görsel sanatlar dersinde müzede bulunan bir ya da birkaç eserden yola çıkarak üç boyutlu yeni bir ürün ortaya koyarız”, “Müze gezisi sonrasında, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak, baskı gereçleri ile yeni bir ürün ortaya koyarız”, “Müze gezisi sonrasında görsel sanatlar dersinde, müzedeki eserlerden yola çıkarak tartışma yaparız”, “Müze gezisi sonrasında görsel sanatlar dersinde, müzedeki eserlerden yola çıkarak (drama) gösteri yaparız”, ve “Müze gezisi sonrasında okulumuzda müze ile ilgili yapılan etkinliklerden oluşan bir sergi hazırlanmaktadır” sorularına verilen “Orta düzeyde katılıyorum” cevabından anlıyoruz.

Tablo 5 incelendiğinde öğrencilerin birçoğunun (%61,6) müze gezilerinin sanatsal ve estetik açıdan beğenilerini güçlendirdiğini düşündüğü görülmektedir. Öğrenciler, müze gezilerinin yaratıcılıklarını geliştirdiğini ve arkeoloji ve sanat tarihi gibi bilim alanlarına ilgilerinin arttırdığını dile getirmişlerdir. Fakat birçoğunun müze gezisi sonrasında görsel sanatlar eğitimi dersinde etkinlik yapmadıkları ortaya çıkmıştır. Sadece bazı okullarda müze gezisi sonrası müzedeki eserler hakkında tartışmaların yapıldığı gözlemlenmiştir. Ayrıca yapılan gezi ile ilgili de birçok okullar da sergilerin yapılmadığı sene sonu yapılan sergilere bazı çalışmaların eklendiği öğrenciler tarafından vurgulanmıştır.

Nevruz Topallı'da (2001) müze eğitimi programıyla, bireylerin istenilen hedeflere ulaştıklarını görmüş, okullarda böyle uygulamaların ve etkinliklerin düzenlenmesinin, bireylerin gelişimleri açısından yararlı olacağını ifade etmiştir. Ayrıca müze eğitiminin, tarihi eserler ve kültürel varlıkların tanınmasına katkı sağladığını vurgulamıştır. Araştırma ile farklı olarak gezi ardından üç boyutlu uygulama çalışmalarının yapıldığı, bu yapılan çalışmaların da öğrencileri eğlendirdiğini ve kalıcı bir şekilde öğrenmelerini sağladığını vurgulamıştır.

5.2. İlköğretim görsel sanatlar eğitimi dersindeki müze etkinliklerine yönelik, öğretmen görüşleri

Müze gezisi öncesi etkinlikler

Tablo 6. Müze gezisi öncesi etkinliklere yönelik öğretmen görüşleri

Müze Gezisi Öncesi Etkinlikler	Kesinlikle Katılıyorum		Orta Düzeyin Üstünde Katılıyorum		Orta Düzeyde Katılıyorum		Orta Düzeyin Altında Katılıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum		TOPLAM	Aritmetik Ortalama
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	F	
1 Öğrencilere müze gezisinden önce gezilecek müze ile ilgili bilgi veririm.	24	80	6	20	0	0	0	0	0	0	30	4,80
2 Öğrencilerin, müze gezisi öncesinde, müzelerle ilgili ön bilgilerini sorgularım.	18	60	9	30	3	10	0	0	0	0	30	4,50
3 Öğrencilere, müzeyi gezmeden önce, müze içinde uyulacak kuralları hatırlatırım.	23	76,7	5	16,7	2	6,6	0	0	0	0	30	4,70
4 Öğrencilere, gezilecek müze ile ilgili önceden araştırma ödevi veririm.	12	40	10	33,4	8	26,6	0	0	0	0	30	4,13
5 Öğrencilere müzede yapacakları etkinliklere yönelik önceden bilgi veririm. (gözlem notları tutma, resim çizme, atölye çalışması vb.)	17	56,7	5	16,7	8	26,6	0	0	0	0	30	4,30

Araştırma kapsamındaki öğretmenlerden %80'i "Öğrencilere müze gezisinden önce gezilecek müze ile ilgili bilgi veririm." Sorusuna "Kesinlikle Katılıyorum" cevabını vermişlerdir. Öğretmenlerden, %6,6'sı "Öğrencilere, müzeyi gezmeden önce, müze içinde uyulacak kuralları hatırlatırım." Sorusuna "Orta Düzeyde Katılıyorum", %33,4'ü "Öğrencilere gezilecek müze ile ilgili önceden araştırma ödevi veririm." sorusuna Orta Düzeyin Üstünde Katılıyorum", % 56,7'si "Öğrencilere müzede yapacakları etkinliklere yönelik önceden bilgi veririm. (gözlem notları tutma, resim

çizme, atölye çalışması vb.)” sorusuna “Kesinlikler Katılıyorum” şeklinde cevap vermişlerdir. Öğretmenlerin %100’ü soruların hiçbirine “Orta Düzeyin Altında Katılıyorum” ve “Kesinlikler Katılmıyorum” şeklinde cevap vermemişlerdir.

Tablo 6 incelendiğinde öğretmenlerin hepsi sorulara “Orta Düzeyin Altında Katılıyorum” ve “Kesinlikle Katılmıyorum” cevabını vermemişlerdir. Öğretmenlerin verdikleri cevaplara bakıldığında büyük bir çoğunluğu her zaman gezilecek müze ilgi bilgilendirme verdiğini, müze gezisine hazırlayıcı uygulama yaptıklarını, öğrencilerin ön bilgilerini sorguladıklarını ve müze içerisinde uyulması gereken kuralları hatırlattıklarını ifade etmişlerdir. “Öğrencilere, gezilecek müze ile ilgili önceden araştırma ödevi veririm” sorusuna ise öğretmenler de öğrencilerin verdiği cevaba yakın cevaplar vermişlerdir. Öğretmenler gezi öncesinde öğrencilerin araştırma yapmalarını sağlamak yerine bütün bilgiyi kendileri sunmuştur. Bu da göstermektedir ki öğretmen ve öğrenci cevapları arasında anlamlı bir tutarlılık vardır.

Mercin (2003) yaptığı araştırmasında öğretmenlerin görüşlerinden farklı olarak, öğretmenlerin müze gezisi öncesinde sanat eğitimi amaçlı bir ön araştırma yapmadıklarını, müze içindeki etkinlikler için de yazılı kılavuz hazırlamadıklarını vurgulamıştır.

Müze gezisi sırasındaki (müze içi) etkinlikler

Tablo 7. Müze gezisi sırasında (müze içi) etkinliklere yönelik öğretmen görüşleri

Müze Gezisi Sırasında (Müze İçi) Etkinlikler	Kesinlikle Katılıyor		Orta Düzeyin Üstünde Katılıyor		Orta Düzeyde Katılıyor		Orta Düzeyin Altında Katılıyor		Kesinlikle Katılmıyor		TOPLAM	Aritmetik Ortalama
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	F	
6 Öğrenciler müze de bulunan eserlerin eskizlerini (gezi sırasında) çizerler.	7	23,4	10	33,4	7	23,3	2	6,6	4	13,3	30	3,47
7 Gezi sırasında öğrenciler gözlemlerine yönelik not tutarlar.	11	36,7	10	33,4	7	23,3	2	6,6	0		30	4.00
8 Öğrenciler, müzenin elverişli bir bölümünde, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak üç boyutlu (oyun hamuru, plastik bardak, pet şişe, metal, bakır ve pirinç levha, fon kartonu, kil gibi biçimlendirme malzemeleri ile) yeni bir ürün ortaya koyarlar.	10	33,4	4	13,3	4	13,3	4	13,3	8	26,7	30	3,13
9 Öğrenciler, müzenin elverişli bir bölümünde, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak, sulu boya, guaş boya, pastel boya ve yağlı boya, ip ve patates gibi baskı gereçleri ile yeni bir ürün ortaya koyarlar.	6	20	6	20	7	23,4	6	20	5	16,6	30	3,07
10 Müze gezisi, müzede görevli bir rehber ya da yetkili eşliğinde yapılmaktadır.	17	56,7	4	13,3	7	23,4	1	3,3	1	3,3	30	4,17

11	Müze rehberinin yaptığı açıklamalar öğrenciler için bilgilendirici olmaktadır.	23	76,8	2	6,6	2	6,6	2	6,6	1	3,4	30	4,47
12	Müze gezisi için ayrılan süre yeterli olmaktadır.	13	43,3	7	23,4	6	20	3	10	1	3,3	30	3,93

“Müze rehberinin yaptığı açıklamalar öğrenciler için bilgilendirici olmaktadır.” Sorusuna araştırma kapsamındaki öğretmenlerin %76,9’u “Kesinlikle Katılıyorum” cevabını vermişlerdir. % 23,4’ü “Öğrenciler, müzenin elverişli bir bölümünde, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak, sulu boya, guaş boya, pastel boya ve yağlı boya, ip ve patates gibi baskı gereçleri ile yeni bir ürün ortaya koyarlar.” Sorusuna “Orta Düzeyde Katılıyorum”, % 33,4’ü “Öğrenciler müze de bulunan eserlerin eskizlerini (gezi sırasında) çizerler.” Sorusuna “Orta Düzeyin Üstünde Katılıyorum”, %26,7’si “Öğrenciler, müzenin elverişli bir bölümünde, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak üç boyutlu (oyun hamuru, plastik bardak, pet şişe, metal, bakır ve pirinç levha, fon kartonu, kil gibi biçimlendirme malzemeleri ile) yeni bir ürün ortaya koyarlar.” Sorusuna “Kesinlikle Katılmıyorum”, %36,7’si “Gezi sırasında öğrenciler gözlemlerine yönelik not tutarlar.” Sorusuna “Kesinlikle Katılıyorum” şeklinde cevap vermişlerdir.

Tablo 7 incelendiğinde, çoğu öğretmenin, müze gezisinin daha verimli olması için müze gezisi yapılırken bir rehber eşliğinde yapılması gerektiği bu şekilde yapılan gezilerin öğrenciler açısından daha bilgilendirici olacağını ifade etmişlerdir.

Anketin ikinci bölümü olan “Müze Gezisi Sırasında (Müze İçi) Etkinlikler” kısmına öğretmenlerin cevapları istenilen düzeyde olmamıştır. Cevaplardan çıkan sonuç müze öncesi planlanan etkinliklerin, müze gezisi esnasında uygulanamıyor olmasıdır. Ayrıca müze gezilerinde müzelerin içinde öğrencilerin etkinlikler yapabilecek alanların olmadığını ya da yaptırmadıkları görülmüştür. Özellikle müze de ayrı bir bölüm (atölye vb.) gerektiren etkinliklerin yaptırılmadığı genelde öğrencilerin beğendikleri eserlerle ilgili eskiz çizdiklerini ve gözlemlerine yönelik not tuttuklarını görmekteyiz. Bu da birçok müzenin atölye vb. gibi çalışılabilecek bölümlerinin olmamasından kaynaklanmaktadır.

Altun’da yaptığı araştırmasında bu görüşü destekler nitelikte, müzelerin müze içi eğitim faaliyetleri açısından yetersiz olduğunu vurgulamıştır. Ayrıca bu yetersizliğin sonucu olarak da öğrencilerin müzelere gitmediğini ifade etmiştir.

Müze gezisi sonrasındaki etkinlikler

Tablo 8. Müze gezisi sonrasındaki etkinliklere yönelik öğretmen görüşleri

Müze Gezisi Sonrası Etkinlikler	Kesinlikle Katılıyor		Orta Düzeyin Üstünde Katılıyor		Orta Düzeyde Katılıyor		Orta Düzeyin Altında Katılıyor		Kesinlikle Katılmıyor		TOPLAM	Aritmetik Ortalama
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	F	
13 Öğrenciler, müze gezisi sonrasında, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak, gezi sırasındaki gözlemleri ve varsa yaptıkları etkinlikler ile bir araştırma ödevi hazırlarlar.	11	36,8	13	43,3	4	13,3	1	3,3	1	3,3	30	4,07
14 Müze gezisi sonrasında öğrenciler, görsel sanatlar dersinde müzede bulunan seçtiği bir ya da birkaç eserlerden yola çıkarak üç boyutlu (oyun hamuru, plastik bardak, pet şişe, metal, bakır ve pirinç levha, fon kartonu, kil gibi biçimlendirme malzemeleri ile) yeni bir ürün ortaya koyarlar.	16	53,4	6	20	5	16,7	2	6,6	1	3,3	30	4,13
15 Müze gezisi sonrasında öğrenciler, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak, sulu boya, guaş boya, pastel boya ve yağlı boya, ip ve patates gibi baskı gereçleri ile yeni bir ürün ortaya koyarlar.	22	73,4	4	13,3	2	6,6	1	3,3	1	3,3	30	4,50
16 Müze gezisi sonrasında öğrenciler, görsel sanatlar dersinde müzedeki eserlerden yola çıkarak (drama) gösteri yaparlar.	7	23,4	8	26,6	10	33,3	4	13,4	1	3,3	30	3,53

17	Müze gezisi sonrasında öğrenciler, görsel sanatlar dersinde, müzedeki eserlerden yola çıkarak tartışma yaparlar.	14	46,8	8	26,6	3	10	2	6,6	3	10	30	3,93
18	Müze gezisi sonrasında müze ile ilgili okulumuzda yapılan etkinliklerden oluşan bir sergi hazırlanmaktadır.	10	33,3	6	20	5	16,7	6	20	3	10	30	3,47
19	Yapılan müze gezisi öğrencilerin görsel sanatlar dersine yönelik yaratıcılıklarını geliştirmektedir.	21	70	7	23,4	1	3,3	0	0	1	3,3	30	4,57
20	Yapılan müze gezileri öğrencilerin uygarlık tarihi, sanat tarihi, arkeoloji gibi bilim dallarına ilgisini arttırmaktadır.	23	76,7	3	10	3	10	1	3,3	0	0	30	4,60
21	Yapılan müze gezileri öğrencilerin sanatsal ve estetik beğenilerini güçlendirmektedir.	25	83,4	4	13,3	1	3,3	0	0	0	0	30	4,80

Tablo 8’da görüldüğü gibi: “Yapılan müze gezileri öğrencilerin sanatsal ve estetik beğenilerini güçlendirmektedir.” Sorusuna öğretmenlerin %83,4’ü “Kesinlikle Katılıyorum”, %13,3’ü “Orta Düzeyin Üstünde Katılıyorum” şeklinde cevap vermişlerdir. Ayrıca, öğretmenlerin %10’u “Müze gezisi sonrasında öğrenciler, görsel sanatlar dersinde, müzedeki eserlerden yola çıkarak tartışma yaparlar.” Sorusuna “Kesinlikle Katılmıyorum”, %16,7’si “Müze gezisi sonrasında öğrenciler, görsel sanatlar dersinde müzede bulunan seçtiği bir ya da birkaç eserlerden yola çıkarak üç boyutlu (oyun hamuru, plastik bardak, pet şişe, metal, bakır ve pirinç levha, fon kartonu, kil gibi biçimlendirme malzemeleri ile) yeni bir ürün ortaya koyarlar.” Sorusuna “Orta Düzeyde Katılıyorum”, %26,6’sı “Müze gezisi sonrasında öğrenciler, görsel sanatlar dersinde, müzedeki eserlerden yola çıkarak tartışma yaparlar.” Sorusuna “Orta Düzeyinde Üstünde Katılıyorum”, %3,3’ü “Müze gezisi sonrasında öğrenciler, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak, sulu boya, guaş boya, pastel boya ve yağlı boya, ip ve patates gibi baskı gereçleri ile yeni bir ürün ortaya koyarlar.” sorusuna “Orta Düzeyin Altında Katılıyorum” şeklinde cevap vermişlerdir.

Müze gezisi sonrasındaki etkinliklere yönelik öğretmen görüşlerine baktığımız zaman bütün maddelere verilen cevapların 2.60 'ın üzerinde, yani olumlu katılımın olduğu öğretmenlerin genelde “Tamamen katılıyorum ve Ortanın üstünde katılıyorum” gibi cevaplar verdiği görülmektedir.

Uygulanan anketin son bölümü olan “Müze Sonrası Etkinlikler” kısmına bakıldığında öğretmenlerin istenilen düzeyde cevaplar verdikleri görülmektedir. Sorulara bakıldığı zaman öğretmenlerin de öğrenciler gibi sorulara hemen hemen aynı cevapları verdiği görülmektedir. Öğretmenler de öğrenciler gibi müze ziyaretlerinin öğrencilerin, sanatsal ve estetik açıdan beğenilerini güçlendirdiğini düşünmektedir.. Müze gezisinin öğrencilerin yaratıcılıklarını geliştiğini, sanat tarihi ve arkeoloji gibi bilim dallarına ilgilerini arttırdığını da dile getirmişlerdir. Öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu müze gezisi sonrasında öğrencilere gerekli etkinlikleri yaptırdıklarını ifade etmişlerdir. Fakat araştırma ödevi ve gezi sonrası uygulama çalışmalarının istenilen düzeyde olmadığı görülmüştür. Çoğu öğretmenin de müze gezisi sonrasında görsel sanatlar eğitimi dersinde etkinlik yapmadıkları ortaya çıkmıştır. Bazı okullarda müze gezisi sonrası müzedeki eserler hakkında tartışmaların yapıldığı fakat bazı okullarda da müze gezisi sonrasında yeterince etkinlik (drama, sergi, tartışma v.b.) yapılmadığı ifade edilmiştir. Ayrıca yapılan gezi ile ilgili de okullarda sergilerin yapılmadığı öğretmenler tarafından vurgulanmıştır. Burada da öğretmen ve öğrenci cevapları arasında anlamlı bir tutarlılık olduğunu göstermektedir.

Demir (2005) yapılan müze eğitimiyle, bireylerin istenilen hedeflere ulaştıklarını görmüş ve okullarda böyle uygulamaların ve etkinliklerin düzenlenmesinin, bireylerin gelişimleri açısından yararlı olacağını vurgulamıştır.

Mercin (2003) ise öğretmenlerin, müze eğitimi sonrası öğrencilere gördükleri bir eserden yararlanarak iki veya üç boyutlu sanatsal bir çalışmayı gereken düzeyde yaptırtamadıklarını ifade etmiştir.

Varol da (2001) bu görüşlerden farklı olarak öğretmen ve öğrencilerin büyük kısmının müze ziyaretinde bulunmadığını vurgulamıştır. Öğretmenlerin çoğunun müze eğitime yönelik çalışmaları sınıf ortamında yaptırdıklarını ve bu çalışmaların daha çok iki boyutlu olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca öğretmenler tarafından, öğrencilere

aktarılması gereken birçok önemli konuya yeterince değinilmediği de Varol tarafından vurgulanmıştır.

5.3. İlköğretim görsel sanatlar eğitimi dersindeki müze etkinliklerine yönelik, Müze yetkililerinin görüşleri

Müze yetkililerine uygulanan Müze yetkililerinin öğrenci gezisi ve müze etkinliklerine yönelik görüşlerine ilişkin bulgular ve yorumlar yapılan içerik analizi doğrultusunda; Öğrencilerin müzeye olan ilgileri ve bilinç düzeyleri, Müzelerin düzenlediği eğitsel etkinlikler, müze gezisinin öğrencide bıraktığı etki, Müze etkinliklerinin öğrencilere kazandırdıkları, Müze görevlilerinin eğitimi, Müzelerin okullarla iş birliği, Daha verimli bir müze ziyareti ve müzelerin gezi projeleri olmak üzere 7 başlık altında verilmiştir.

Öğrencilerin müzeye olan ilgileri ve bilinç düzeyleri

Öğrencilerin müzeye olan ilgileri ve bilinç düzeyleri; aşağıda içerik analizi sonucu “Öğrencilerin bilinç düzeyleri”, “Müze içerisinde uyulması gereken kurallar” ve “Müze gezisi için ayrılan süre” olarak oluşturulan temalar, yorumlanmaya çalışılmıştır.

Tokat Atatürk Evi Müzesi yetkilisi öğrencilerin müze kurallarına uyması konusunda “Öğrenciler müze gezisi esnasında müze kurallarına uymuyorlar. Yine ilköğretim birinci kademe öğrencilerine sus deyince susuyorlar. İlköğretim ikinci kademe ve lise öğrencileri sus ikazına uymuyorlar. En dikkatli olan ise üniversite öğrencileri” bu görüşleri ifade etmiştir. **İstanbul arkeoloji Müzesi** yetkisi aynı konuyla ilgili “Öğrenciler müze gezisi esnasında kurallara zaman zaman uyuyorlar. Bilinçlilerse kurallara uyuyorlar.” demiştir. Bu konuyla ilgili **TCDD Müzesi ve Sanat Galerisi** yetkisi diğerlerinden farklı olarak öğretmenlere vurgu yapmış ve “Öğrenciler müze gezisi esnasında müze kurallarına uyuyorlar genelde öğretmenler uymuyorlar”. Şeklinde ifade etmiştir.

Cumhuriyet Müzesi yetkilisi öğrencilerin bilinç düzeyleri konusunda düşüncelerini “Genel olarak müzemize gelen öğrenciler maalesef öğretmenleri tarafından bilgilendirilmiyor. Hatta daha kötüsü yanlış bilgiler alarak geliyorlar.” Ayrıca

“Genellikle müze gezisi çok kısa tutulmakta. Çok hızlı bir şekilde gezilip müzeden çıkılmaktadır.” şeklinde ifade etmiştir.

Gazi üniversitesi resim-heykel müzesi yetkisi ise Müze gezisi için ayrılan süre konusunda “dışarıdan gelenler için yeterli olmuyor. Ankara içinden gelenler 3-4 saat burada çalışma yapabiliyorlar” derken **Çengelhan Rahmi Koç Müzesi** yetkilisi de “Genellikle hayır. Bu konuda daha planlı-programlı hareket edilmesi gerektiğini düşünüyorum. Müze ziyareti müzeyi baştan sona hızlıca turlamak olarak algılanmamalı.” demektedir.

Müze yetkilileri bu soruya genelde, öğrencilerin müze gezisi öncesinde öğretmen tarafından tam olarak bilgilendirilmediği, bilgilendirilmiş öğrencilerin ise müze içerisinde müze kurallarına uydukları yönünde cevaplar verilmiştir. Üniversite öğrencilerinin diğer ilköğretim kademesindeki öğrencilere göre daha dikkatli ve bilinçli olduğu söylenirken, bazı müze yetkilileri tarafından öğretmenlerin müze içi kurallara uyma konusunda öğrencilerden daha bilinçsiz olduğu vurgulanmıştır.

Araştırmanın nicel bölümünde öğretmen ve öğrencilerin verdikleri cevaplar ile araştırmanın nitel bölümündeki verilen cevaplara bakıldığında arada anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Öğretmenler müze içi kurallar ve öğrencileri bilinçlendirme konusunda uyarılar yaptıklarını ve bilgiler verdiklerini söylemişlerdir. Öğrenciler ise bu söylenenleri doğrular nitelikte bu sorulara olumlu cevaplar vermişlerdir. Fakat müze yetkilileri müze içi kurallar ve öğrencilerin bilinç düzeyleri konusunda daha farklı yorum yapmışlardır. Müze yetkilileri de öğrencilerin çoğunun bilgilendirilmeden geldiğini yine çoğunun müze içi kurallara uymadığını ifade etmektedir.

Bu da öğrenci gruplarının büyüklüğünden veya öğrencilerin yaş seviyelerinden kaynaklanabilmektedir. Öğretmenin aynı zamanda birçok öğrenciye müzeyi gezdirmesi, onları bir arada tutmaya çalışması kendisinin de bazı kurallara dikkat etmemesine neden olabilmektedir. Ayrıca öğrencilerin yeni ve farklı bir ortamda ders işleme heyecanı ve yaş seviyeleri de daha önce öğrendiklerini unutturabilmektedir.

Müzelerin düzenlediği eğitsel etkinlikler

Müzelerin düzenlediği eğitsel etkinlikler; aşağıda içerik analizi sonucu “Müze içerisinde müze ziyaretlerini daha verimli kılmak adına düzenlenen etkinlikler” ve “Müze içerisi atölye çalışmaları” olarak oluşturulan temalar, yorumlanmaya çalışılmıştır.

Bu konuda **Çengelhan Rahmi Koç Müzesi** yetkilisi “Müze ziyaretlerini daha verimli kılmak amacıyla geliştirilen en önemli uygulamamız “Eğitim Paketi”dir. Söz konusu paket tamamen ilköğretim okullarının müfredatına göre hazırlanmıştır. Böylece öğrenciler objeler hakkında yalnızca daha detaylı bilgi edinmekle kalmayıp onları sosyoloji-çevre bilimi gibi diğer daha farklı disiplinler içerisinde incelemeyi de öğrenmektedirler” demiştir. **Anadolu Medeniyetler Müzesi** yetkilisi ise konuyla ilgili görüşlerini şöyle ifade etmiştir. “Müze içerisinde, müze ziyaretlerini daha verimli kılmak adına, müze gezisi, atölye çalışmaları, sempozyum, panel, konferans ve çeşitli diğer toplantılar, etkinlikler düzenlenmektedir. Bu tür etkinlikler yapılmalıdır ki müzelere gelen ziyaretçi sayısı artış göstere, müze ve müzecilik sevgisi günden güne büyüsün.” **Tokat Müzesi** yetkilisi ise bu madde ile ilgili “Geçmiş yıllarda bu yönde daha sık faaliyet düzenliyorduk. Müze uzmanı sayısında azalma olması, ödenek sıkıntısı gibi nedenlerle etkinlik sayımız yok denecek düzeyde.” demektedir.

Anadolu Medeniyetler Müzesi yetkisi atölye çalışmalarıyla ilgili “Müze içerisinde çocukların etkinlik yapabilecekleri “Eğitim Atölyesi” bulunmaktadır. Atölyemizde tablet, seramik, seramik tanıma, sikke, restorasyon ve konservasyon, neolitik evi bölümlerimizde etkinlikler (uygulamalı) yapılmaktadır.” derken, **Cumhuriyet Müzesi** yetkisi “Son yıllarda bakanlık bünyesinde özellikle çocuklara yönelik “Çocuk Dostu Müze” projesi kapsamında öğrencilerimize yönelik “Çocuk Meclisi” adı ile atölye açmak için çalışmalar son aşamaya gelmiştir” cevabını vermiştir.

Müze yetkilileri, Müzelerin düzenlediği eğitsel etkinliklerle ilgili, müze içinde ve dışında çeşitli etkinlikler düzenlediklerini hatta ilköğretim okullarının müfredatına göre paketler hazırlayıp, eğitim atölyeleri oluşturup öğrencilere sunduklarını ifade etmişlerdir.

Bazı müze yetkilileri ise müze içerisinde herhangi bir etkinlik ve atölye çalışması düzenlemediklerini söylerlerken bunun nedenini müze uzmanı sayısının azlığına, müzelerin küçüklüğüne ve ödenek sıkıntısı gibi nedenlerle bağlamaktadır.

Bu bağlamda öğrenci öğretmen ve müze görevlilerinin verdiği cevaplar arasında anlamlı bir tutarlılık mevcuttur. Öğretmen ve öğrenciler de bazı müzeler de hiç uygulama yapamadıklarını vurgulamışlar. Çünkü gezi düzenlenen müzelerin çoğunda eğitim ve uygulama atölyelerinin olmadığı görülmüştür. Sadece belirli zamanlarda (müzeler haftası) öğrencilerin uygulamalar yapabilecekleri ortamların oluşturulduğu gözlenmiştir. Buna rağmen öğrencilerin birçok müzede uygulama yapabildikleri görülmektedir. Bu müzelerin ise daha çok büyük şehirlerdeki daha gelişmiş müzeler olduğu savunulmuştur.

Müze gezisinin öğrencide bıraktığı etki

Müze gezisinin öğrencide bıraktığı etki; aşağıda içerik analizi sonucu “Öğrencileri müzede en çok hangi eserden etkilendikleri”, “Öğrencileri müzede diğerlerinden daha çok etkileyen eserlerin fark edilmesi” ve “öğrencileri daha çok geliştirip etkileyen müzeler” olarak oluşturulan temalar, yorumlanmaya çalışılmıştır.

Öğrencileri müzede diğerlerinden daha çok etkileyen eserlerin fark edilmesi maddesine **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Oyuncak Müzesi yetkilisi** “Bazı nesnelerle daha yakından ilgileniyorlar, sorular bazı nesnelere daha sık yöneliyor, kimi zaman nesneye dokunma isteği artıyor bize sordukları sorularda o yönde ilerliyor” “Öğrencinin ilgisini çeken nesneler yaşlarına göre değişiklik gösteriyor”. “Okul öncesi dönemde ilgiyi tam anlamıyla toplamak zor oluyor. Peluş ve renkli oyuncaklarla bu öğrencilerin dikkatlerini çekmeye çalışıyoruz” derken **Amasya Müzesi yetkilisi** “Takı ve sikkelerden daha çok etkileniyorlar. Bunu şaşkınlıklarından anlıyoruz” demektedir. Bu maddeyle ilgili olarak **Türk ve İslam eserleri müzesi yetkilisi** “Etnografya müzesindeki (seksiyondaki) yöresel giyim-kuşam ve yaşam tarzlarından etkileniyorlar. Beğenilerini ifade etmelerinden anlıyoruz “ demektedir. Ayrıca öğrencileri daha çok geliştirip etkileyen müzeler maddesine de yine **Türk ve İslam eserleri müzesi yetkilisi** “Çocukları en çok etkileyen müzeler etnografya ve sanat eserlerinin olduğu müzelerdir” cevabını vermiştir. Bu madde ile alakalı **Devlet**

resim heykel müzesi yetkilisi “Bizim müzemizde eserlerden en çok sanat öğrencileri etkileniyor. İlköğretim öğrencilerinden çok az izlenim aldık” derken **Türk Hava Kurumu Müzesi yetkilisi** genel bir bakış açısıyla “Müzeler ayırt edilemez her müze öğrencilerde farklı ufuklar açar” demiştir.

Müze yetkilileri, öğrencilerin nelerden daha fazla etkilendiğini bazı nesnelerle daha yakından ilgilenmelerinden, o nesnelerle ilgili daha fazla soru sormalarından, beğendikleri nesneye dokunma isteğinin fazlalığından, beğenilerini ifade etmelerinden ve nesne ile ilgili şaşkınlıklarından anladıklarını ifade etmişlerdir.

Öğrencileri daha çok geliştirip etkileyen müzeler ile ilgili genelde etnografya ve sanat eserlerinin olduğu müzeler cevabı verilmiştir. Ayrıca bazı müze yetkilileri ise her müzenin öğrenci için yararlı olacağını ve her müzenin öğrenciyi etkilediğini ifade etmişlerdir.

Müze etkinliklerinin öğrencilere kazandırdıkları

Müze etkinliklerinin öğrencilere kazandırdıkları; aşağıda içerik analizi sonucu “Görsel sanatlar dersinde, müze etkinliklerine yer verilmesi”, “Müze gezisinin öğrencilerin görsel sanatlar dersine yönelik yaratıcılığını ve estetik bakış açısı”, “Müze gezisinin öğrencilerin uygarlık tarihi, sanat tarihi, arkeoloji gibi bilim dallarına olan ilgileri” olarak oluşturulan temalar, yorumlanmaya çalışılmıştır.

Müze etkinliklerinin öğrencilere kazandırdıkları ile ilgili **Cumhuriyet Müzesi** yetkilisi “Bilinçli yapılan müze gezileri öğrencilerin yaratıcılıklarını ve tabii ki estetik bakış açısını oldukça geliştirir.” Şeklinde söylemde bulunmuştur. **Çengelhan Rahmi M. Koç Müzesi** yetkilisi ise “Müze ziyaretleri öğrencilerin bilgi görgülerini arttırmakta yaratıcılıklarını ve estetik anlayışını gerçekleştirmektedir. Yarın meslek sahibi olarak çocuklarımızın erken yaşta bu eğitimi almalarının, farkındalık kazanmalarının çok büyük önem arz ettiğini düşünüyorum.” şeklinde, **Anadolu Medeniyetler Müzesi** yetkilisi ise “Müze gezisi öğrencilerin uygarlık tarihi, sanat tarihi, arkeoloji gibi bilim dallarına olan ilgilerini arttırır. Çünkü müzede tarihi eserleri birebir görür, onların tarihi hikâyelerini öğrenir ve eserler öğrenciler için anlam kazanır”, şeklinde ifade etmiştir. **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Oyuncak Müzesi** yetkilisi

düşüncelerini “Müzede hemen her konu, koleksiyonla bağlantılı hale getirilerek işlenebilir. Arkeoloji müzeleri ağırlıklı olan ülkelerde tarih, sanat tarihi ve arkeoloji gibi bilim dalları için müzeler laboratuvar görevi görür.” Bu şekilde ifade ederken bu konuda **Mevlevihane Vakıf Müzesi** yetkilisi “Müze gezisinin öğrencilerin, uygarlık tarihi, sanat tarihi, arkeoloji gibi bilim dallarına olan ilgilerini arttıracığını, sadece bir gezi ile olacağını sanmıyorum. Bunun biraz derste anlatılmasıyla ve sevdirmesiyle olacağının inancındayım.” demiştir.

Müze yetkilileri, Müze etkinliklerinin öğrencilere kazandırdıkları ile ilgili olarak yapılan gezinin bilinçli olarak yapılması öğrencilerde istenilen davranışları meydana getireceğini vurgulamışlardır. Yetkililer müzede tarihi eserlerle iç içe olmak onların hikâyelerini öğrenmek yine öğrencilerin ilgilerini arttıracaktır demektedirler. Ayrıca bazı müze yetkilileri müzeleri laboratuvar olarak kullanmanın önemini vurgularken, bazı müze yetkilileri ise bu konularla ilgili önce derslerden yeteri kadar bilgi alınmalı, daha sonra bu bilgiler doğrultusunda müzeler gezilmeli demektedir. Bu şekilde öğrencilerin müzeye olan ilgi ve becerileri gelişecektir demektedir.

Bu bağlamda öğretmen ve öğrenci görüşleri de müze yetkililerinin görüşlerini desteklemektedir. Öğrenciler ve öğretmenler de müze gezisi sonrasında öğrencilerin sanat tarihi, arkeoloji gibi bilim dallarına olan ilgilerinin arttığını vurgularken öğrencilerde sanat beğenisinin ve estetik bakış açısının geliştiğini ifade etmişlerdir.

Müze görevlilerinin eğitimi

Aşağıda içerik analizi sonucuna göre “**Müze görevlilerinin eğitimi**” olarak oluşturulan tema, yorumlanmaya çalışılmıştır.

Gazi üniversitesi resim-heykel müzesi yetkilisi Müze görevlilerinin eğitimi konusunda “Müze yetkilileri müzede eğitim ve müze içi etkinlikler konusunda elbette eğitim alıyorlar. Her hafta burada toplanıyorlar. En eski hocalar gazi üniversitesinde eğitimcilik yapmış kişiler eğitim veriyorlar. Müze yetkilileri zaten eğitim almış kişiler” derken **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Oyuncak Müzesi yetkilisi**, “Türkiye de müze eğitimi çalışmaları özellikle doksanlı yıllarda artış gösterdi. Ankara da çok sayıda müze uzmanı ana bilim dalımızda eğitim alarak müze eğitimcisi oldu”

demıştır. **Cumhuriyet müzesi yetkilisi ise** “ Son zamanlarda müzelerde, müze uzmanları içinde eğitim sekiyonu oluşturulmuş olup bu anlamda hem çeşitli eğitim seminerlerine katılım sağlanıyor hem de müzecilik yüksek lisansı ile kapsamlı eğitim verilebiliyor” demıştır.

Ankara vakıf eserleri müzesi yetkilisi Müze görevlilerinin eğitimi ile ilgili olarak “Her yıl hizmet içi eğitim yapılmaktadır. (Müzecilik Seminerleri)” diye düşüncelerini ifade ederken **Tokat Müzesi yetkilisi** bu söylenenlerin aksine “1988 yılında “Müzelerin eğitimdeki rolü ve önemi” konulu eğitim seminerine katılmışım. O tarihten günümüze kadar bu konuda başka eğitim verilmesi söz konusu olmadı” demıştır.

Müze yetkilileri müzede eğitim ve müze içi etkinlikler konusunda eğitim aldıklarını ve her yıl çeşitli eğitim seminerlerine katıldıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca her yıl hizmet içi eğitim yapılmaktadır yani müzecilik seminerlerinin yapıldığını vurgulamışlardır fakat bazı müze yetkilileri, kendilerine belirli bir tarihten itibaren müzecilikle ve ya başka bir konuyla alakalı eğitim verilmediğini savunmaktadır. Bazı müzelerde yetkili bulunamamış ve orada bulunan görevlilerle görüşmeler yapılmıştır. Bu görüşmeler doğrultusunda da gerçek yetkililer haricindeki görevlilerin müzede eğitim ve müze içi etkinlikler konusu ile ilgili eğitim almadıkları görülmüştür.

Müzelerin okullarla iş birliği

Müzelerin okullarla iş birliği; aşağıda içerik analizi sonucu “Müzelere düzenlenen geziler” ve “Müze gezisi sonrası müze içi etkinliklerle ilgili müze yetkililerinin haberdar edilmesi” olarak oluşturulan temalar, yorumlanmaya çalışılmıştır.

Müzelere düzenlenen gezilerle ilgili birçok müze aynı yanıtı vermiştir. Örneğin **Türk ve İslam Eserleri Müzesi** yetkilisi “öncelikle müzeler haftasında okullarda tarihi eserlerimizin tanıtımı ve korunması konusunda konferanslar verilmektedir” demıştır. Müze gezisi sonrası müze içi etkinliklerle ilgili müze yetkililerinin haberdar edilmesi maddesine **Cumhuriyet Müzesi** yetkilisi “Çeşitli okullara zaman zaman konuşmacı olarak müze görevlileri görevlendirilir ve giderler” derken **Tokat Müzesi** yetkilisi

“Yapılan müze gezileri sonrasında hiçbir okula çağrılmadım. Fakat müzeler haftası etkinliklerinde, seviyeleri farklı okullarda farklı konuşlarda konferans ve seminerler verdim” demiştir. Bu maddeyle alakalı olarak **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Oyuncak Müzesi** yetkilisi “Müze de görevli uzmanlarımız, herhangi bir okuldan konuşmacı veya okul etkinliklerine çağrılmıyorlar. Çünkü aynı zamanda öğretim üyesi olarak oldukça yoğun bir programda çalışıyorlar” diye düşüncelerini ifade etmiştir.

Müze yetkilileri Müzelerin okullarla iş birliği kapsamında genellikle müzeler haftasında görüşmeler ve geziler yapıldığını vurgulamaktadırlar. Ayrıca bu haftalarda sadece öğrenciler müzeleri gezmiyor, müze yetkilileri de okullara konuşmacı olarak çağrılabilindiklerini ifade etmişlerdir.

Müze gezisi sonrasında yapılan etkinliklerle ilgili de fazla bir geribildirim yapılmadığı sadece müze içi etkinliklerde yapılmış bazı uygulamaların gezilen müzelerde sergilenemediği ifade edilmiştir. Bu konuda öğretmen ve öğrencilerin görüşleri de müze yetkililerini onaylar niteliktedir. Öğretmen ve öğrenciler uygulanan nicel görüşme formunda da bu sorulara verilen cevapların birbirleri ile tutarlı olduğu, müze gezisi sonrası sergi gibi etkinliklerin yapılmadığı bu amaçla da müze görevlilerinin de okullara çağırılmadığı gözlenmiştir.

Daha verimli bir müze ziyareti ve müzelerin gezi projeleri

Daha verimli bir müze ziyareti ve müzelerin gezi projeleri; aşağıda içerik analizi sonucu “Daha verimli bir müze ziyareti” ve “Öğrencilerin daha fazla ve daha verimli bir müze gezisi yapabilmesi için müzelerin projeleri” olarak oluşturulan temalar, yorumlanmaya çalışılmıştır.

Daha verimli bir müze ziyareti ile ilgili maddeye **Çengelhan Rahmi Koç Müzesi** yetkilisi “Daha verimli bir müze ziyareti için öncelikle eğitimcilerimizin ve müzecilerin bilinçlendirilmesi gerekmektedir. Dolayısıyla bu doğrultuda hazırlanacak müze eğitimi seminerlerinin bu konuda büyük faydalar sağlayacağına inanıyorum.” “Biz bu konuda ilimizde yer alan okul yönetimi ve ilçe milli eğitim müdürlüklerine düzenli olarak gönderdiğimiz faks ve e-posta’lar yoluyla etkinliklerimizden haberdar

ediyoruz. Bunun yanı sıra “Müzebüs” projemiz sayesinde bize ulaşamayan öğrencilerimize müzemizi taşıyoruz” cevabını verirken **Resim Heykel Müzesi yetkilisi**, “Belirli haftalar var okullara duyuru yapıyoruz. O günlerde müzemiz ücretsiz geziliyor” demiştir. Daha verimli bir müze ziyareti ile ilgili **Cumhuriyet Müzesi yetkilisi** “Çocuk Dostu Müze” kapsamında pek çok proje başlatıldı. Bunun içinde tabii ki okul-aile-müze işbirliği yapmak gerekmektedir. Randevulu sistem ile öğrencilere daha iyi müze hizmeti vermek hedefimizdir” derken **TCDD Müzesi ve Sanat Galerisi yetkilisi**, “Biz müze olarak birçok okulla görüşmeler yapıp onları müzelere çağırıyoruz. Hatta durumu kötü olana ama tren istasyonuna yakın olan okullarla işbirliği yapıp öğrencileri tren istasyonun son durağına kadar ücretsiz götürüp getiriyoruz” cevabını vermiştir.

Öğrencilerin daha fazla ve daha verimli bir müze gezisi yapabilmesi için müzelerin projeleri maddesine ise **İstanbul arkeoloji yetkilisi** “Müze olarak yapacağımız etkinliklerde müze eğitim uzmanlarının olmaması, sorumluluklarımızı hayata geçirmede sıkıntı yaşatmaktadır. Müze-toplum ilişkisi ve eğitimi konularında eksiklik hissediyoruz” diyerek bu konu ile ilgili olumsuzluklara değinip müze eğitim uzmanlarının önemine dikkat çekerken **Anadolu Medeniyetler Müzesi yetkilisi** bu görüşü doğrular derecede düşüncelerini “Müze eğitimcileriyle ortaklaşa bir program yapılabilir. Okul, aile ve müze işbirliği kapsamında seminerler düzenleyerek, gönüllü eğitim verilmekte” bu şekilde ifade etmiştir. **Etnografya Müzesi yetkilisi** ise “Bunu milli eğitimin planlaması gerekiyor. Müzeler haftasında belirli okullara gidip müze ve müzedeki eserler konusunda küçük seminerler veriyoruz” demektedir.

Öğrencilerin daha fazla ve daha verimli bir müze gezisi yapabilmesi için müzelerin projeleri maddesine **Ankara Vakıf Eserleri Müzesi yetkilisi**, öneri niteliğinde “Öğrenciler müze ziyareti öncesinde bilgilenmeli drama eğitimi ile müzeyi gezmeliler. Müzeyi gezme süresi de uzun tutulmalıdır” derken **Zafer Müzesi yetkilisi**, “Eserler daha fazla obje ile desteklenmeli, okul müze işbirliği yapılmalı. (Kütahya’da bir zamanlar müzeye gitmeyen öğrencilere diploma verilmiyormuş.)” demiştir. Ayrıca **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Oyuncak Müzesi yetkilisi** bu madde ile ilgili, “Müze öncesi etkinlik – Müzede çalışma – değerlendirme + tartışma müze ziyaretini amacına ulaştıracaktır” diye bir plan çerçevesi önerirken **Dumlupınar Müzesi yetkilisi** “Müzedeki eserlere zarar vermeden, çevremizdeki insanları rahatsızlık vermeden insanlara saygılı olarak müzeler gezilmelidir” diye cevap vermiştir. Bu

madde ile ilgili olarak **Resim Heykel Müzesi yetkilisi, reklamın önemini vurgulamış** “Öncelikle müzenin tanıtılması amacıyla reklama önem verilmeli. Daha sonra imkânlar doğrultusunda müze içerisinde atölyeler kurulmalıdır” diyerek daha sonra atölye çalışmalarını önermiştir.

Müze yetkilileri daha verimli bir müze ziyareti için öncelikle eğitimcilerin ve müzecilerin bilinçlendirilmesi gerektiğini vurgularken bunun da hazırlanacak müze eğitimi seminerleri ile sağlanacağını savunmuşlardır. Ayrıca bu konuda okul-aile-müze işbirliği yapmanın şart olduğunu vurgulayan müze yetkilileri öğrencilerin daha fazla ve daha verimli bir müze gezisi yapabilmesi için müzelerde, müze eğitim uzmanlarının olması gerektiğini ve bu projelerin okul, aile ve müze işbirliği kapsamında seminerler düzenleyerek yapılması gerektiğini vurgulamışlardır. Ayrıca öğrencilerin bilinçlendirilmiş olması, drama eğitimi, müzeyi gezme süresinin uzunluğu ve müzeleri tanıtmak için reklam çalışmalarının önemi daha verimli bir müze gezisi yapılabilmesi için gerekli görülmüştür.

Bu konuda öğrencilerin de nicel görüşme formundaki verdikleri cevaplardan daha çok müze ziyareti yapmak istedikleri anlaşılmaktadır. Müze teknolojilerinin gelişmesi, müzelerde farklı etkinlikler yapılması, yılda iki, üç kez müze ziyareti düzenlenmesi, müze ziyaretlerinin rehber eşliğinde yapılması ve müze ziyareti sırasında uygulama yapabilecekleri bölümler olması öğrencilerin istekleri arasında görülmüştür.

Aktekin’in (2008) görüşme yaptığı bütün müze görevlileri, müzelerin eğitsel görevleri bulunduğuna inanmaktadır. Ancak bu araştırmayı destekler nitelikte müze yetkililerinden birçoğu bu gezileri verimli bulmadığını söylemektedir. Hatta öğrencilerin yapılan ziyaretlerden bir şey öğrenmeden ayrıldığını dile getirmişlerdir.

Çetin ise (2006) müzelerde eğitim anlamında yetişmiş elemanların istihdam edilmesini ve ilk orta öğretim kurumları ile daha sıkı bir koordinasyon kurulmasının gerekliliğini yani müze görevlilerinin eğitim durumlarını ve okul müze iş birliğini vurgulamıştır.

Altun da (2003) bu konuda müzelere ve müze eğitimi konusundaki personel eksikliğine daha çok değinmiştir. Kurum müzelerinin her konuda kuruma bağlı

olmaları nedeniyle önlerinin tıkalı olduğu, bu durumda müzelerin eğitim yönüne ağırlık vermediklerini, özellikle eğitim uzmanlığı konusunda büyük ölçüde personel eksikliği bulunduğunu belirtilmiştir.

Mercin ise (2004) bu konuda sanat öğretmenlerine yönelik görüşlerini belirtmiştir. Mercin, Türkiye'de müzelerin sanat eğitimi amacıyla tam anlamıyla kullanılmadığını söylemektedir. Sebeplerinden biri olarak, sanat (resim) öğretmenlerinin bu konu hakkında bilgilerinin olmamasını vurgulamaktadır.

5.4. İlköğretim görsel sanatlar eğitimi dersindeki müze etkinliklerine yönelik öğrenci ve öğretmen görüşlerinin karşılaştırılması

Tablo 9. İlköğretim Görsel Sanatlar dersinde müze etkinliklerine yönelik öğrenci ve öğretmen görüşlerinin karşılaştırılması

GÖRÜŞLER	Cinsiyet	N	X	ss	t	p	Anlam
Müze gezisi öncesi	Öğrenci	125	3,8	0,73	-4,92	0	**
	Öğretmen	30	4,49	0,45			
Müze içi	Öğrenci	125	3,4	0,8	-2,22	0,03	*
	Öğretmen	30	3,75	0,7			
Müze gezisi sonrası	Öğrenci	125	3,37	0,87	-4,67	0	**
	Öğretmen	30	4,18	0,74			

** p<0,01

* p<0,05

Müze Gezisi Öncesi, Müze İçi ve Müze Gezisi Sonrası Etkinliklerin Öğrenci ve Öğretmene Göre Farklılaşmasının incelenmesi için yapılan t-testi sonucunda gruplar

arasındaki fark anlamlıdır. Buna göre öğretmenlerin Müze Gezisi Öncesi Etkinlikleri öğrencilerin algılarına göre yüksektir.

Öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu, gezilecek müze ile ilgili ön bilgi verdiğini, müze içerisinde uyulacak kuralları hatırlattıklarını, gezilecek müze ile ilgili araştırma ödevi ve müzede yapılacak etkinliklerle ilgili bilgi verdiklerini, daha sonraki aşamalarda beklenen düzeyde etkinlik yapılamadığını, yapılan etkinliklerin daha çok uygulamaya dönük olduğunu ve müze ziyaretlerinin öğrenciler için her aşamada geliştirici, öğretici ve eğlendirici olduğunu vurgulamıştır. Öğrencilerin görüşleri de bu düşünceleri doğrular niteliktedir. Fakat öğretmenlerin verdikleri cevapların ortalamaları, öğrencilerin cevaplarından daha yüksektir.

Müze yetkilileri ise öğrencilerin müze içerisindeki kurallara uyma konusunda tam bilgilendirilmediklerini söylerlerken, müze içi etkinlikler konusunda öğrenci ve öğretmen görüşlerini doğrular nitelikte görüşlerde bulunmuştur.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırma ile elde edilen bulgularla sonuçlara varılmış ve bazı önerilerde bulunulmuştur.

6.1. Sonuç

“İlköğretim Görsel Sanatlar Eğitimi Dersinde Müze Etkinliklerine Yer Verilmesine Yönelik, Öğrenci, Öğretmen Ve Müze Yetkililerinin Görüşleri Ve Önerileri” konulu araştırmanın sonuçları aşağıdaki gibi özetlenebilir.

1. Öğrenciler, Müze Gezisi etkinliklerinin onları etkilediğini, değişik bilim dallarına ilgilerini arttırdığını söylemişlerdir. Ayrıca gezi öncesi bilgilendiklerini ve gezi esnasında da çok eğlendiklerini vurgulamışlardır.

2. Öğrenciler gezi esnasında yeteri kadar uygulama yapamadıklarını, çünkü gezilen bazı müzelerde buna imkân olmadığını vurgulamışlardır. Bu kısımda

öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun müze gezisinde, müzede görevli bir rehber ya da yetkili eşliğinde yaptıkları gezileri kendileri için daha bilgilendirici bulduklarını ifade etmişlerdir.

3. Öğrenciler gezi sonrasında sınıfta müze gezisi ile ilgili uygulamaların yapıldığını fakat araştırma, tartışma, drama gibi yöntemlerin çok kullanılmadığını vurgulamışlardır.

4. Bütün öğretmenlerin görsel sanatlar dersinde müze etkinliklerine yer verilmesi taraftarı olduğu görülmektedir. Yapılan müze gezilerinin öğrencileri her yönüyle geliştirdiğini vurgulamışlardır.

5. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar müze gezisi içerisinde etkinliklerin her zaman yapılmadığını göstermektedir. Özellikle üç boyutlu çalışmalar ve baskı malzemeleri ile yapılan çalışmalara daha az yer verildiği görülmektedir. Bu müze gezisi esnasında da öğretmenlerin az başvurduğu bir yöntemdir.

6. Gezi sonrasında da bu yöntemlere daha çok başvurulmuş ama yeteri kadar ve etkili bir şekilde yapılmadığı ifade edilmiştir. Özellikle de tartışma ve drama yöntemleri çok az kullanılırken, öğrencilere gezi öncesi ve sonrası çok az araştırma ödevi verildiği görülmektedir.

7. Müze yetkililerine uygulanan ankette ise müze yetkililerinin verdiği cevaplar doğrultusunda, yetkililer de görsel sanatlar dersinde müze etkinliklerine yer verilmesi konusunda hem fikirdirler. Fakat değişik illerdeki müzelerin uygulamaları ve müzeye gelen öğrencilerin çeşitlilik göstermesinden dolayı bazı büyük müzelerin müzede eğitim konusunda plan ve projelerinin olmasının yanı sıra küçük müzelerde bu tür etkinliklerin ve bir girişimin olmadığı gözlenmektedir. Genel anlamda müzelerin yeterli olanaklara sahip olmadıkları vurgulanmıştır. Müzelerin yeterince tanıtılmaması, fiziki ortamların eserleri sergileme açısından yetersiz kalması ve müzelerde görevli uzmanların ya da müze eğitim uzmanlarının olmaması müzeler için büyük sıkıntı arz etmektedir. Müzelerin eğitim amacıyla kullanılmadığı, müzelerde uzman müze eğitimcisi veya pedagogları bulundurulmadığı da ayrı bir gerçektir.

4. Araştırmanın genel amacı kapsamında uygulanan görüşme formları doğrultusunda müze yetkilileri, okulların müzelere gelmemesinden şikâyet etmekte fakat öğrencileri müzelere çekmek adına değişik aktiviteler yapmamaktadırlar. Birçok müze yeni uygulamalar ve eğitim paketleri hazırladıklarını söylemektedir. Fakat bu projelerin reklamı yapılmamaktadır. Bu yüzden kimse bu projelerden haberdar değildir. Ayrıca müze yetkilileri müzeyi hem bilgi hem de eğlence ortamına dönüştürmedikleri için öğrenciler müze içerisinde gezerken zorlanmaktadırlar. Öğrencilerin sadece gezip eserleri uzaktan izleyerek sınıftan daha ciddi bir ortamda öğrenmesi güçleşmektedir. Bu da öğrenciyi müzeye çekmek yerine müzelerden iyice uzaklaştırmaktadır. Öğretmenler ise daha fazla gezi yapmayı istemekte fakat müze gezisi esnasında uygulama yapamamalarından şikâyet etmektedirler. Ayrıca öğretmenlerin de gezi öncesi, gezi esnası ve gezi sonrası etkinlikleri tüm yönleriyle hazırlayıp uygulamaya dönüştürmedikleri de vurgulanmıştır.

6.2. Öneriler

1. Öğretmenler, özel bir uzmanlık eğitiminden geçirilmelidir. Bu şekilde öğretmenlere müzelerin ve buralarda bulunan materyallerin eğitim sürecinde nasıl kullanılabileceğine yönelik bilgi ve beceriler kazandırılmalıdır.

2. Öğretmen gezi öncesinde, yapılacak gezi ile ilgili gezi öncesi, esnası ve sonrasını iyi bir şekilde planlamalı ve gereken bilgileri öğrencilere verip müze ile ilgili kuralları hatırlatmalıdır.

3. Görsel sanatlar dersleri müzelerde işlendiği zaman, işlenen derslerin ve müzelerde yapılan bu uygulamaların faydasının tespiti için, gezi sonrası öğrencilere okulda, öğretmen tarafından baskı veya biçimlendirme malzemeleri ile uygulama yaptırılmalıdır.

4. Tartışma, drama ve araştırma gibi etkinlikler gezi öncesi, gezi esnası ve gezi sonrasın da kullanılmalıdır.

5. Müze gezisi esnasında öğrencileri bilgilendirecek kişilerin alanında kendini geliştirmiş olması gerekmektedir.

6. Müzelerde, eğitim uzmanlığı konusunda müze eğitim pedagoglarının bulunması gerekmektedir.

7. Müzelerde yapılan etkinliklerin, müzenin dışında da kullanılması, hatırlanması, bilgi ve beceriye dönüşmesi için müzelerdeki etkinliklerin sayıca artırılması ve çeşitlenmesi gerekmektedir. Bu bağlamda müzelerde küçük öğrenci gruplarının çalışabilecekleri atölyeler oluşturulabilir. Öğrenciler müze gezisini tamamladıktan sonra bu atölyelerde öğrendiklerinden yola çıkarak ve öğrendiklerini pekiştirmek adına çeşitli malzemelerle, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak çeşitli çalışmalar yapabilirler. Bu çalışmalar öğrencilere hem başka ortamlarda çalışma imkânı, hem öğrendiklerini anında projeye dökme olanağı sağlarken edindiği bilgilerin de unutulmasını zorlaştıracaktır.

8. Okullarda, müzelerin eğitimde kullanılmasına yönelik konularda gerekli müfredat değişiklikleri geliştirilerek kullanılmalıdır.

9. Müzeler Haftasında müzelerdeki tarihî eserlerin minyatürleri veya kopyalarının okullarda sergilenerek öğrencilerin müzelere ilgisinin artırılması sağlanmalıdır.

10. Görsel sanatlar derslerinin zaman zaman müzelerde işlenmesi için okul ile müze işbirliği sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

- ABACI Oya, ÖNDER Alev ve KAMARAJ Işık (2009) Müzelerin Eğitim Amaçlı Kullanımı Projesi: İstanbul Arkeoloji Müzesi'ndeki Marmara Örnekleme. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. Sayı 25
- AKÇİN, S. (2006) Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Bünyesinde Yer Alan Ülker Muncuk Müzesindeki Geleneksel İşlemeli Ürünlerin Değerlendirilmesi Ve Eğitime Katkısının Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma. Gazi Üniversitesi, Eğitimi Bilimleri Enstitüsü El Sanatları Eğitimi Ana Bilim Dalı Nakış Eğitimi Bilim Dalı. Master Tezi. Ankara.
- AKTEKİN Semih (2008) Müze Uzmanlarının Okulların Eğitim Amaçlı Müze Ziyaretlerine İlişkin Görüşleri. Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi. Cilt 9, Sayı 2 (103-111)
<http://kefad.ahievran.edu.tr/archieve/pdfler/Cilt9Sayi2/JKEF_9_2_2008_103_111.pdf>
adresinden 21.03.2010 tarihinde alınmıştır.
- ALAKUŞ Ali Osman (2003) Dünden Bugüne Görsel Sanatlar Eğitimimizin Genel Bir Görünümü. Milli Eğitim Dergisi. Sayı 160 <
<http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/160/alakus.htm>> adresinden 26 Şubat 2010 tarihinde alınmıştır.
- ALTUN, R. (2003) Müzelerin Eğitimdeki yeri ve Bu Bağlamda Müzelerin eğitim olanakları (Araç-Gereç-Personel) Açısından Yeterlilik Durumları. Gazi Üniversitesi, El Sanatları Eğitimi Geleneksel Türk El Sanatları Eğitimi Bilim Dalı. Master Tezi. Ankara.
- ARTUT Kazım (2004) Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri. Ana Yayıncılık 3. Baskı Ankara.
- AYKUT Aygöl (2006) Günümüzde Görsel Sanatlar Eğitiminde Kullanılan Yöntemler. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Sayı: 21 (s.a. 36-40)

BUYURGAN Serap, BUYURGAN Ufuk (2007) Sanat Eğitimi ve Öğretimi. Pagem A Yayıncılık 2. Baskı Ankara.

BUYURGAN Serap, MERCİN Levent (2005) Görsel Sanatlar Eğitiminde Müze Eğitimi ve Uygulamaları. Editör ÖZSOY Vedat. Görsel Sanatlar Eğitimi Derneği Yayınları Varan Matbaacılık Ankara.

ÇETİN T. (2006) Resim-İş Eğitimi Anabilim Dallarında Müze Eğitiminin Sanat Tarihi, Sanat Eleştirisi Ve Anasanat Atölyelerinde Uygulamalara Etkisi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bölümleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Resim-is Öğretmenliği Programı Yüksek Lisans Tezi. İzmir.

DEMİR Reyhan (2005) Sanat Eğitiminde Bir Program Önerisi: Galeri Eğitimi Programı. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi Sayı 1, Cilt 3 <http://www.tebd.gazi.edu.tr/arsiv/2005_cilt3/sayi_1/95-104.pdf> Adresinden 27 Şubat 2010 tarihinde alınmıştır.

DİKİCİ Ayhan (2001) Sanat Eğitiminde Yaratıcılık Milli Eğitim Dergisi Sayı 149 <<http://www.macmes.com/konugoster.asp?id=4608>> adresten 22 Şubat 2010 tarihinde alınmıştır.

DİNÇ, N. (2006) Müzelerin Eğitim Amaçlı Kullanımı. Makale.

ERİM Gonca (2005) Bursa Anadolu Arabaları Müzesinde Bir Araştırma: Müzede Sanat Eğitimi Eğitim Fakültesi Dergisi. s.a.299-307 <<http://kutuphane.uludag.edu.tr/PDF/egitim/htmpdf/2005-18%282%29/299-07.pdf>> adresinden 26 Şubat 2010 tarihinde alınmıştır.

ERİNÇ M. Sıtkı (2004). Kültür Sanat Sanat Kültür. Ütopya Yayınevi. (s.a.88-94) Ankara.

ERİNÇ M. Sıtkı (2004). Resmin Eleştirisi Üzerine. Ütopya Yayınevi. (s.a.19-21) Ankara.

- HOOPER Eileen -GREENHILL (1999) Müze ve Galeri Eğitimi. Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları. Ankara Üniversitesi Basımevi. Ankara
- KARASAR, N. (1994). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Ankara: Sanem Matbaası.
- KIRIŞOĞLU, O. T., (2002). Sanatta Eğitim (Görmek, öğretmek, Yaratmak), (2. Baskı), Pagem A Yayıncılık. Ankara
- MADRAN B. A. Önal (2000). Yöresellikten Küreselliğe Uzanan Çizgide Tarihin Çok paylaşımlı Vitrinleri: Müzecilikte Yeni Yaklaşımlar Küreselleşme ve Yerelleşme. Tarih Vakfı.
- MERCANOĞLU, A. (2004) El Sanatları Eğitiminde Müzeler İle Tarihi Mekânların Yeri- Önemi Ve Kullanımına İlişkin Öğrenci-Öğretim Elemanı Görüşleri. Gazi Üniversitesi, Eğitimi Bilimleri Enstitüsü El Sanatları Eğitimi Ana Bilim Dalı Geleneksel Türk El Sanatları Bilim Dalı. Master Tezi. Ankara.
- MERCİN, L. (2006) Resim Dersini Müze Kaynaklı Oluşturmacı Öğrenme Yaklaşımı Etkinliklerine Göre Uygulamanın Erişkiye, Kalıcılığa Ve Tutuma Etkisi. Gazi Üniversitesi, Eğitimi Bilimleri Enstitüsü Güzel sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim-İş Eğitimi Ana Bilim Dalı. Doktora Tezi. Ankara.
- MERCİN, L. (2004) İlköğretim Okullarında Sanat (Resim) Eğitimi Derslerinde Müzelerden Yararlanılmasına İlişkin Uygulamalar. Ejer eurasian journal of educational research dergisi. Sayı 14. 2004 kış. 19 Mayıs 2009 Tarihinde internetten alınmıştır. <<http://www.ejer.com.tr/tr/index.php?git=22&kategori=45&makale=469>>
- MERCİN, L. (2003) Müzelerin Sanat (Resim) Eğitimi Amaçlı Kullanılmasına İlişkin Yönetici ve Öğretmenlerin Algılarının Değerlendirilmesi. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi. 19 Mayıs 2009 Tarihinde internetten indirilmiştir. <<http://www.e-sosder.com/dergidetay.php?id=62>>

- MERCİN, L. (2002) Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde Müzelerin Sanat (Resim) Eğitimi Amaçlı Kullanılmasına İlişkin Yönetici Ve Öğretmenlerin Görüşlerinin Değerlendirilmesi. Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Öğretim Kurulu Dökümantasyon Merkezi. Ankara
- METAN A. E. (2007) İlköğretim Okullarının Birinci Kademesinde Görevli Sınıf Öğretmenlerinin Müzeleri Görsel Sanatlar Eğitimi Dersinde Kullanmalarına Yönelik Görüşleri. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Öğretmenliği Ana Bilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi. Ankara
- MİRZA H., SÖLPÜK R., DOĞAN M., DAĞ S. ve ŞENER İ. (2009) Güzel Sanatlar Ve Spor Lisesi Müze Eğitimi Dersi Öğretim Programı. <http://ogm.meb.gov.tr/belgeler/muze_egitimi.pdf> Adresten 26 Şubat 2010 tarihinde alınmıştır.
- NEVRUZ TOPALLI, K.Ö. (2001) İlk Ve Orta Dereceli Okullarda Güzel Sanatlar Eğitimi Kapsamında Müze Eğitiminin Rolü Ve Önemi. Gazi Üniversitesi, Eğitimi Bilimleri Enstitüsü Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı. Master Tezi. Ankara.
- ÖNCE, E. (2003). Müzelerin Eğitimdeki Yeri Ve Bu Bağlamda Müzelerin Eğitim Olanakları (Araç-Gereç-Personel) Açısından Yeterlilik Durumları. Master Tezi. Ankara.
- ÖZKASIM Hale, ÖGEL Semra (2005) Türkiye’de müzeciliğin gelişimi. İtü dergisi, sosyal bilimler, Cilt:2, Sayı:1
- ÖZSOY Vedat - ŞAHAN Melek (2009) Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yönteminin İlköğretim 6. Sınıf Resim-İş Dersinde Öğrenci Tutumuna Etkisi. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi s.a. 205-227 <http://www.tebd.gazi.edu.tr/arsiv/2009_cilt7/sayi_1/205-227.pdf> adresinden 27 Şubat 2010 tarihinde alınmıştır.
- ÖZSOY Vedat - MERCİN Levent (2003) Sanat (Resim) Eğitiminde Müzelerin Kullanılmasında İlgili Kurum ve Kuruluşların Karşılıklı Görev ve

Yükümlülükleri. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi Sayı 3, Cilt 1
http://www.tebd.gazi.edu.tr/arsiv/2003_cilt1/sayi_3/303-320.PDF!> adresinden 27
 Şubat 2010 tarihinde alınmıştır.

ÖZSOY Vedat (2002) Sanat (Resim) Eğitiminde Müze ve Okul İşbirliği ve Müzeye
 Dayalı Bazı Öğretim Yöntemleri MİLLÎ EĞİTİM DERGİSİ. Sayı 153-154
<http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/153-154/ozsoy.htm?ref=carstuning.biz> 27 Şubat
 2010 tarihinde internetten alınmıştır.

PAYKOÇ, F., BAYKAL S. (2000). Müze Pedagojisi: Kültür, İletişim ve Aktif
 Öğrenme Ortamı Olarak Müzelerin Etkinliğine İlişkin Bir Çalışma. Müzecilikte
 Yeni Yaklaşımlar Küreselleşme ve Yerelleşme. Tarih Vakfı.

PEŞKERSOY Eylem- Osman Yıldırım (2009) İlköğretim Görsel Sanatlar Dersi 1-8.
 Sınıflar Öğretmen Kılavuz Kitabı. İhlâs Gazetecilik (s.a 10). İstanbul.

SAN, İnci. (2003) Sanat Eğitimi Kuramları, Utopya Yayınevi. Ankara.

SAN, İ., İLHAN, Ç. A. (2006). Estetik Eğitiminde Sanat Biliminin Rolü Semineri.
 Natürel. Ankara

SÖZEN, Metin. (2001) Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü, 6. Basım Remzi Kitabevi.
 İstanbul.

SÜDOR Serdar (2006) Anadolu Medeniyetleri Müzesinin İnteraktif Cd Yoluyla
 İlköğretim Altıncı Kademe Öğrencilerine Tanıtılması. Gazi Üniversitesi Eğitim
 Bilimleri Enstitüsü Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi. Ankara

SÜZEN, H. N. (2005) İlköğretim Okullarında Görevli Yöneticilerin Ve Resim – İş
 Öğretmenlerinin Müze Ve Sanat Galerilerinin Görsel Sanatlar (Resim-İş) Eğitimi
 Amaçlı Kullanılmasına İlişkin Görüşleri. Gazi Üniversitesi, Eğitimi Bilimleri
 Enstitüsü Güzel sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim Öğretmenliği Bilim Dalı. Master
 Tezi. Ankara.

ŞAHAN, M. (2005) Müze Ve Eğitim. Cilt 3. Sayfa Aralığı 487-502. 19 Mayıs 2009 Tarihinde internetten indirilmiştir. <<http://www.tebd.gazi.edu.trarsiv>>

TEZCAN AKMEHMET K. ÖDEKAN A.(2006) Müze Eğitiminin Tarihsel Gelişimi. İtü dergisi. Cilt:3, Sayı:1, S.A.47-58. <http://www.itudergi.itu.edu.tr/tammetin/itu-b_2006_3_1_K_Tezcan.pdf> adresinden 27 Şubat 2010 tarihinde alınmıştır.

TEZCAN AKMEHMET K. (2001) Müzelerin Okul Eğitimine Katkıları, Yoret Postası 16

TEZCAN AKMEHMET, K. () Çocuk Eğitiminde Etkin Bir Ortam Olarak Müze. 19 Mayıs 2009 Tarihinde internetten indirilmiştir. <www.sanart.org.trartengagedArtEngagement_KadriyeTezcan_Abstract%2BCV.pdf>

TURANİ, Adnan. (2003) Sanat Terimleri Sözlüğü, 9. Basım Remzi Kitabevi. İstanbul.

VAROL, F. (2001) İlköğretim Okulları İkinci Kademe Programı Resim-iş Dersinde Müze Eğitiminin Yeri ve Önemi. Gazi Üniversitesi, Eğitimi Bilimleri Enstitüsü Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı. Master Tezi. Ankara.

<<http://www.forumturkiye.com/threads/97266-g%F6rsel-sanat-nedir>> 24 Temmuz 2010 Tarihinde internetten indirilmiştir.

<<http://www.forumfinal.com/showthread.php/sanat-ve-muezeler-12022/index.html>> 24 Temmuz 2010 Tarihinde internetten indirilmiştir

EKLER

Araştırmada kullanılan nitel ve nicel görüşme formları, formların uygulandıkları öğretmen ve öğrencilerin bulundukları iller ve okullar aşağıdaki listede belirtilmiştir.

EK-1 Bilgi Toplama Formu Ve Kodlama Yönergesi (Öğrenci)

EK-2 Bilgi Toplama Formu Ve Kodlama Yönergesi (Öğretmen)

EK-3 Müze Yetkilisi Görüşme Formu

EK-4 Nicel Görüşme Formu Uygulanan Öğrencilerin Bulundukları Okullar

EK-5 Nicel Görüşme Formu Uygulanan Öğretmenlerin Görevli Oldukları Okullar

EK - 1**BİLGİ TOPLAMA FORMU VE KODLAMA YÖNERGESİ**

Sevgili öğrenci,
Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünde “İlköğretim görsel sanatlar eğitimi dersinde müze etkinliklerine yer verilmesine yönelik, öğrenci, öğretmen ve müze yetkililerinin görüşleri ve önerileri” konulu Yüksek Lisans Tezi hazırlamaktayım. Aşağıda listelenen etkinliklere yönelik, her bir maddenin karşısına kesinlikle katılıyorum (5), Orta Düzeyin Üstünde Katılıyorum (4), orta düzeyde katılıyorum (3), Orta Düzeyin Altında Katılıyorum (2), kesinlikle katılmıyorum (1) seçeneklerinden birini X ile işaretleyerek belirtiniz. Vereceğiniz yanıtlar kesinlikle gizli tutulacaktır. İçtenlikli görüşleriniz ve önerileriniz araştırma bulgularının sağlıklı olması açısından son derece önem taşımaktadır. Formu doldurarak araştırma yapacağınız katkı için teşekkürlerimi sunarım.

Sevim KAYA KOÇAK
Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri
Enstitüsü Uygulamalı Sanatlar Eğitimi
Anabilim Dalı Resim Eğitimi Bilim
Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi

KİŞİSEL BİLGİLER

1. Sınıfınız ‘Belirtiniz’
2. Okulunuz ‘Belirtiniz’
3. Okulunuzun Bulunduğu İl ‘Belirtiniz’

Müze Gezisi Öncesi Etkinlikler

	Görüşler	Kesinlikle Katılıyorum	Orta Düzeyin Üstünde Katılıyorum	Orta Düzeyde Katılıyorum	Orta Düzeyin Altında Katılıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1	Öğretmen gezi öncesinde müze hakkında bizi bilgilendirir.	5	4	3	2	1
2	Öğretmen müze gezisi öncesi, müzelerle ilgili ne bildiğimizi sorgular.	5	4	3	2	1
3	Öğretmen müzeyi gezmeden önce bize müze için de uyulacak kurallar hatırlatır.	5	4	3	2	1
4	Öğretmen gezeceğimiz müze ile ilgili bize önceden, araştırma ödevi verir.	5	4	3	2	1
5	Öğretmenimiz gezeceğimiz müze de yapacağımız etkinliklerle ilgili önceden bize bilgi vermektedir. (Gözlem notları yazma, resim çizme, müze avı gibi bulmacalar, drama yöntemi, atölye çalışması vb.)	5	4	3	2	1

Müze Gezisi Sırasında (Müze İçi) Etkinlikler

	Görüşler	Kesinlikle Katılıyorum	Orta Düzeyin Üstünde Katılıyorum	Orta Düzeyde Katılıyorum	Orta Düzeyin Altında Katılıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
6	Müze de bulunan eserlerin taslak resimlerini çizeriz.	5	4	3	2	1
7	Gezi sırasında gözlemlerimize yönelik not tutuyoruz.	5	4	3	2	1
8	Müzenin elverişli bir bölümünde, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak (oyun hamuru, plastik bardak, pet şişe, metal, bakır ve pirinç levha, fon kartonu, kil gibi biçimlendirme malzemeleri ile) üç boyutlu yeni bir ürün ortaya koyarız.	5	4	3	2	1
9	Müzenin elverişli bir bölümünde, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak sulu boya, guaş boya, pastel boya ve yağlı boya, ip ve patates gibi baskı gereçleri ile yeni bir ürün ortaya koyarız.	5	4	3	2	1
10	Müze gezisi, müzede görevli bir rehber ya da yetkili eşliğinde yapılmaktadır.	5	4	3	2	1
11	Müze rehberinin yaptığı açıklamalar bizim için bilgilendirici olmaktadır.	5	4	3	2	1
12	Müze gezisi için ayrılan süre yeterli olmaktadır.	5	4	3	2	1

Müze Gezisi Sonrası Etkinlikler

	Görüşler	Kesinlikle Katılıyorum	Orta Düzeyin Üstünde Katılıyorum	Orta Düzeyde Katılıyorum	Orta Düzeyin Altında Katılıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
13	Müze gezisi sonrasında, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak, gezi sırasındaki gözlemlerimiz ve etkinliklerimiz ile ilgili bir araştırma ödevi hazırlarız.	5	4	3	2	1
14	Müze gezisi sonrasında, görsel sanatlar dersinde müzede bulunan bir ya da birkaç eserden yola çıkarak (oyun hamuru, plastik bardak, pet şişe, metal, bakır ve pirinç levha, fon kartonu, grafon kâğıdı, kil gibi biçimlendirme malzemeleri ile) üç boyutlu yeni bir ürün ortaya koyarız.	5	4	3	2	1
15	Müze gezisi sonrasında, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak, sulu boya, guaş boya, pastel boya ve yağlı boya, ip ve patates gibi baskı gereçleri ile yeni bir ürün ortaya koyarız.	5	4	3	2	1
16	Müze gezisi sonrasında görsel sanatlar dersinde, müzedeki eserlerden yola çıkarak (drama) gösteri yaparız.	5	4	3	2	1
17	Müze gezisi sonrasında görsel sanatlar dersinde, müzedeki eserlerden yola çıkarak tartışma yaparız.	5	4	3	2	1
18	Müze gezisi sonrasında okulumuzda müze ile ilgili yapılan	5	4	3	2	1

	etkinliklerden oluşan bir sergi hazırlanmaktadır.					
19	Müze gezisi bizim görsel sanatlar dersine yönelik yaratıcılığımızı geliştirmektedir.	5	4	3	2	1
20	Müze gezileri bizim uygarlık tarihi, sanat tarihi, arkeoloji gibi bilim dallarına olan ilgimizi arttırmaktadır.	5	4	3	2	1
21	Müze gezileri bizim sanatsal ve estetik beğenilerimizi güçlendirmektedir.	5	4	3	2	1

Lütfen buraya konuyla ilgili diğer görüşlerinizi ve varsa önerilerinizi yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

EK - 2**BİLGİ TOPLAMA FORMU VE KODLAMA YÖNERGESİ**

Sayın Öğretmen,

Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünde “İlköğretim görsel sanatlar eğitimi dersinde müze etkinliklerine yer verilmesine yönelik, öğrenci, öğretmen ve müze yetkililerinin görüşleri ve önerileri” konulu Yüksek Lisans Tezi hazırlamaktayım. Aşağıda listelenen etkinliklere yönelik, her bir maddenin karşısına kesinlikle katılıyorum (5), Orta Düzeyin Üstünde Katılıyorum (4), orta düzeyde katılıyorum (3), Orta Düzeyin Altında Katılıyorum (2), kesinlikle katılmıyorum (1) seçeneklerinden birini X ile işaretleyerek belirtiniz. Vereceğiniz yanıtlar kesinlikle gizli tutulacaktır. İçtenlikli görüşleriniz ve önerileriniz araştırma bulgularının sağlıklı olması açısından son derece önem taşımaktadır. Formu doldurarak araştırma yapacağınız katkı için teşekkürlerimi sunarım.

Sevim KAYA KOÇAK
Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri
Enstitüsü Uygulamalı Sanatlar Eğitimi
Anabilim Dalı Resim Eğitimi Bilim
Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi

KİŞİSEL BİLGİLER

1. Branşınız ‘Belirtiniz’
2. Mesleki kıdeminiz ‘Belirtiniz’
3. Okulunuz ‘Belirtiniz’
4. Okulunuzun Bulunduğu İl ‘Belirtiniz’

Müze Gezisi Öncesi Etkinlikler

	Görüşler	Kesinlikle Katılıyorum	Orta Düzeyin Üstünde Katılıyorum	Orta Düzeyde Katılıyorum	Orta Düzeyin Altında Katılıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1	Öğrencilere müze gezisinden önce gezilecek müze ile ilgili bilgi veririm.	5	4	3	2	1
2	Öğrencilerin, müze gezisi öncesinde, müzelerle ilgili ön bilgilerini sorgularım.	5	4	3	2	1
3	Öğrencilere, müzeyi gezmeden önce, müze içinde uyulacak kuralları hatırlatırım.	5	4	3	2	1
4	Öğrencilere, gezilecek müze ile ilgili önceden araştırma ödevi veririm.	5	4	3	2	1
5	Öğrencilere müzede yapacakları etkinliklere yönelik önceden bilgi veririm. (gözlem notları tutma, resim çizme, atölye çalışması vb.)	5	4	3	2	1

Müze Gezisi Sırasında (Müze İçi) Etkinlikler

	Görüşler	Kesinlikle Katlıyorum	Orta Düzeyin Üstünde Katlıyorum	Orta Düzeyde Katlıyorum	Orta Düzeyin Altında Katlıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
6	Öğrenciler müze de bulunan eserlerin eskizlerini (gezi sırasında) çizerler.	5	4	3	2	1
7	Gezi sırasında öğrenciler gözlemlerine yönelik not tutarlar.	5	4	3	2	1
8	Öğrenciler, müzenin elverişli bir bölümünde, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak üç boyutlu (oyun hamuru, plastik bardak, pet şişe, metal, bakır ve pirinç levha, fon kartonu, kil gibi biçimlendirme malzemeleri ile) yeni bir ürün ortaya koyarlar.	5	4	3	2	1
9	Öğrenciler, müzenin elverişli bir bölümünde, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak, sulu boya, guaş boya, pastel boya ve yağlı boya, ip ve patates gibi baskı gereçleri ile yeni bir ürün ortaya koyarlar.	5	4	3	2	1
10	Müze gezisi, müzede görevli bir rehber ya da yetkili eşliğinde yapılmaktadır.	5	4	3	2	1
11	Müze rehberinin yaptığı açıklamalar öğrenciler için bilgilendirici olmaktadır.	5	4	3	2	1
12	Müze gezisi için ayrılan süre yeterli olmaktadır.	5	4	3	2	1

Müze Gezisi Sonrası Etkinlikler

	Görüşler	Kesinlikle Katlıyorum	Orta Düzeyin Üstünde Katlıyorum	Orta Düzeyde Katlıyorum	Orta Düzeyin Altında Katlıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
13	Öğrenciler, müze gezisi sonrasında, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak, gezi sırasındaki gözlemleri ve varsa yaptıkları etkinlikler ile bir araştırma ödevi hazırlarlar.	5	4	3	2	1
14	Müze gezisi sonrasında öğrenciler, görsel sanatlar dersinde müzede bulunan seçtiği bir ya da birkaç eserlerden yola çıkarak üç boyutlu (oyun hamuru, plastik bardak, pet şişe, metal, bakır ve pirinç levha, fon kartonu, kil gibi biçimlendirme malzemeleri ile) yeni bir ürün ortaya koyarlar	5	4	3	2	1
15	Müze gezisi sonrasında öğrenciler, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak, sulu boya, guaş boya, pastel boya ve yağlı boya, ip ve patates gibi baskı gereçleri ile yeni bir ürün ortaya koyarlar.	5	4	3	2	1

16	Müze gezisi sonrasında öğrenciler, görsel sanatlar dersinde müzedeki eserlerden yola çıkarak (drama) gösteri yaparlar.	5	4	3	2	1
17	Müze gezisi sonrasında öğrenciler, görsel sanatlar dersinde, müzedeki eserlerden yola çıkarak tartışma yaparlar.	5	4	3	2	1
18	Müze gezisi sonrasında müze ile ilgili okulumuzda yapılan etkinliklerden oluşan bir sergi hazırlanmaktadır.	5	4	3	2	1
19	Yapılan müze gezisi öğrencilerin görsel sanatlar dersine yönelik yaratıcılıklarını geliştirmektedir.	5	4	3	2	1
20	Yapılan müze gezileri öğrencilerin uygarlık tarihi, sanat tarihi, arkeoloji gibi bilim dallarına ilgisini arttırmaktadır.	5	4	3	2	1
21	Yapılan müze gezileri öğrencilerin sanatsal ve estetik beğenilerini güçlendirmektedir.	5	4	3	2	1

Lütfen buraya konuyla ilgili diğer görüşlerinizi ve varsa önerilerinizi yazınız

.....

.....

.....

.....

.....

.....

EK - 3**MÜZE YETKİLİSİ GÖRÜŞME FORMU**

Merhaba, benim adım Sevim KAYA KOÇAK. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Uygulamalı Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Resim Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisiyim. “İlköğretim görsel sanatlar eğitimi dersinde müze etkinliklerine yer verilmesine yönelik, öğrenci, öğretmen ve müze yetkililerinin görüşleri ve önerileri” konulu Yüksek Lisans Tezi hazırlamaktayım. Görevli olduğunuz müzeye, yaptığımız gezi ile ilgili görüşlerinizi ve önerilerinizi almak istiyorum. Bu görüşmede amacım, sizin müze ziyaretleri ile ilgili duygu, düşünce ve görüşlerinizi öğrenmektir. Sizin konuyla ilgili görüşleriniz araştırma için büyük önem taşımaktadır. Bu araştırmada ortaya çıkacak sonuçların, bundan sonra yapılacak müze gezilerinin niteliğini artırmaya katkıda bulunacağını ümit ediyorum.

*Bana görüşme sürecinde söyleyeceklerinizin tümü gizli tutulacaktır. Ayrıca görüşme yaptığım kişilerin adları araştırmada yer almayacaktır.

*Başlamadan önce, bana sormak istediğiniz bir soru ya da belirtmek istediğiniz bir düşünce var mı?

*Görüşmeyi izin verirseniz kaydetmek istiyorum. Bunun sizce bir sakıncası var mı?

*Bu görüşmenin yaklaşık bir saat süreceğini tahmin ediyorum. İzin verirseniz sorulara başlamak istiyorum.

Müze

Müzenin Bulunduğu İl:

Müze yetkilisinin Adı Soyadı:

Müze Yetkilisinin Müzedeki Görevi:

Tarih ve saat (başlangıç-bitiş)

1. Siz görsel sanatlar dersinde, müze etkinliklerine yer verilmesini gerekli buluyor musunuz, Neden?

2. Siz müze gezisinin öğrencilerin görsel sanatlar dersine yönelik yaratıcılığını ve estetik bakış açısını geliştirdiğine inanıyor musunuz?

3.Siz müze gezisinin öğrencilerin uygarlık tarihi, sanat tarihi, arkeoloji gibi bilim dallarına olan ilgilerini arttırdığını düşünüyor musunuz?

4. Müze içerisinde müze ziyaretlerini daha verimli kılmak adına çeşitli etkinlikler düzenliyor musunuz? Konferans, Panel, Sempozyum, vb. Çeşitli toplantılar ve Atölye çalışmaları gibi.

5. Müze içerisinde müze ziyaretlerini daha verimli kılmak için öğrencilerin çeşitli etkinlikler yapabilecekleri bölümler ve ya atölyeleriniz var mı?

6. Müze gezisi esnasında öğretmen ve ya rehber eşliğinde öğrencilere herhangi bir uygulama ve ya etkinlik yapıldı mı?

- Öğrenciler müze de bulunan eserlerin eskizlerini (gezi sırasında) çiziyorlar mı?
- Gezi sırasında öğrenciler gözlemlerine yönelik not tutuyorlar mı?
- Öğrenciler, müzenin elverişli bir bölümünde, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak üç boyutlu (oyun hamuru, plastik bardak, pet şişe, metal, bakır ve pirinç levha, fon kartonu, kil gibi biçimlendirme malzemeleri ile) yeni bir ürün ortaya koyuyorlar mı?
- Öğrenciler, müzenin elverişli bir bölümünde, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak, sulu boya, guaş boya, pastel boya ve yağlı boya, ip ve patates gibi baskı gereçleri ile yeni bir ürün ortaya koyuyorlar mı?

7. Öğrenciler müze ziyareti yapmak için bilinçlendirilmiş bir şekilde mi geliyor?
8. Öğrenciler müze gezisi esnasında müze kurallarına uyuyorlar mı?
9. Genelde Müze gezisi için ayrılan süre yeterli olmakta mıdır?
10. Müze gezisinin öğrencide bıraktığı etkiyi gözlemlediniz mi? Etkileniyorlarsa etkilendiklerini nasıl anlıyorsunuz?
11. Sizce öğrenci müze gezisinde en çok neyden etkileniyor. Etkileniyorlarsa etkilendiklerini nasıl anlıyorsunuz?
12. Sizce hangi tür müzeler öğrencileri daha çok geliştirip, etkilemektedir? (Daha önce başka müzelerde de görev aldı ise bilebilir)
13. Müze yetkilileri müzede eğitim ve müze içi etkinlikler konusunda eğitim alıyorlar mı?
14. Öğrencilerin veya okulların müzenize düzenledikleri geziler hakkındaki genel görüşleriniz nelerdir?
- Gerek sizin gerekse okulun (öğretmenlerin) yaptığı organizasyon nasıl?
 - Öğrencilerin ve okulların ilgisi nasıl?
 - Öğretmenlerin ilgileri nasıl en çok hangi branş öğretmenleri katılıyor?
 - Resim öğretmenlerinin ilgisi nasıl?
 - Müzenize yapılan gezi sıklığı nedir? Yani yılda ayda ne kadar öğrenci grupları geliyor?
 - Genel olarak yaşadığınız sorunlar var mı?
 - Sizin okul gezileri sırasındaki görevleriniz nelerdir?
 - Müze olarak sorumluluklarınızın neler olduğunu düşünüyorsunuz?
15. Müze gezisi sonrasında, müze gezisi ile ilgili okulda yapılan etkinliklere katılıyor musunuz ve ya gezi sonrasında okulda yapılan etkinliklerden (sergi gibi) haberdar ediliyor musunuz? Örneğin okullara, sınıflara konuşmacı olarak çağırıyor musunuz?
16. Sizce daha verimli bir müze ziyareti nasıl yapılabilir?
17. Öğrencilerin daha çok müze gezisi yapması için projeleriniz var mı? Projeleriniz varsa, bunun içinde okul-aile-müze iş birliği var mı?

EK - 4**Nicel Görüşme Formu Uygulanan Öğrencilerin Bulundukları Okullar**

No:	İli:	Okulu	Sınıfı
1	Tokat	26 Haziran İlköğretim Okulu	8
2	Tokat	26 Haziran İlköğretim Okulu	6
3	Tokat	Ülkü İlköğretim Okulu	8
4	Tokat	Ülkü İlköğretim Okulu	8
5	Tokat	Atatürk İlköğretim Okulu	6
6	Tokat	Cumhuriyet İlköğretim Okulu	7
7	Tokat	Cumhuriyet İlköğretim Okulu	8
8	Tokat	18 Mart İlköğretim Okulu	8
9	Tokat	18 Mart İlköğretim Okulu	8
10	Tokat	18 Mart İlköğretim Okulu	8
11	Tokat	Toki İlköğretim Okulu	8
12	Tokat	Yeşilova İlköğretim Okulu	8
13	Tokat	Yeşilova İlköğretim Okulu	8
14	Tokat	Ali Tepe Topçubağı İlköğretim Okulu	8
15	Tokat	Ali Tepe Topçubağı İlköğretim Okulu	8
16	Tokat	Ali-Osman Tepe Kardeşler İlköğretim Okulu	8
17	Tokat	Ali-Osman Tepe Kardeşler İlköğretim Okulu	7
18	Tokat	Çetin Birmek İlköğretim Okulu	7
19	Tokat	Yeşilirmak İlköğretim Okulu	8
20	Tokat	Yeşilirmak İlköğretim Okulu	8
21	Tokat	Yeşilirmak İlköğretim Okulu	6
22	Tokat	Çat Şehit Üsteğmen Ragıp Yılmaz İ.Ö.O.	8
23	Tokat	Çat Şehit Üsteğmen Ragıp Yılmaz İ.Ö.O.	8
24	Tokat	Çat Şehit Üsteğmen Ragıp Yılmaz İ.Ö.O.	7
25	Tokat	Çat Şehit Üsteğmen Ragıp Yılmaz İ.Ö.O.	7
26	Tokat	Çat Şehit Üsteğmen Ragıp Yılmaz İ.Ö.O.	8
27	Tokat	Çat Şehit Üsteğmen Ragıp Yılmaz İ.Ö.O.	8
28	Tokat	Çat Şehit Üsteğmen Ragıp Yılmaz İ.Ö.O.	8
29	Tokat	Çat Şehit Üsteğmen Ragıp Yılmaz İ.Ö.O.	7
30	Tokat	Bedestenlioğlu İlköğretim Okulu	8
31	Tokat	Bedestenlioğlu İlköğretim Okulu	8
32	Tokat	Bedestenlioğlu İlköğretim Okulu	8
33	Tokat	Bedestenlioğlu İlköğretim Okulu	8
34	Tokat	Bedestenlioğlu İlköğretim Okulu	8
35	Tokat	Bedestenlioğlu İlköğretim Okulu	8
36	Tokat	Bedestenlioğlu İlköğretim Okulu	8
37	Tokat	Bedestenlioğlu İlköğretim Okulu	8
38	Tokat	Bedestenlioğlu İlköğretim Okulu	8
39	Tokat	Bedestenlioğlu İlköğretim Okulu	8
40	Tokat	Bedestenlioğlu İlköğretim Okulu	6
41	Tokat	Bedestenlioğlu İlköğretim Okulu	6
42	Tokat	Bedestenlioğlu İlköğretim Okulu	6
43	Tokat	Bedestenlioğlu İlköğretim Okulu	6
44	Tokat	Bedestenlioğlu İlköğretim Okulu	6
45	Tokat	Bedestenlioğlu İlköğretim Okulu	7
46	Tokat	Bedestenlioğlu İlköğretim Okulu	7

47	Tokat	Bedestenlioğlu İlköğretim Okulu	7
48	Tokat	Bedestenlioğlu İlköğretim Okulu	7
49	Tokat	Bedestenlioğlu İlköğretim Okulu	7
50	Tokat	Bedestenlioğlu İlköğretim Okulu	7
51	Tokat	Bedestenlioğlu İlköğretim Okulu	7
52	Tokat	Bedestenlioğlu İlköğretim Okulu	7
53	Tokat	Bedestenlioğlu İlköğretim Okulu	7
54	Tokat	Bedestenlioğlu İlköğretim Okulu	7
55	Tokat	Bedestenlioğlu İlköğretim Okulu	7
56	Tokat	Bedestenlioğlu İlköğretim Okulu	7
57	Tokat	Bedestenlioğlu İlköğretim Okulu	7
58	Tokat	Bedestenlioğlu İlköğretim Okulu	7
59	Tokat	Gazi Osman Paşa İlköğretim Okulu	8
60	Tokat	Gazi Osman Paşa İlköğretim Okulu	6
61	Tokat	Fatih İlköğretim Okulu	8
62	Ankara	Türk Kent İlköğretim Okulu	6
63	Ankara	Sakarya İlköğretim Okulu	8
64	Ankara	Sakarya İlköğretim Okulu	8
65	Ankara	Sakarya İlköğretim Okulu	8
66	Ankara	Sakarya İlköğretim Okulu	8
67	Ankara	Sakarya İlköğretim Okulu	8
68	Ankara	Sakarya İlköğretim Okulu	8
69	Ankara	Sakarya İlköğretim Okulu	8
70	Ankara	Sakarya İlköğretim Okulu	8
71	Ankara	Sakarya İlköğretim Okulu	8
72	Ankara	İbrahim Akoğlu İlköğretim Okulu	7
73	Ankara	İbrahim Akoğlu İlköğretim Okulu	7
74	Ankara	İbrahim Akoğlu İlköğretim Okulu	7
75	Ankara	İbrahim Akoğlu İlköğretim Okulu	7
76	Ankara	Çoğlu Vural Baylan İlköğretim Okulu	7
77	Ankara	Çoğlu Vural Baylan İlköğretim Okulu	7
78	Ankara	TED Ankara Koleji	7
79	Ankara	Gazneliler İlköğretim Okulu	8
80	Ankara	Kutludüğün İlköğretim Okulu	8
81	Ankara	Kutludüğün İlköğretim Okulu	8
82	Ankara	Mehmet Örucü İlköğretim Okulu	8
83	Ankara	Mehmet Örucü İlköğretim Okulu	8
84	Ankara	Mehmet Örucü İlköğretim Okulu	8
85	Ankara	Mehmet Örucü İlköğretim Okulu	8
86	Ankara	Mehmet Örucü İlköğretim Okulu	8
87	Ankara	Yenidoğan İlköğretim Okulu	8
88	Ankara	Barış Yolu İlköğretim Okulu	6
89	Ankara	Sıdika Kınacı İlköğretim Okulu	6
90	Ankara	Atilla İlköğretim Okulu	6
91	Ankara	Hacı Ömer Sabancı İlköğretim Okulu	8
92	Ankara	Çağrı Bey İlköğretim Okulu	6
93	Ankara	Vildan - Nurettin Demirel İlköğretim O.	7
94	Ankara	Bağlum İlköğretim Okulu	8
95	Ankara	Gülen Muharrem Pakoğlu İlköğretim O.	8
96	Ankara	Lalahan İlköğretim Okulu	7
97	Ankara	Oğuz Kaan İlköğretim Okulu	7
98	Ankara	Oğuz Kaan İlköğretim Okulu	7

99	Ankara	Melikşah ilköğretim Okulu	8
100	Ankara	100. Yıl İlköğretim Okulu	8
101	Ankara	Şehit Hakan Kabil İ.O.O.	6
102	Ankara	Burak Reis İlköğretim Okulu	7
103	Ankara	Gazi Osman Paşa İlköğretim Okulu	8
104	Ankara	Şahin ilköğretim Okulu	7
105	Ankara	Şahin ilköğretim Okulu	7
106	Ankara	Cebeci İlköğretim Okulu	7
107	Ankara	Cumhuriyet İlköğretim Okulu	7
108	Ankara	Ahmet Andıçen İlköğretim Okulu	8
109	Ankara	Altınordu Laika Akbilek İlköğretim Okulu	6
110	Ankara	Altınordu Laika Akbilek İlköğretim Okulu	7
111	Ankara	Kırbaşı ilköğretim Okulu	8
112	Ankara	Mateşal Fevzi Çakmak ilköğretim Okulu	8
113	Ankara	Sincan İlköğretim Okulu	6
114	Ankara	Sincan İlköğretim Okulu	7
115	Ankara	Sincan İlköğretim Okulu	7
116	Ankara	Sincan İlköğretim Okulu	6
117	Ankara	Sincan İlköğretim Okulu	6
118	Ankara	Hacı Bektaş-ı Veli İlköğretim Okulu	8
119	Ankara	Hacı Bektaş-ı Veli İlköğretim Okulu	8
120	Ankara	Hacı Bektaş-ı Veli İlköğretim Okulu	8
121	Ankara	Hacı Bektaş-ı Veli İlköğretim Okulu	8
122	Ankara	Hacı Bektaş-ı Veli İlköğretim Okulu	8
123	Ankara	Hacı Bektaş-ı Veli İlköğretim Okulu	8
124	Ankara	Hacı Bektaş-ı Veli İlköğretim Okulu	8
125	Ankara	Hacı Bektaş-ı Veli İlköğretim Okulu	8

EK - 5**Nicel Görüşme Formu Uygulanan Öğretmenlerin Görevli Oldukları Okullar**

No:	İli:	Okulu	Mesleki Kıdem
1	Ankara	Sincan İlköğretim Okulu	20 yıl
2	Ankara	İl Genel Meclisi İlköğretim Okulu	10 yıl
3	Ankara	Kutludüğün İlköğretim Okulu	0
4	Ankara	Maraşal Fevzi Çakmak İlköğretim Okulu	0
5	Ankara	Mehmet Örucü İlköğretim Okulu	6 yıl
6	Ankara	Ufuktepe İlköğretim Okulu	9 yıl
7	Ankara	Çağrı Bey İlköğretim Okulu	10 yıl
8	Ankara	Mehmet Örucü İlköğretim Okulu	7 yıl
9	Ankara	Üneğil İlköğretim Okulu	3,1
10	Ankara	Çoğlu Vural Baylan İlköğretim Okulu	5,1
11	Ankara	Korkut Ata İlköğretim Okulu	8 yıl
12	Ankara	Hikmet Ulubey İlköğretim Okulu	4,3
13	Ankara	Sincan İl Genel Meclisi İlköğretim Okulu	3,1
14	Ankara	Beypazarı İlköğretim Okulu	
15	Ankara	Sakarya İlköğretim Okulu	14 yıl
16	Ankara	Halil Naci Mihçioğlu İlköğretim Okulu	3,2
17	Ankara	Özkent Akbilek İlköğretim Okulu	6 yıl
18	Ankara	Lalahan İlköğretim Okulu	26
19	Tokat	Çat Şehit Üsteğmen Ragıp Yılmaz İlköğretim Okulu	2 yıl
20	Tokat	Bedestenlioğlu İlköğretim Okulu	
21	Tokat	Cumhuriyet İlköğretim Okulu	
22	Tokat	Toki İlköğretim Okulu	Ücretli
23	Tokat	Ülkü İlköğretim Okulu	5,2
24	Tokat	Gazi Osman Paşa İlköğretim Okulu	
25	Kayseri	Sümer İlköğretim Okulu	
26	Kayseri	Atatürk İlköğretim Okulu	15 yıl
27	Kastamonu	Şehit Yavuz Ulutaş Çelikoğlu İlköğretim Okulu	3 yıl
28	Rize	Fikri Keçeli İlköğretim Okulu	9 yıl
29	Trabzon	Atatürk İlköğretim Okulu	4,2
30	Tekirdağ	Mithat Paşa İlköğretim Okulu	6..2